

Høylandet

Kunnskapsgrunnlag for nærings- og samfunnsutvikling

Utkast per 13. juni 2022

Rapporten er utarbeidet av Trøndelag fylkeskommune, Høylandet kommune og Statsforvalteren i Trøndelag.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag av hovedfunn	6
1. Kort om Høylandet	7
2. Befolkning	7
2.1 Utvikling.....	9
Fødselsoverskudd	10
Flytting.....	10
Grunnkrets.....	13
2.2 Befolkningssammensetning	14
Alder	14
Kjønn.....	15
Tettstedet Høylandet	16
Innvandrere	17
2.3 Befolkningsprognoser.....	17
2.4 Forsørgerevne	20
2.5 Bolig.....	21
Startlån fra Husbanken.....	22
3. Sysselsetting og lokalt næringsliv	23
3.1 Utvikling.....	24
3.2 Næringsstruktur (FK)	25
3.4 Lokaliseringskoeffisienter og spesialisering (FK)	28
3.5 Virksomheter i Høylandet	31
3.6 Lønnsomhet og robusthet i næringslivet	32
3.7 Søknader knyttet til FOU, innovasjon og kompetanseheving (Per)	36
Forskning	36
Innovasjon Norge	36
Skjønnsmidler Høylandet (Statsforvalteren)	37
Bedriftsintern opplæring (BIO-midler)	38
3.8 Næringsutvikling aktørbilde	38
3.8 Næringsundersøkelser	39
Kartleggingsundersøkelse 2020 (INAM)	39
Framtidsbonden på Høylandet.....	40
3.9 Utviklingsmuligheter	41
4. Pendling og arbeidsmarkedssinteraksjon	42

4.1 Pendlerrelasjoner.....	42
4.2 Arbeidsplassdekning i ulike næringer.....	43
5. Kommunikasjon og infrastruktur	45
5.1 Reisetidsanalyse	45
5.2 Veier og fysisk infrastruktur (kommunen)	46
5.3 Næringsarealer (Kommunen).....	47
5.4 Digital infrastruktur (FK-statistikk, tekst fra kommune).....	48
5.5 Sentralitet (FK).....	49
6. Folkehelse	50
6.1 Folkehelseprofil	51
6.2 Ungdata	52
6.3 Befolkningens utdanningsnivå og kompetanse.....	54
6.4 Sysselsetningsgrad, mottakere av stønad til livsopphold og deltid	55
7.0 Kommuneøkonomi	57
7.1 Status	57
7.2 Svakheter, utfordringer og sårbarhet.....	58
Framtidsperspektivet.....	58
7.3 Nøkkeltall	59
8.0 Kort omtale fra Statsforvalteren på utvalgte områder (oppvekst, kommunehelsetjenester, omsorgstjenester, folkehelse, landbruk, og samfunnssikkerhet og beredskap).	62
9.0 Oppsummering - vi jobbes videre med	64
10. Kilder	64
11. Appendiks	64

Illustrasjonsliste

Kart

Kart 1: Befolkning på 250x250 meters rutenett. Kilde SSB	8
Kart 2: Andel av befolkningen 80 år og eldre i 2022.	14
Kart 3: Høylandet tettsted i 2021. Kilde: kart.ssb.no	16
Kart 4: Andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre per 1. jan 2021. Kilde: SSB tabell 09817.....	17
Kart 5: Andel av befolkningen over 16 år som har høyere utdanning i 2020. Kilde SSB tabell 09426..	54
Kart 6: Sysselsetningsgrad i 2021. Andel av befolkningen 15-74 år som er sysselsatt i Trøndelag. Kilde: SSB	55

Tabeller

Tabell 1: Befolkningen i grunnkretser i Høylandet 2001-2022. Kilde SSB tabell 04362	13
Tabell 2: Befolkningsutvikling i Høylandet tettsted fordelt på aldersgrupper i perioden 2013-2021. Kilde: SSB tabell 05277	16
Tabell 3: Forsørgerbrøker for eldre (Antall personer 65 år og over / antall personer 20-64 år). Kilde: SSB tabell 12981.	20
Tabell 4: Lokaliseringskoeffisienter for Høylandet, Høylandet, Grong og Overhalla samlet, og Trøndelag. Sysselsatte etter arbeidssted per 4. kv. 2021. Kilde: SSB tabell 13470.....	29
Tabell 5: Lokaliseringskoeffisienter på næringsinndeling 2. siffernivå for Høylandet, Høylandet, Grong og Overhalla samlet, og Trøndelag. Sysselsatte etter arbeidssted per 4. kv. 2021. Kilde: SSB tabell 13470.....	30
Tabell 6: Resultat- og balanseregnskap samlet for selskaper i Høylandet. Kilde: Purehelp	34
Tabell 7: Tilskudd til Høylandet fra Innovasjon Norge. For perioden 2.3.2016-1.3.2022. Kilde: Innovasjon Norge/ Trøndelag i tall.....	37
Tabell 8: BIO Trøndelag. Søknader fra Høylandet 2020-2021. Kilde: Trøndelag fylkeskommune.	38

Figurer

Figur 1: Utvikling i folketall Høylandet 1986-202. Kilde Trondelagitall.no/SSB	9
Figur 2: Befolkningsutvikling for kommunene i Trøndelag 2010-2022.	9
Figur 3: Fødte, døde og fødselsoverskudd for Høylandet i perioden 1986-2021	10
Figur 4: Befolkningsvekst, fødselsoverskudd og nettoflytting i Høylandet i perioden 1986-2022. Kilde Trondelagitall.no/SSB	10
Figur 5: Flytting fordelt på ettårs-alderskohorter. Til/fra Høylandet. Samlet for perioden 2000-2020. Kilde: Panda analyse/ SSB.....	11
Figur 6: Flytting fordelt på ettårs-alderskohorter og kjønn. Til/fra Høylandet. Samlet for perioden 2000-2020. Kilde: Panda analyse/ SSB	12
Figur 7: Befolkningen i grunnkretser i Høylandet 2022. Kilde SSB tabell 04362 og https://trondelagitall.no/statistikk/befolkning-i-delomrader-og-grunnkretser	13
Figur 8: Befolkningssammensetning på aldergrupper i Høylandet. 2010-2022.....	14
Figur 9: Befolkningspyramide for Høylandet i 2022.....	15
Figur 10: Kvinne andel fordelt på aldersgrupper i Høylandet i 2022	15
Figur 11: Boliger i Høylandet etter bygningstyper. Kilde: Trøndelag i tall og SSB tabell 06265.....	21
Figur 12: Boligbygging. Fullførte boliger i Høylandet 2001-2022. Kilde: Trøndelag i tall og SSB tabell 05940.....	21
Figur 13: Sysselsatte i Høylandet etter arbeidssted og bosted i perioden 2000-2021. Kilde: SSB tabell 11615.....	24
Figur 14: Relativ endring i sysselsatte 2015-2021. Kilde: SSB tabell 13470	24
Figur 15: Befolkningsutvikling og sysselsettingsutvikling fra 2015 for kommunene i Trøndelag. Kilde: SSB tabell 07459 og 13470	25
Figur 16: Sysselsatte (17 grupper) etter næring i Høylandet per 4.kv 2021. Kilde: SSB tabell 13470... ..	26
Figur 17: Endring i sysselsatte per næring (88 næringer) i Høylandet 2015-2021. Kilde: SSB tabell 13470.....	27
Figur 18: Endring i sysselsatte per næring (88 næringer) i Overhalla, Høylandet og Grong 2015-2021. Kilde: SSB tabell 13470.	28
Figur 19: Bedrifter med 5 eller flere ansatt i Høylandet. Offentlig og privat. Kilde: Purehelp og Brreg31	
Figur 20: Største bedrifter i Høylandet etter omsetning. Privat næringsliv. Kilde: Purehelp og Brreg. 32	
Figur 21: Innpendling, utpendling og nettoppendling 2000-2021. Kilde: SSB tabell 11616	43

Figur 22: Sysselsatte etter bosted og arbeidssted og nettoppendling per næring. Næring hovedgrupper. 4. kv. 2021. Kilde: SSB tabell 13470.....	43
Figur 23: Sysselsatte etter bosted og arbeidssted og nettoppendling per næring. Næring 2-siffernivå.. 4. kv. 2021. Kilde: SSB tabell 13470.....	44
Figur 24: SSBs sentralitetsindeks 2020.....	49
Figur 25: Rangering i SSBs sentralitetsindeks.....	49
Figur 26: Andel som oppgir dårlig selvopplevd helse (%) i kommuner i Trøndelag. Menn (til venstre) og kvinner (til høyre) i alderen 18-104 år. Kilde: HUNT4	50
Figur 27: Folkehelseprofil for Høylandet 2022. Kilde: FHI.....	51
Figur 28: Nøkkeltall fra Ungdata etter sentralitet. Høylandet 2021. Ungdomsskole.....	53
Figur 29: Utdanningsnivå for befolkningen over 16 år i Høylandet i 2020. Kilde SSB tabell 09426.....	54
Figur 30: Mottakere av stønad til livsopphold. 2014-2019. Kilde: FHI og Trøndelag i tall.	56

Sammendrag av hovedfunn

Befolkningsutviklingen i Høylandet har vært tydelig negativ de siste 3 årene. Den langsiktige utviklingen i folketallet siden 1986 er også nedadgående. SSBs prognoser er basert på historisk utvikling og viser fortsatt nedgang framover mot 2050. Det har vært lave fødselstall de senere årene, og andelen eldre i befolkningen øker stadig. Høylandet er i godt selskap med mange andre kommuner i Trøndelag som har tilsvarende utfordringer.

Boligbyggingen i Høylandet har vært på nivå med det man kunne forvente ut fra eksisterende boligmasse, men det er innvilget lite startlån fra Husbanken.

Analysen viser at næringslivet i Høylandet er preget av små foretak med jevnt over lave marginer. Jordbruket er en viktig næring med en del aktører som har investert betydelig de siste årene. Samtidig er det mange aktører som er mer avventende og vurderer å avvike driften. Større lokal videreføring av matvarer og tilleggsnæring innen opplevelse og reiseliv kan utgjøre mulige utviklingsmuligheter framover.

Høylandet er kjent for sin revyfestival, og det er noe overraskende at det ikke gir mer utslag i sysselsatte innen kultur og eventuelt overnatting og servering. Kanskje er det et potensiale for mer verdiskaping knyttet til Høylandet som revykommune?

Det er en spesialisering innen verdikjeder knyttet til trevirke i Høylandet og i nabokommunene. Med flytting av virksomhet fra Høylandet til Vemundvik bør det ses på muligheter for nyskaping innen trevareproduksjon på Høylandet. Trevirke som byggemateriale kan få økt verdi og nye anvendelser i klimaomstillingen og det grønne skiftet som samfunnet står overfor.

Avstandene fra Høylandet til de nærmeste kommunene er ikke så lange, og man bør søke samarbeid for å utvikle nye arbeidsplasser i regionen. På lang sikt er det sammenheng mellom sysselsetting og befolkning, men god utvikling i Overhalla og Grong gir vekstkraft også for Høylandet.

I kartleggingsundersøkelsen (INAM) var det blant annet spørsmål om hva bedriftene opplever som den mest kritiske ressursen. Nær samtlige bedrifter svarer at det er "folk" eller ansatte. Å utvide virksomheten handler i stor grad om å ha rette kompetanse for utvidelsen.

I HUNT 4 kommer Høylandet svært godt ut blant kommunene i fylket på selvpoplevd helse. Det var kun 19,1 % av kvinnene og 13,9 % av mennene som rapporterte dårlig selvpoplevd helse.

Bidrag fra Statsforvalteren (kapittel 7 og 8)

Statsforvalterens bidrag til dette kunnskapsgrunnlaget er begrenset til en kort omtalte av temaene kommuneøkonomi, pleie og omsorg, oppvekstsektoren og landbruk (kapittel 7 og 8). Det blir også her vist til relevant statistikk. Høsten 2022 vil Statsforvalteren komme tilbake med en mer utfyllende beskrivelse, samt sine vurderinger.

Statsforvalteren skal besøke Høylandet kommune i september. I forbindelse med dette besøket vil kommunene få et kommunebilde. Dette kommunebildet vil gjengi Statsforvalterens «bilde» og inntrykk av Høylandet kommune, både av kommunen som helhet og av enkelttjenester og forvaltningsområder.

1. Kort om Høylandet

Kommunen Høylandet ligger midt i Namdalen og er et trafikk-knutepunkt mellom Ytre, Midtre og Indre Namdal, og mellom Helgelandskysten og E6. Gjennom kommunen går Fylkesveg 17 i et dalføre med elva Søråa som renner sørover og ut i Bjøra og ut i Namsen. Nordover fra vannskillet renner Kongsmoelva ut i Folla fjorden.

Høylandet er en kommune med betydelig landbruksnæring hvor sentrum ligger ca. 20 meter over havet. Kommunenavnet viser til høyproduksjon gammelt att. Totalt har kommunen et areal på omtrent 755 km², hvor 52 km² er vann. Over halvparten av kommunens befolkning bor i og rundt administrasjonssenteret Høylandet.

Høylandet er kjent for NM i revy – Norsk revyfestival – som arrangeres hvert 2. år. Tilknytt festivalen og et relativt bredt fritidstilbud er innbyggerne kjent for sin dugnadsinnsats.

Høylandet er også vertskommune for det interkommunale rehabiliteringssentret Namdal Rehabilitering IKS, som i dag eies av 10 kommuner i Namdalen samt Osen kommune på Fosen.

2. Befolkning

Høylandet hadde 1 193 innbyggere per 1.1.2022. Høylandet er dermed kommunen med det sjuende laveste folketallet blant de 38 kommunene i Trøndelag. Kommunen har ett tettsted som også heter for Høylandet, per 1.1.2021 var det 326 bosatte personer i tettstedet.

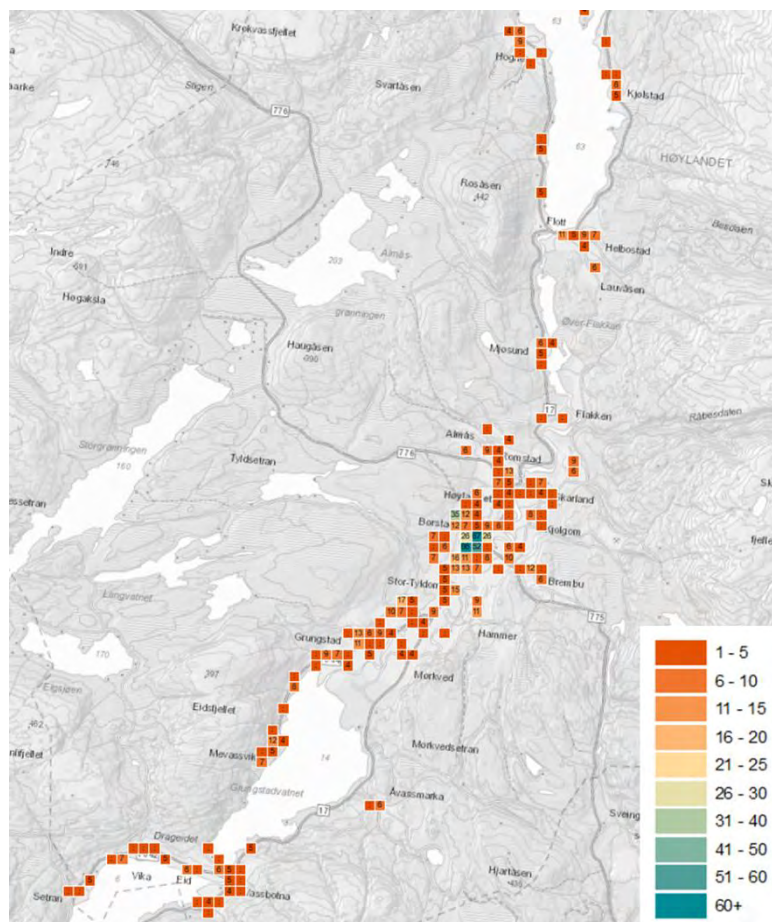
Befolkningen og befolkningsutviklingen legger grunnlaget for samfunnsutviklingen i kommunene. Innbyggerne er en kommunes viktigste ressurs. Lokalsamfunnet er avhengig av at man har et folketall som er stort nok til at man har den nødvendige kritiske massen for å opprettholde viktige tjeneste- og servicefunksjoner i kommunen. Et lavt og fallende folketall vil dermed over tid kunne vanskeliggjøre oppgaven med å utvikle en kommune i positiv retning.

Det er ikke bare befolkningen i kommunen som har betydning, størrelsen på befolkningen i det nærliggende området har også mye å si for utviklingsmuligheten til kommunene. Høylandet grenser til både store og små kommuner. Namsos og Nærøysund som ligger vest for Høylandet hadde henholdsvis 15 001 og 9 732 innbyggere per 1.1.2022. Nord for Høylandet ligger Bindal med 1 406 innbyggere, i øst ligger Namsskogan med 818, sørøst for Høylandet ligger Grong med 2 287 innbyggere og i sørvest ligger Overhalla med 3 817 innbyggere.

Kartet over viser bosatte personer på 250x250 meters rutenett. Kartet er zoomet inn på sentrum i tettstedet Høylandet. I områder hvor det er tre eller færre bosatte så er det eksakte tallet anonymisert. Av kartet kan man se at bosetningen i Høylandet følger dalføret langs fylkesvei 17. Det er ingen områder i Høylandet som kan betegnes som veldig tett befolket. Det er 3 ruter på 250X250 meter som har mer enn 50 bosatte.

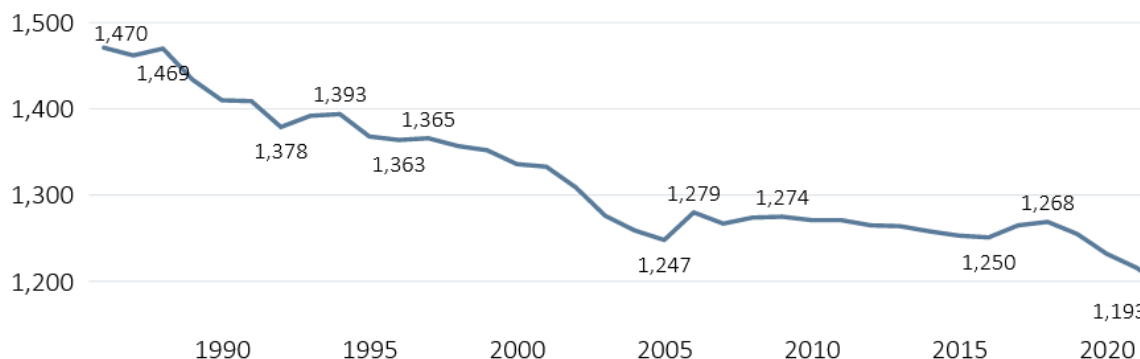
I tillegg til den fastboende befolkningen i kommunen så er også størrelsen på fritidsbefolkningen i kommunen, slik som hyttefolk og turister, en faktor. De bidrar med konsum i kommunen (varehandel, overnatting bygg og anleggstjenester osv.) som igjen bidrar til å opprettholde tjenestetilbudet i kommunen. En annen side av fritidsbebyggelse er at kommunen har et ansvar for å yte nødvendig helsehjelp til alle som oppholder seg i fritidsboliger og hytter, som kan utgjøre en stor forpliktelse for kommunenes omsorgstjenester. Det var registrert 241 fritidsboliger i Høylandet kommune i 2022. Siden 2010 så har det kommet 36 nye fritidsboliger i Høylandet.

Kart 1: Befolkning på 250x250 meters rutenett. Kilde SSB

2.1 Utvikling

Utvikling i folketall i Høylandet fra 1986 til 2022

Figur 1: Utvikling i folketall Høylandet 1986-2022. Kilde Trondelagittall.no/SSB

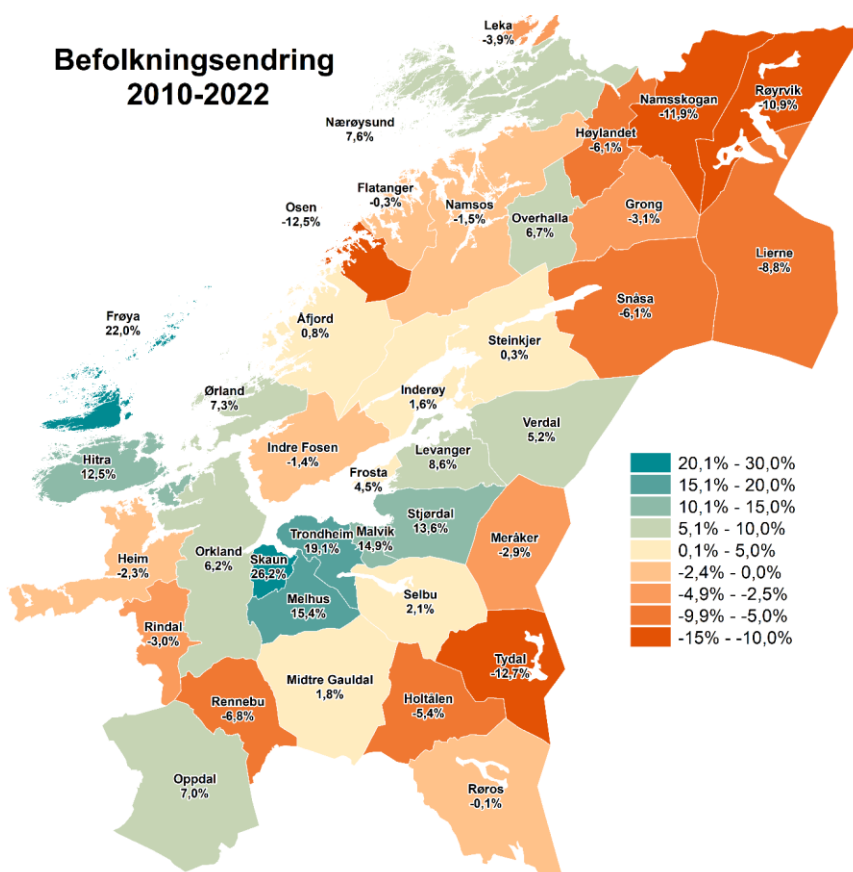
Folketallet i Høylandet har falt en del de siste tre årene etter en lengre periode med et forholdsvis stabilt folketall på 1 250-1 275 personer i perioden 2005-2019. I et lengre tidsperspektiv så har folketallet i Høylandet hatt en nedadgående trend stort sett i hele perioden 1986-2022.

I perioden 2010-2022 så har Høylandet hatt en befolkningsnedgang på -6,1 % eller 77 personer. I samme periode så har befolkningen i hele Trøndelag økt med 11,4 %, mens befolkningen i Namdalen har økt med 0,3%. Høylandet har dermed hatt en svakere befolkningsutvikling enn både fylkessnittet og snittet for de andre kommunene i Namdalen.

Det er kun to kommuner i Namdalen som har hatt befolkningsøkning i perioden. Nærøysund og Overhalla hadde en befolkningsvekst på henholdsvis 7,6 % og 6,7 % i perioden 2010-2022.

Flere av de andre kommunene i Namdalen har hatt en større befolkningsnedgang enn Høylandet i perioden 2010-2022. I Namsskogan og Røyrvik er befolkningen gått ned med henholdsvis 11,9 % og 10,9 %, mens Lierne har sett en befolkningsnedgang på 8,8 %.

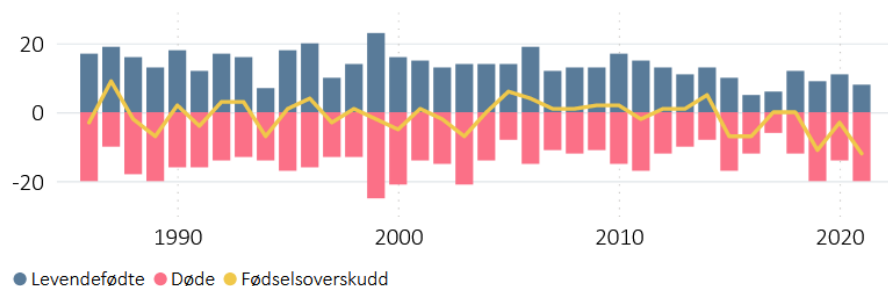
Med tanke på at den lave befolkningsveksten i Namdalen, tyder det på Høylandet i liten grad mottar positive vekstimpulser for sine nabokommuner.

Figur 2: Befolkningsutvikling for kommunene i Trøndelag 2010-2022.

Fødselsoverskudd

Fødte, døde og fødselsoverskudd per år i Høylandet i perioden 1986-2021

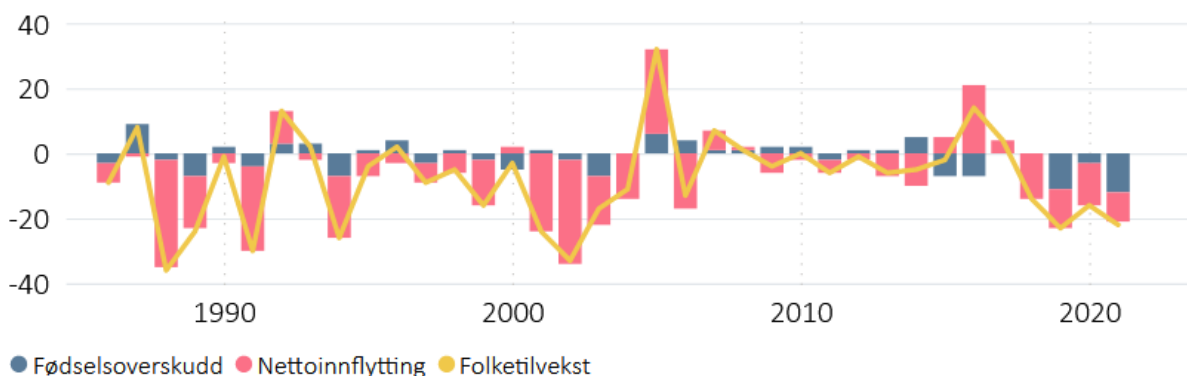

Figur 3: Fødte, døde og fødselsoverskudd for Høylandet i perioden 1986-2021

I perioden 2010-2021 har det blitt født 130 personer i Høylandet. I samme periode har det vært 163 dødsfall, noe som gir ett negativt fødselsoverskudd på 33 personer for perioden. Ser man på de enkelte årene så finner man at Høylandet ikke har hatt fødselsoverskudd siden 2014. Høylandet hadde et lite fødselsoverskudd i hele perioden 2005-2014. Færre fødsler er den viktigste driveren til det negative fødselsoverskuddet de siste årene.

Flytting

Befolkningsvekst, fødselsoverskudd og nettoflytting i Høylandet i perioden 1986-2021

Figur 4: Befolkningsvekst, fødselsoverskudd og nettoflytting i Høylandet i perioden 1986-2022. Kilde Trondelagitall.no/SSB

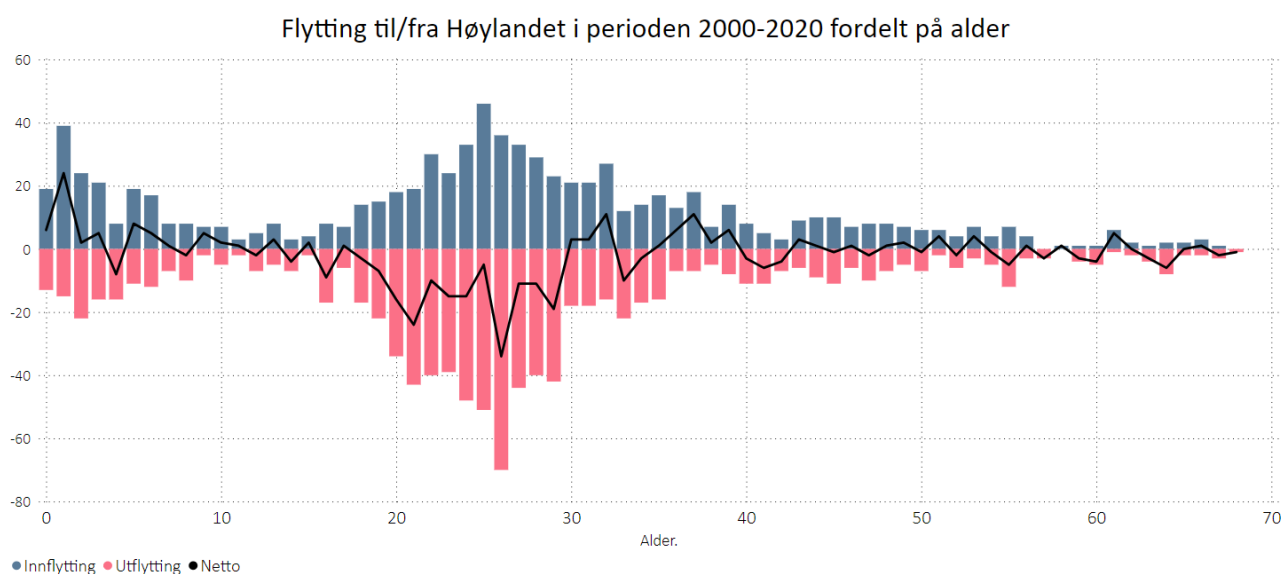
Samtidig som Høylandet har hatt en negativ fødselsbalanse på 33 personer i perioden 2010-2021 så har det også vært en negativ nettoflytting på 43 personer, noe som har resultert i at befolkningen totalt sett har gått ned 77 personer i perioden.

Det har kun vært to enkeltår (2016 og 2017) med befolkningsvekst for Høylandet siden 2010. I 2016 økte befolkningen med 14 personer (1,1 %) som følge av en nettoinnflytting til kommunen på 21 personer og en negativ fødselsbalanse på 7 personer. Mens det i 2017 var positiv befolkningsvekst på 4 personer (0,3 %) som følge av en netto innflytting på 4 personer og at det var like mange dødsfall som fødsler i kommunen. Bosetting av flyktninger inngår i nettoflytting, og bidrar til positiv

nettoflytting. I årene 2015-2017 ble det bosatt 30 flyktninger i Høylandet kommune¹. Bosatte flyktninger er mer mobile enn befolkningen ellers, så etter en periode med bosetting er det ikke uvanlig med en del videreflytting i denne gruppen. I 2022 Høylandet igjen anmodet om å bosette flyktninger, og har et vedtak om å bosette 40 personer.

Hvis man ser bak nettoutflyttingen fra Høylandet på 43 personer i perioden 2010-2021, så finner man at til sammen 463 personer har flyttet til Høylandet, mens 506 personer har flyttet ut. I forhold til folketallet på 1 193 innbyggere per 1.1.2022 så har det vært relativt store flyttestrømmer inn og ut av Høylandet.²

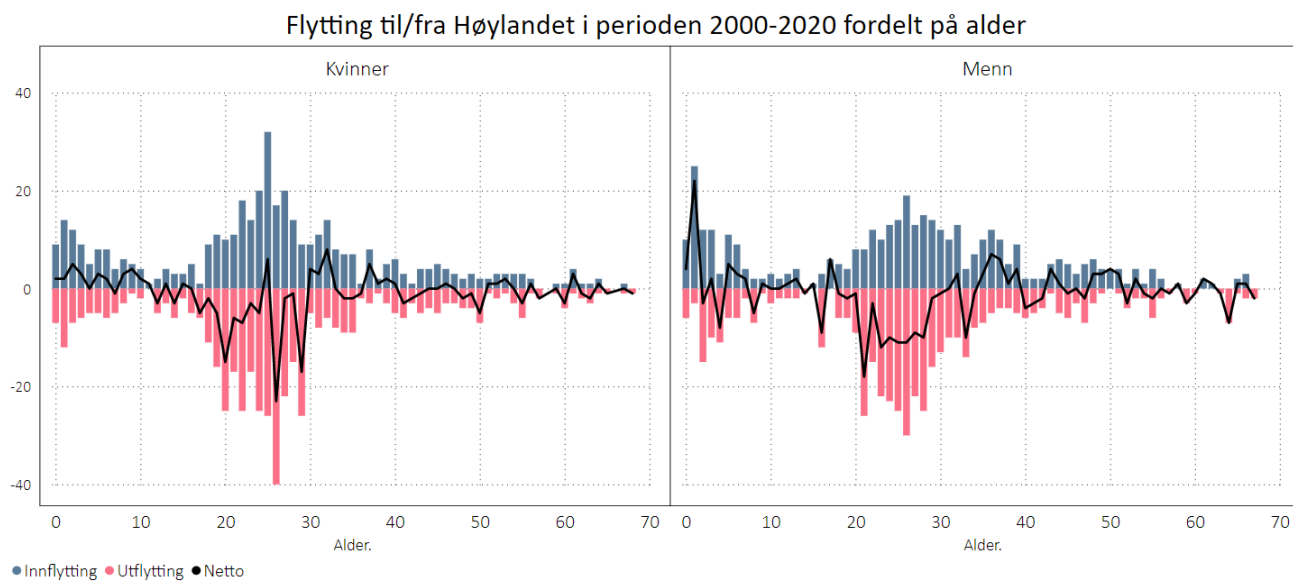
Det er spesielt for aldersgruppen mellom 18 og 30 år at det har vært en netto utflytting fra Høylandet. Figuren under viser flyttingen til og fra Høylandet fordelt på ett-åring alder. Det er brukt summen for hele perioden 2000-2020. Av figuren kan man se at det er aldersgruppen fra 18-35 år som flytter mest, både inn og ut av kommunen. I tillegg er det en del flytting av personer mellom 0-6 år. Familier med barn flytter mest før barna kommer i skolealder. Flyttemønsteret inn og ut av Høylandet ser ut til å være relativt likt det man ser de fleste utkantkommuner i Trøndelag.

Figur 5: Flytting fordelt på ettårs-alderskohorter. Til/fra Høylandet. Samlet for perioden 2000-2020. Kilde: Panda analyse/SSB

¹ IMDI. https://www.imdi.no/tall-og-statistikk/steder/K5046/befolkning/bosatt_anmodede

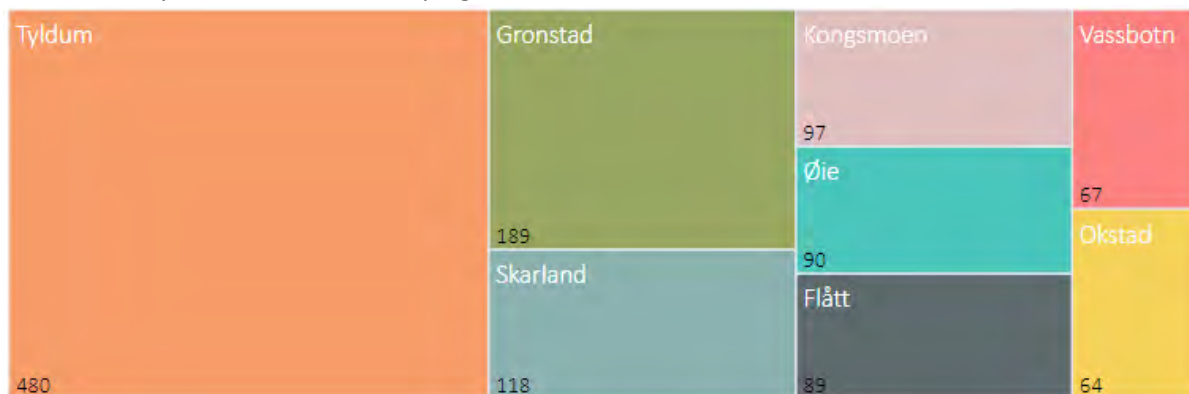
²Enkelte personer har blitt tellet flere ganger hvis de i løpet av perioden 2010-2021 har flyttet både inn og ut av kommunen.

Figur 6: Flytting fordelt på ettårs-alderskohorter og kjønn. Til/fra Høylandet. Samlet for perioden 2000-2020. Kilde: Panda analyse/SSB

Grunnkrets³

Folketall i Høylandet i 2022 fordelt på grunnkretser

Figur 7: Befolkningen i grunnkretser i Høylandet 2022. Kilde SSB tabell 04362 og <https://trondelagitall.no/statistikk/befolkning-i-delomrader-og-grunnkretser>

Når man ser på grunnkrets nivå ser man at det er betydelig forskjeller i utvikling mellom de ulike delene av kommunen. Tyldum er den mest folkerike grunnkretsen i Høylandet, og er den eneste kretsen med vekst de siste 5 årene. Ser man på hele perioden fra 2001 så er det svak vekst også i Flått og Øie.

Nedgangen i befolkning har vært relativt størst i Vassbotn siden 2021 og Kongsmoen de siste 5 årene.

	2001	2011	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Endring 2017-2022	Endring 2001-2022
Høylandet	1308	1268	1266	1255	1252	1249	1261	1270	1252	1227	1218	1194	-5%	-9%
Flått	88	92	95	88	89	99	95	97	101	98	93	89	-6%	1%
Grongstad	222	226	231	218	213	226	215	200	203	191	192	189	-12%	-15%
Kongsmoen	131	115	121	123	121	112	122	112	110	105	108	97	-20%	-26%
Okstad	77	77	80	76	75	78	74	71	70	70	69	64	-14%	-17%
Skarland	123	121	117	119	118	116	127	121	115	116	121	118	-7%	-4%
Tyldum	478	458	448	460	459	448	464	494	486	482	474	480	3%	0%
Vassbotn	99	78	80	75	77	73	71	77	74	73	71	67	-6%	-32%
Øie	87	101	94	96	100	97	93	98	93	92	90	90	-3%	3%
Uoppgitt grunnkrets	3													

Tabell 1: Befolkningen i grunnkretser i Høylandet 2001-2022. Kilde SSB tabell 04362

³ Grunnkretsenes utstrekning kan blant annet se i SSBs kartløsning: <https://kart.ssb.no/share/275d51113c15>

2.2 Befolkningssammensetning

Alder

Det er ikke bare befolkningens absolutte størrelse og vekst som har betydning for utviklingsmulighetene til en kommune. Hvordan befolkningen er sammensatt med tanke på aldersfordeling, kjønnsfordeling, andel innvandrere og hvordan disse befolkningsgruppene utvikler seg er også viktige faktorer.

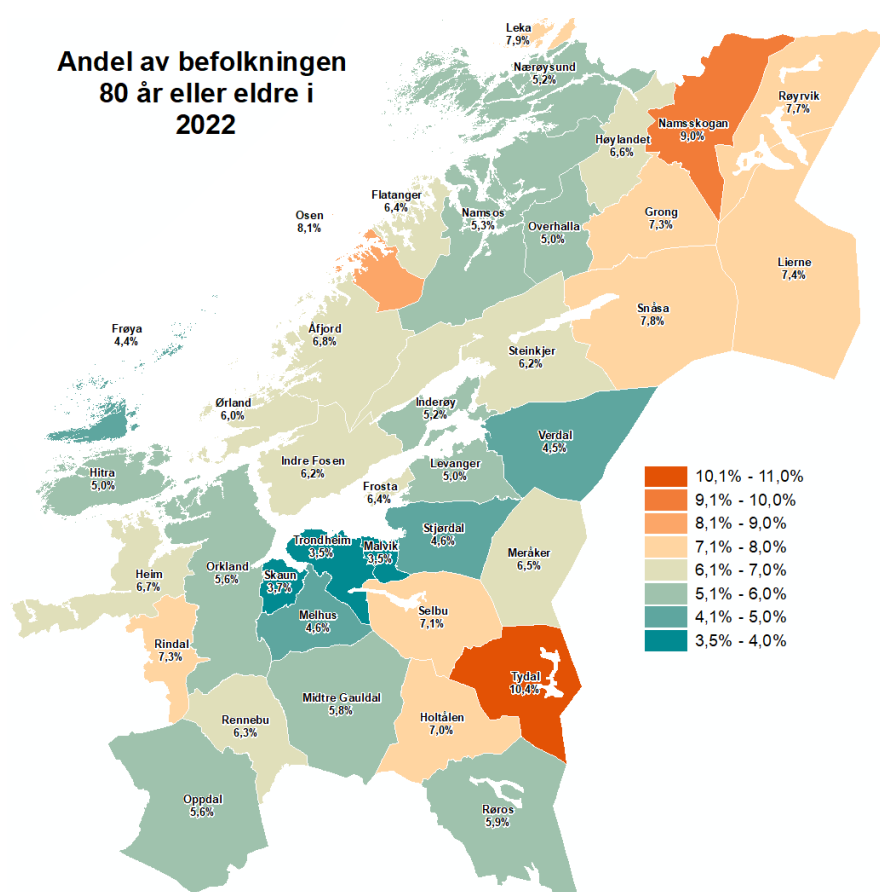
Når man ser på perioden fra 2010 til 2022 så er det i hovedsak aldersgruppene 67-79 år og 13-19 år som har hatt vekst i Høylandet. For aldersgruppen 67-79 år ser man effektene av at etterkrigsgenerasjonen er kommet inn i denne aldersgruppen. Aldersgruppen over 80 år vært forholdsvis stabil i perioden 2010-2022. Etter hvert som etterkrigsgenerasjonen kommer opp i denne aldersgruppen må en regne med en betydelig økning av antallet personer her og naturlig nok også en økning i utgiftene innenfor helse- og omsorg.

I forhold til alderssammensetningen så er det spesielt størrelsen på befolkningen i arbeidsaktuell alder, (noe som ofte defineres som 20-66 år eller 16-66 år), som er en avgjørende faktor i forhold til tilgangen på lokal arbeidskraft.

Per 1.1.2022 er det bosatt 610 personer mellom 20-66 år i Høylandet. Noe som utgjør 51,1 % av befolkningen. Snittet for Trøndelag at 61,2 % av befolkningen er i aldersgruppene 20-66 år. Høylandet er den kommunen i Trøndelag som har den laveste andelen av befolkningen i arbeidsaktuell alder (20-66 år), Nasjonalt er det kun en kommune (Fjaler, 50,4 %) som har en lavere andel av befolkningen i denne aldersgruppen.

Befolkningsutvikling i Høylandet fordelt på alder 2010-2022						
	2010	2015	2020	2021	2022	Endring 2010-2022
0 år	14	13	9	11	8	-6 -42,9 %
1-5 år	93	73	56	51	46	-47 -50,5 %
6-12 år	120	130	113	112	105	-15 -12,5 %
13-15 år	39	62	64	60	59	20 51,3 %
16-19 år	56	60	78	76	74	18 32,1 %
20-44 år	348	308	290	286	283	-65 -18,7 %
45-66 år	378	359	334	327	327	-51 -13,5 %
67-79 år	140	169	199	204	212	72 51,4 %
80-89 år	62	68	78	75	64	2 3,2 %
90 år eller eldre	20	10	10	13	15	-5 -25,0 %
Total	1 270	1 252	1 231	1 215	1 193	-77 -6,1 %

Figur 8: Befolkningssammensetning på aldersgrupper i Høylandet. 2010-2022.

Kart 2: Andel av befolkningen 80 år eller eldre i 2022.

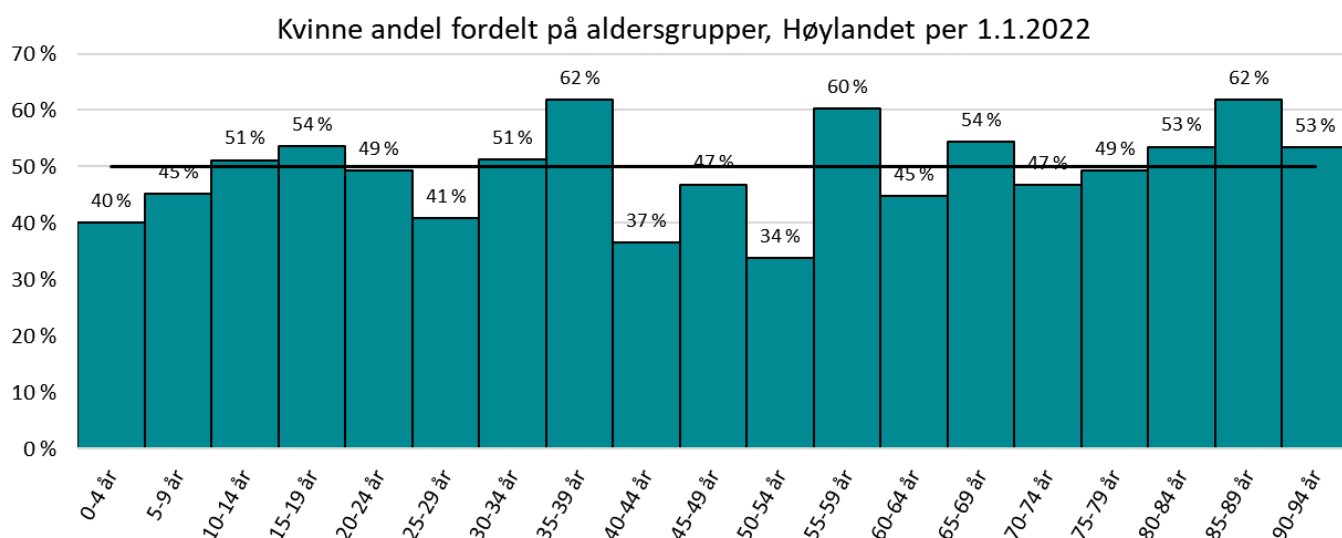
I perioden 2010-2022 så har antall personer i aldersgruppen 20-66 år gått ned med 116 personer eller -16,0 %. Dette er en betydelig større nedgang enn den samlede befolkningsnedgangen i kommunen som i perioden var på -6,1 % (-77 personer).

Dette er bekymringsfullt. Det er denne aldersgruppen som skal produsere nye innbyggere og være med på å produsere de tjenestene som kommunen skal gi til sine innbyggere.

Kjønn

Andelen kvinner i befolkningen og spesielt andel unge kvinner er en indikator som kan noe om en kommunes muligheter for å opprettholde et fødselsoverskudd. Kvinner og spesielt unge kvinner er mer mobile og flytter oftere enn menn. Hvis en kommune opplever fraflytting av unge kvinner så er det en sterk indikator i forhold til kommunens attraktivitet og det er en utvikling som på sikt vil ha sterk betydning for kommunens utviklingsmuligheter.

Figur 9: Befolkningspyramide for Høylandet i 2022.

Figur 10: Kvinne andel fordelt på aldersgrupper i Høylandet i 2022

Høylandet har en overvekt av menn i aldersgruppene 40-55 år, samtidig som det er en forholdsvis god kjønnsbalanse i aldersgruppene mellom 0-39 år.

Tettstedet Høylandet

Kart 3: Høylandet tettsted i 2021. Kilde: kart.ssb.no

Tettsteder defineres av SSB etter en rekke kriterier hvor det viktigste er: En hussamling skal registreres som tettsted dersom det bor minst 200 personer der. Avstanden mellom husene skal normalt ikke overstige 50 meter.

Befolkningsutvikling i Høylandet tettsted. 2013-2021.										
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
0-5 år	28	28	30	27	21	20	24	27	25	-3
6-12 år	26	27	22	21	23	29	25	29	31	5
13-15 år	14	15	15	12	8	6	10	9	10	-4
16-19 år	12	10	13	15	17	21	17	13	12	0
20-66 år	180	182	181	167	169	172	172	168	163	-17
67 år eller eldre	60	69	71	80	85	91	85	84	85	25
Alle aldre	320	331	332	322	323	339	333	330	326	6
										2 %

Tabell 2: Befolkningsutvikling i Høylandet tettsted fordelt på aldersgrupper i perioden 2013-2021. Kilde: SSB tabell 05277

Befolkningen i tettstedet Høylandet har vært relativt stabil i perioden 2013-2021, med en topp i 2018 med 339 bosatte. I mange distriktskommuner i Trøndelag har man sett en utvikling med stor befolkningsvekst i tettstedene og nedgang eller stabil utvikling i spredtbygde deler av kommunene. I Høylandet har tettstedet hatt bedre utvikling enn resten av kommunen, men det er ingen vekst av betydning siden 2013 og altså nedgang fra 2018.

Det kan altså være et potensiale for større vekst sentralt i Høylandet, men mangel på vekst kan skyldes flere forhold som for eksempel:

- Mangel ulike typer boliger
- Mangel på attraktive tomter for familieetablerere
- Konkurransen fra nabokommuner som Overhalla, Grong og Namsos.

Innvandrere

Det at en kommune evner å trekke til seg innflyttere fra utlandet og da spesielt arbeidsinnvandrere kan ses på som et positivt tegn på kommunens attraktivitet og også åpenhet for impulser utenfra. Men en stor innvandrerbefolkning kan også by på utfordringer knyttet til integrering.

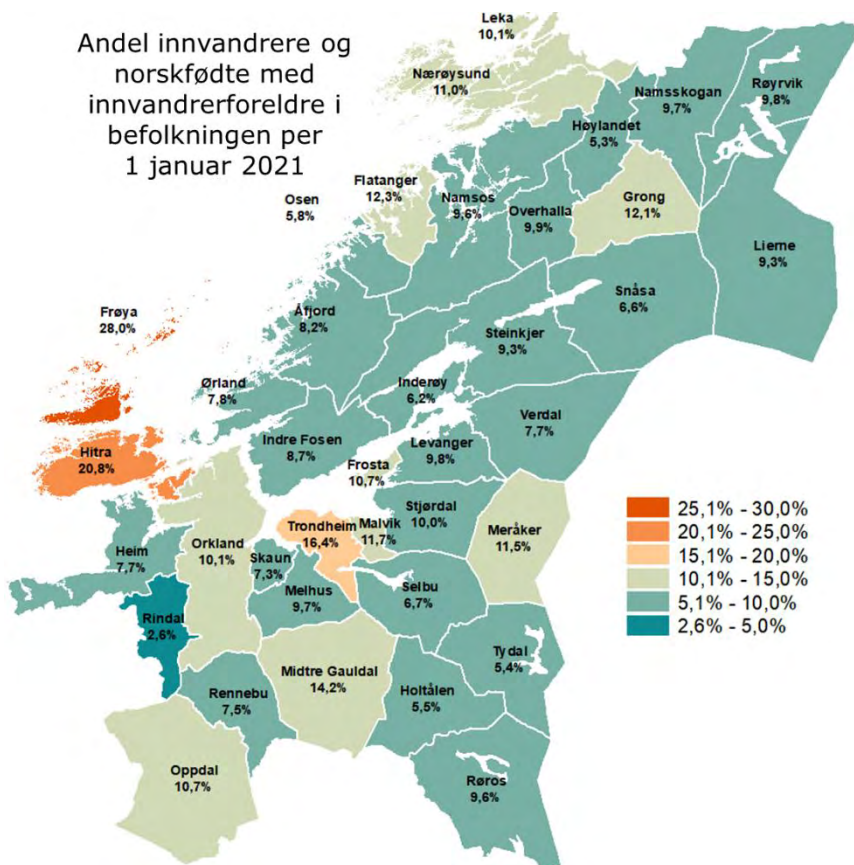
Høylandet har en forholdsvis lav andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i forhold til de andre kommunene i Trøndelag, kun Rindal har en lavere andel. Innvandrere bosatt i Høylandet per 1.1. 2022 kommer hovedsakelig fra Polen (13 personer), Syria (10 personer), Eritrea (8 personer) og Ukraina (8 personer).

2.3 Befolkningsprognoser

Det er viktig å huske at befolkningsprognosene i stor grad er basert på en fortsettelse av den historiske trenden i befolkningsutviklingen under gitte forutsetninger, de tar dermed ikke hensyn til eventuelle utenforstående hendelser som kan bidra til økte til- eller fraflytting fra Høylandet. SSB publiserer regionale befolkningsprognoser hvert andre år. Her vises prognosene fra 2020. Nye prognoser blir publisert 5 juli 2022.

I hovedalternativet (MMMM) i befolkningsprognosene til SSB fra 2020 så faller folketallet i Høylandet i hele perioden fra 2020 og frem til 2050. Ifølge hovedalternativet i prognosene så vil Høylandet ha 938 innbyggere i 2050, noe som er en nedgang på 24% eller 293 personer, ifølge alternativet for høy nasjonal vekst (HHMH) så vil befolkningen i Høylandet i 2050 være på 1 030 personer, en nedgang på 16 % eller 201 personer. I alternativet for lav nasjonal vekst (LLML) så vil befolkningen i Høylandet i 2050 være på 841 personer, en nedgang på 31 % eller 390 personer. Dette viser at prognosene er usikre og at utfallsrommet er betydelig.

Andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i befolkningen per 1 januar 2021

Kart 4: Andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre per 1. jan 2021. Kilde: SSB tabell 09817

Utvikling av befolkning i alle aldre i Høylandet, historiske tall og framskriving fra ssb

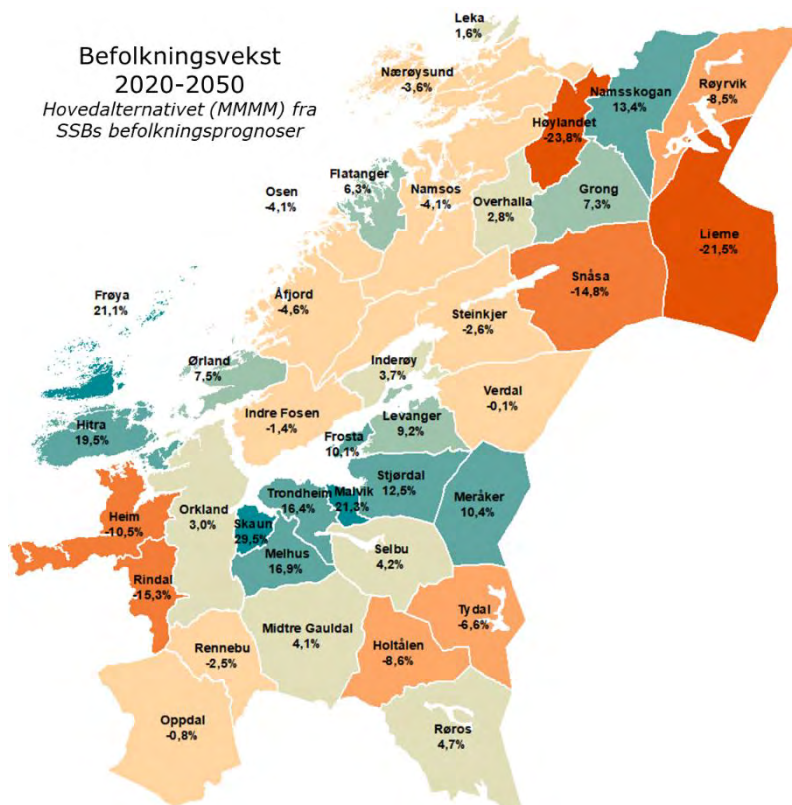

Ifølge hovedalternativet (MMMM) i prognosene så vil Høylandet ha den største befolkningsnedgang i Trøndelag frem mot 2050. Hvis prognosene slår til så vil høylandet ha en av de svakeste befolkningsutviklingene blant norske kommuner frem mot 2050

Når man ser på de ulike aldersgruppene så viser hovedalternativet (MMMM) i prognosene en nedgang i alle aldersgrupper fra 0-79 år, mens aldersgruppene fra 80 år og eldre har vekst.

Flere eldre vil føre til større behov for kommunale helse og omsorgstjenester. Samtidig blir det færre personer i arbeidsaktuell alder og færre barn og unge.

Befolkningsvekst 2020-2050 Hovedalternativet (MMMM) fra SSBs befolkningsprognoser

Hovedalternativet (MMMM) fra SSBs (2020) befolkningsprognoser for Høylandet									
	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	Endring 2020-2050	
0 år	9	8	9	10	9	8	8	- 1	-11 %
1-5 år	56	48	49	50	51	49	45	- 11	-20 %
6-12 år	113	86	72	70	74	76	72	- 41	-36 %
13-15 år	64	50	38	30	30	33	33	- 31	-48 %
16-19 år	78	70	56	43	38	39	42	- 36	-46 %
20-44 år	290	273	270	256	242	227	224	- 66	-23 %
45-66 år	334	300	286	272	249	230	226	- 108	-32 %
67-79 år	199	211	187	160	163	165	149	- 50	-25 %
80-89 år	78	86	106	124	111	101	100	22	28 %
90 år eller eldre	10	16	19	28	37	41	39	29	290 %
Totalt	1 231	1 148	1 092	1 043	1 004	969	938	- 293	-24 %

2.4 Forsørgerevne

Forsørgerevnen baserer seg på hvor mange personer som er i arbeidsdyktig alder (20-65 år) i forhold til antall personer som er 65 år og eldre. Et høyt tall indikerer at man har mange over pensjonsalder i forhold til personer i arbeidsdyktig alder. Dette er en indikator som sier noe om den relative bærekraften i aldersstrukturen i kommunen og hvor sårbar kommunen er for endringer i befolkningsstrukturen. Det er ikke noe fasitsvar på hva som er et urovekkende høyt nivå på forsørgerbrøken. Forsørgerbyrden i Høylandet er allerede i dag relativt høy sammenlignet med kommunene i Trøndelag, men forsørgerbrøken vokser kraftigere i mange andre kommuner fram mot 2050.

Tabellen viser også at Høylandet ikke er alene om å ha en aldrende befolkning, men at dette er en felles utfordring i hele Trøndelag (og landet for øvrig).

Forsørgerbrøken tar ikke hensyn til at personer over 67 år får en stadig lengre frisk og aktiv alderdom. Det betyr at både deltakelsen i arbeidslivet etter pensjonsalder og aldersterskelen for pleiebehov øker.

Forsørgerbrøker for eldre (Antall personer 65 år og over / antall personer 20-64 år)				
	2020	2030	2040	2050
Lierne	0,53	0,71	0,91	0,91
Osen	0,55	0,75	0,84	0,87
Tydal	0,52	0,77	0,91	0,87
Flatanger	0,46	0,67	0,84	0,84
Snåase - Snåsa	0,46	0,67	0,79	0,80
Holtålen	0,50	0,65	0,78	0,77
Raarvinke - Røyrvik	0,56	0,75	0,81	0,75
Rennebu	0,50	0,60	0,76	0,75
Høylandet	0,54	0,63	0,75	0,73
Åfjord	0,46	0,58	0,74	0,73
Rindal	0,48	0,56	0,71	0,72
Leka	0,60	0,75	0,79	0,70
Meråker	0,45	0,55	0,66	0,70
Oppdal	0,40	0,52	0,65	0,70
Namsskogan	0,55	0,58	0,67	0,69
Heim	0,45	0,58	0,69	0,69
Indre Fosen	0,43	0,51	0,64	0,69
Frosta	0,40	0,52	0,65	0,69
Røros	0,45	0,54	0,66	0,68
Selbu	0,42	0,53	0,64	0,68
Inderøy	0,40	0,51	0,62	0,63
Orkland	0,38	0,48	0,58	0,61
Verdal	0,37	0,46	0,58	0,61
Steinkjer	0,39	0,50	0,58	0,59
Midtre Gauldal	0,36	0,45	0,56	0,59
Namsos	0,38	0,47	0,58	0,58
Hitra	0,35	0,42	0,52	0,58
Nærøysund	0,35	0,44	0,55	0,58
Gronn	0,45	0,54	0,60	0,57
Stjørdal	0,33	0,40	0,52	0,57
Overhalla	0,34	0,43	0,52	0,56
Ørland	0,37	0,46	0,54	0,55
Levanger	0,33	0,42	0,49	0,52
Melhus	0,30	0,36	0,45	0,50
Frøya	0,27	0,34	0,42	0,49
Skaun	0,26	0,32	0,41	0,48
Malvik	0,24	0,31	0,42	0,47
Trondheim	0,23	0,28	0,34	0,39

Tabell 3: Forsørgerbrøker for eldre (Antall personer 65 år og over / antall personer 20-64 år). Kilde: SSB tabell 12981.

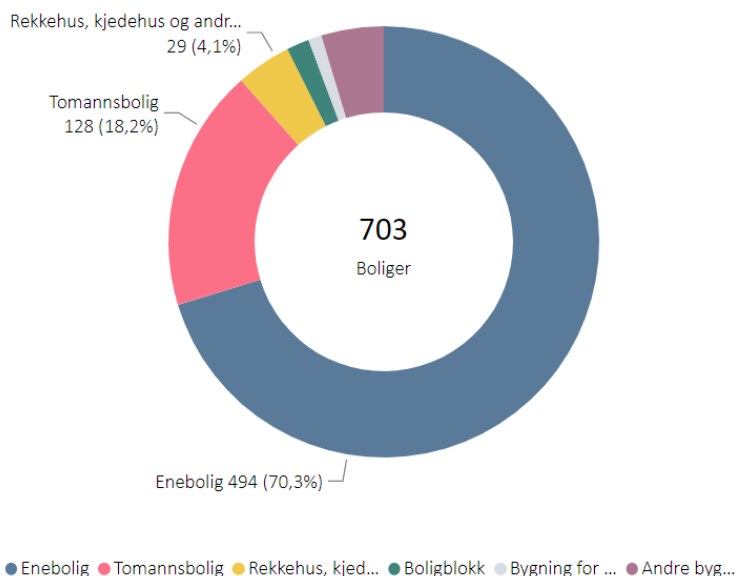
2.5 Bolig

Boliger i Høylandet i 2022 etter bygningstyper

Boligmassen i Høylandet på 703 boenheter består av 70 % eneboliger, 18 % tomannsboliger, 4,2 % rekkehus/kjedehus. Det er en høy andel enebolig, men det er faktisk 24 kommuner i fylket med høyere andel eneboliger. I Trøndelag uten Trondheim er eneboligandelen 68,7 % i 2022.

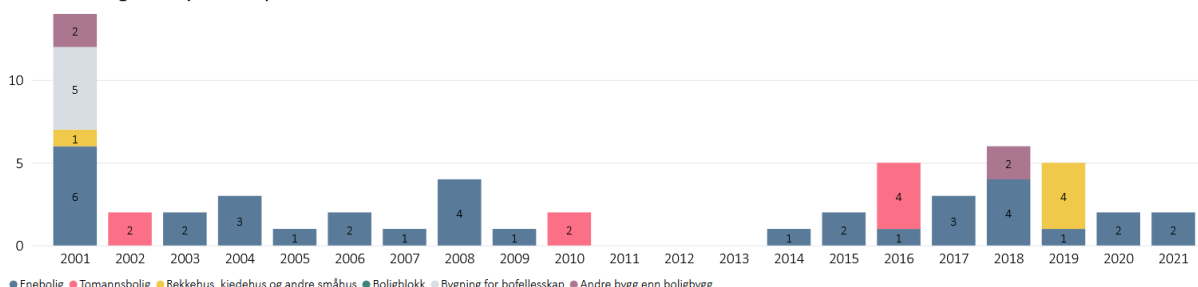
Høylandet har bare 12 boenheter i blokker/leilighetsbygg, som utgjør 1,7 % av boligmassen. Utviklingen i samfunnet går mot flere små husholdninger (enslige, par uten barn) så det er sannsynlig med økt etterspørsel etter leiligheter framover.

Det er bygd 26 boliger per 1000 eksisterende boliger i Høylandet de siste 5 årene (2017-2021). Det er lavere enn Trøndelag samlet med 66 ferdigstilte boliger per 1000 boliger. Boligbyggingen er likevel på nivå med det man kan forvente utfra sentralitet og befolkningsutvikling i samme periode.

Figur 11: Boliger i Høylandet etter bygningstyper. Kilde: Trøndelag i tall og SSB tabell 06265

Fullførte boliger i Høylandet i perioden 2001 - 2021

Figur 12: Boligbygging. Fullførte boliger i Høylandet 2001-2022. Kilde: Trøndelag i tall og SSB tabell 05940

Det er fullført 17 boliger i Høylandet de siste 5 årene. Av disse er 12 eneboliger, 4 rekkehus/kjedehus og 2 i andre bygg enn boligbygg. Om man ser på perioden 2000-2021 så er det 64 fullførte boliger, med 36 eneboliger, 10 i tomannsbolig, 9 i rekkehus/kjedehus, 5 i bygning for bofelleskap og 4 i andre bygg enn boligbygg.

Det er generelt et krevende utleiemarked der det er lite boliger som er til leie. Det er også relativt få boliger som legges ut for salg. Det er flere eksempler på at familier og/eller enkeltpersoner har bosatt seg i nabokommuner ettersom de ikke har funnet et ledig hus til leie/til salgs på Høylandet.

Som i mange andre distriktkommuner så er markedsverdien av boliger og leiligheter mindre enn i mer sentrale områder. Dette er spesielt krevende mht. nybygging. Det koster stort sett det samme å bygge hus på Høylandet som i en bykommune men verdien av et nytt hus er ofte langt lavere ved et eventuelt salg.

Det er noen få eldre borettslag som leier ut utleieenheter i sentrum. Ettersom dette er eldre borettslag er utleieprisen relativt lav. I 2018 ble Elveparken Boligtun etablert i regi av kommunen. Dette er et sentrumsnært område med nærhet til butikk, offentlige tjenester osv. Det er så langt bygd en fire-manns bolig som er organisert som et borettslag. Området er opparbeidet for videre bygging av leiligheter. En neste fase av utbyggingen er tillagt en privat entreprenør. Nybygging vil naturlig nok føre til økte leiepriser.

Tomter: det er i utgangspunktet god tilgang på tomter for boligbygging i kommune. Gjennom arealplanen er det lagt til rette for at de som måtte ønske å bygge hus, både sentrumsnært samt i grendene, har mulighet til dette under forutsetning av avtale med grunneier. Totalt er det 90 godkjente spredte tomer rundt omkring i kommunen og 5 tomter til fritidsformål. De fleste av disse tomtene er imidlertid ikke tilknyttet vei, vann, kloakk osv. I sentrum er det flere ferdigstilte tomter ved Børstad boligfelt. Det bør imidlertid jobbes med å etablere flere sentrumsnære boligtomter.

Med tanke på nedgangen i befolkningstallet, og utfordringer med å finne ledige husrom ved behov, er økt boligbygging svært viktig for utviklingen på Høylandet fremover. Det har i løpet av vinter/vår blitt initiert viktige satsinger, blant annet med bakgrunn i planlagt bosetting av flyktninger i løpet av 2022. Det er pågående dialog med Husbanken om mulig støtte til dette.

Startlån fra Husbanken

I perioden 2017-2021 er det utbetalt startlån til 11 husstander i Høylandet på til sammen 2,4 millioner. Det gir et gjennomsnittlig startlån på 216 000 kr. Den gjennomsnittlige kjøpesummen for disse boligene var 1,2 millioner og startlån sto for 18,2 % av kjøpesummen.

Startlån til 11 husstander på 5 år gir ca. 0,9 innvilgede startlån per 1000 innbyggere per år. Det er relativt lavt sammenlignet med de fleste andre kommuner i landet. For landet samlet er det 1,4 startlån per 1000 innbyggere i 2021, og da er det spesielt Oslo som drar ned med 0,8 startlån per 1000 innbyggere. For Trøndelag er det samme tallet 1,7. Grong har 5,7 innvilgede startlån per 1000 innbyggere i 2021, Overhalla 3,4, Namsos 2,5 og Nærøysund 3,9.

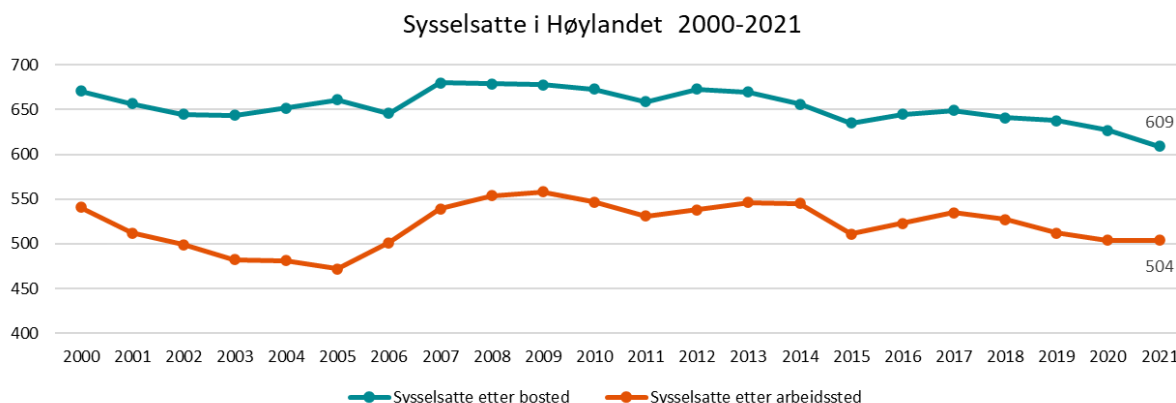

3. Sysselsetting og lokalt næringsliv

Sysselsetting og befolkningsutvikling henger tett sammen. For at man skal kunne bo i en kommune så er man avhengig av arbeidsplasser i kommunen eller i kommuner innen rimelig pendleravstand. Størrelsen, bredden og robustheten til næringslivet er viktige premisser for samfunnsutviklingen i en kommune.

504 sysselsatte personer har sitt arbeidsted i Høylandet per 4. kvartal 2021. 47 % av de sysselsatte i Høylandet jobber i offentlig sektor, noe som er betydelig over fylkessnittet. Totalt er det ca. 609 sysselsatte blant bosatte i Høylandet, det er altså en netto pendling ut av kommunen på 105 sysselsatte. Det er alltid enklere å utvikle og bygge på noe eksisterende enn å bygge opp næringsaktivitet fra grunnen av. Det å identifisere lokale styrker og komparative fortrinn som man kan bygge videre på, er dermed en viktig del av utviklingsanalysen. Et annet element er å identifisere næringer og tjenester som ikke finnes i kommunen og som med sitt fravær kan være en barriere for næringsutvikling.

3.1 Utvikling

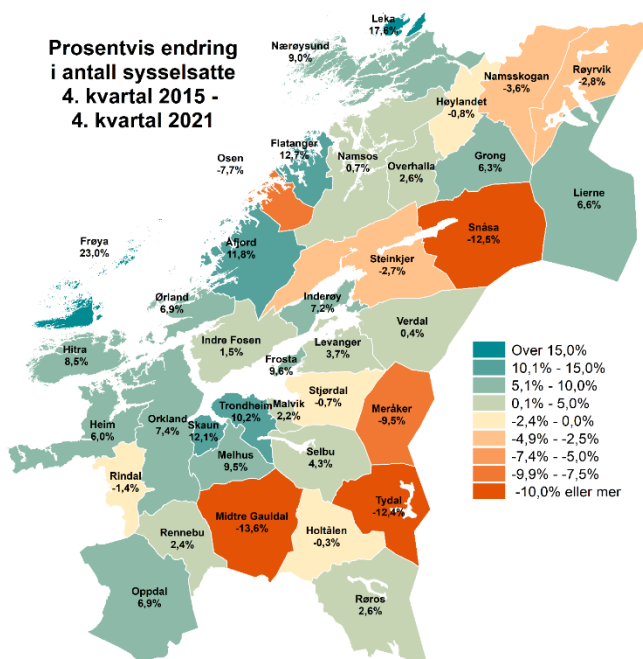

Figur 13: Sysselsatte i Høylandet etter arbeidssted og bosted i perioden 2000-2021. Kilde: SSB tabell 11615

I perioden 2005-2008 var det betydelig vekst i antall sysselsatte med arbeidssted i Høylandet. Siden den gang har antall sysselsatte vært relativt stabil, men med en litt synkende tendens. Etter 2015 ble det først vekst i sysselsatte etter arbeidssted i 2016 og 2017. Deretter har det gått litt ned, og i 2021 en sysselsatte etter arbeidssted tilbake på nivå med 2015.

Fra 2014 til 2015 ble datakilden for registerbasert sysselsetting endret, og en del dobbelttelling og feilregistrering ble rettet.

Sysselsatte med bosted i Høylandet har ligget høyere enn sysselsatte etter arbeidssted i hele perioden, og utviklingene er tilsvarende med svak nedadgående tendens.

Figur 14: Relativ endring i sysselsatte 2015-2021. Kilde: SSB tabell 13470

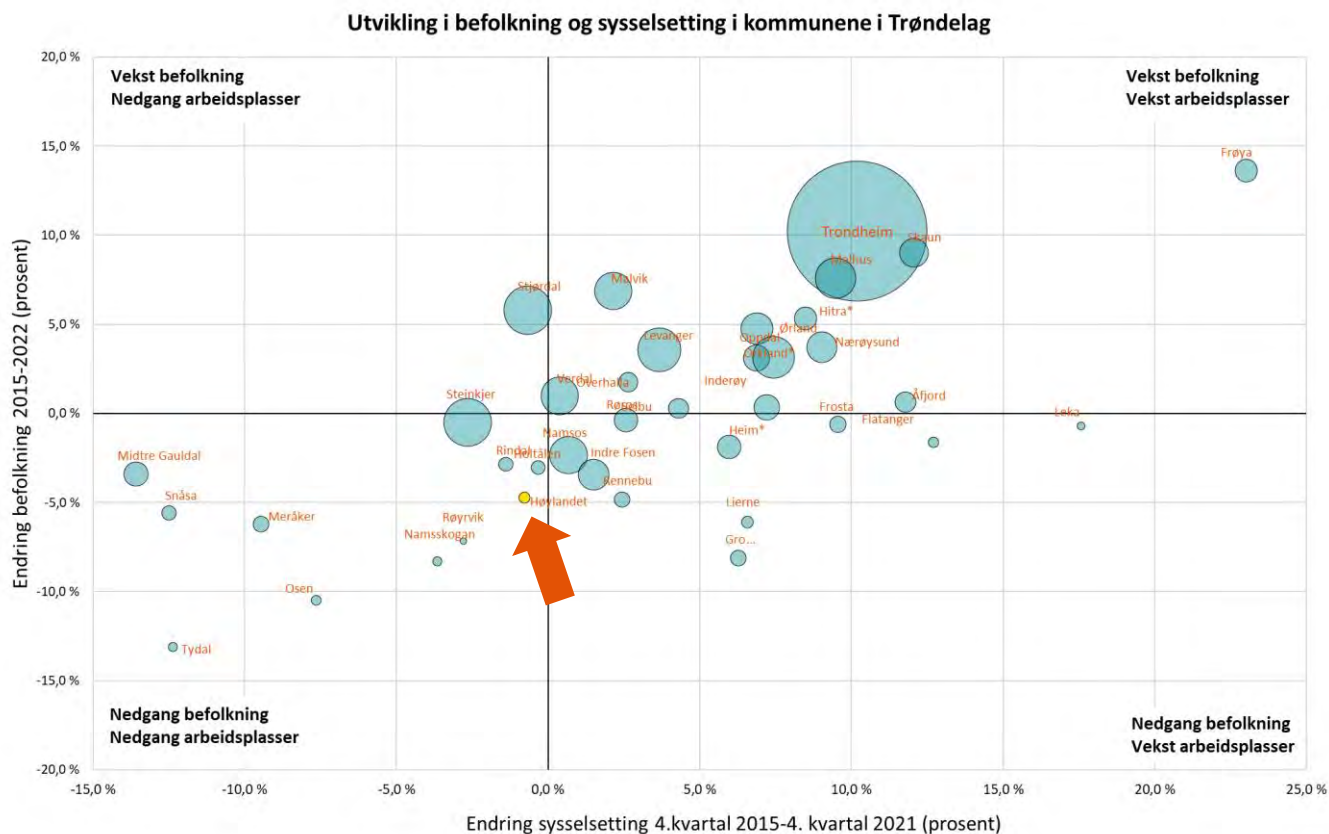
Kartet viser utvikling i sysselsatte etter arbeidssted i perioden 2015-2021 for kommunene i Trøndelag. Høylandet har hatt stabil sysselsetting og har -0,8 % færre sysselsatte i 2021 sammenlignet med 2015. Grong og Overhalla har hatt moderat til svak vekst i samme periode. Om man forenkler litt så er det mest vekst langs kysten i kommuner med verdiskaping knyttet til oppdrett, og nær Trondheim.

I samme periode så har sysselsettingsveksten i Trøndelag vært på 6,7 %, og 6,4 % i Norge. Namdalen har samlet hatt sysselsettingsvekst på 3,8 % i samme periode, og det er Nærøysund som er den viktigste driveren. Innlandskommunene utenfor aksene Orkland-Steinkjer har en sysselsettingsnedgang med -0,7 % fra 2015 til 2021.

På lang sikt er det en sammenheng mellom utviklingen i befolkning og sysselsetting i en kommune, bosetting fører til økt sysselsetting, og flere arbeidsplasser fører til bosetting. I figuren under representerer hver sirkel en kommune i Trøndelag og sirkelens størrelse er gitt av antall sysselsatte i 2021. På x-aksen har man vekst i sysselsetting og på y-aksen vekst i befolkning. Sammenhengen i

utvikling mellom befolkning og sysselsetting har vært omtrent som forventet i perioden 2015-2020, med relativt svak nedgang i begge. Overhalla ha tilsvarende en forventet sammenheng mellom utvikling i befolkning og sysselsetting, mens Grong skiller seg ut med vekst i sysselsetting samtidig som befolkningen har gått ned.

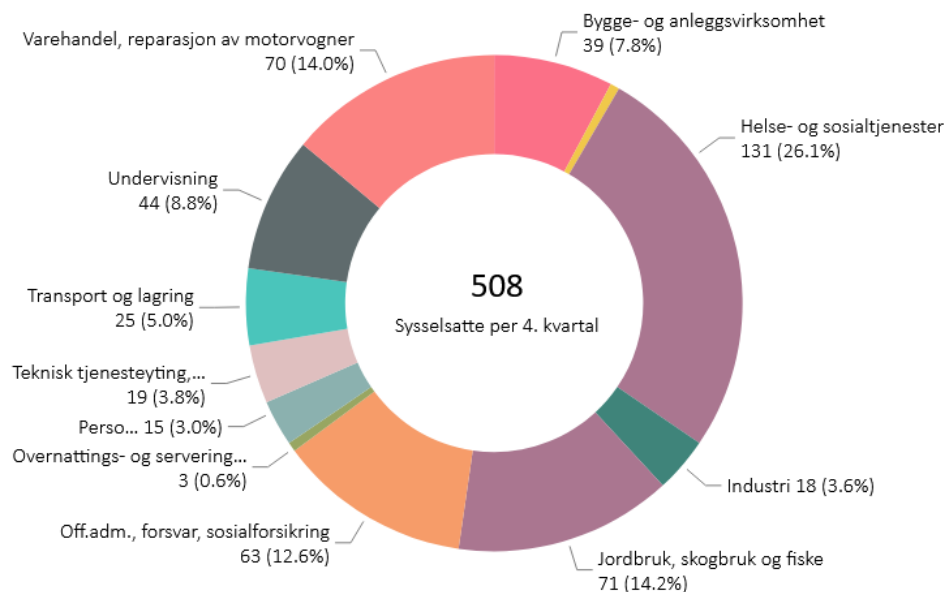

Figur 15: Befolkningsutvikling og sysselsettingsutvikling fra 2015 for kommunene i Trøndelag. Kilde: SSB tabell 07459 og 13470

3.2 Næringsstruktur (FK)

I Høylandet er helse og sosialtjenester den næringsgruppen med flest sysselsatte, 26,1 %. Også i Trøndelag samlet er helse og sosialtjenester største næring med 21,9 % av de sysselsatte. Der etter følger primærnæringene og varehandel som store næringer i Høylandet kommune.

Sysselsatte etter næring i Høylandet per 4. kvartal 2021

Figur 16: Sysselsatte (17 grupper) etter næring i Høylandet per 4.kv 2021. Kilde: SSB tabell 13470

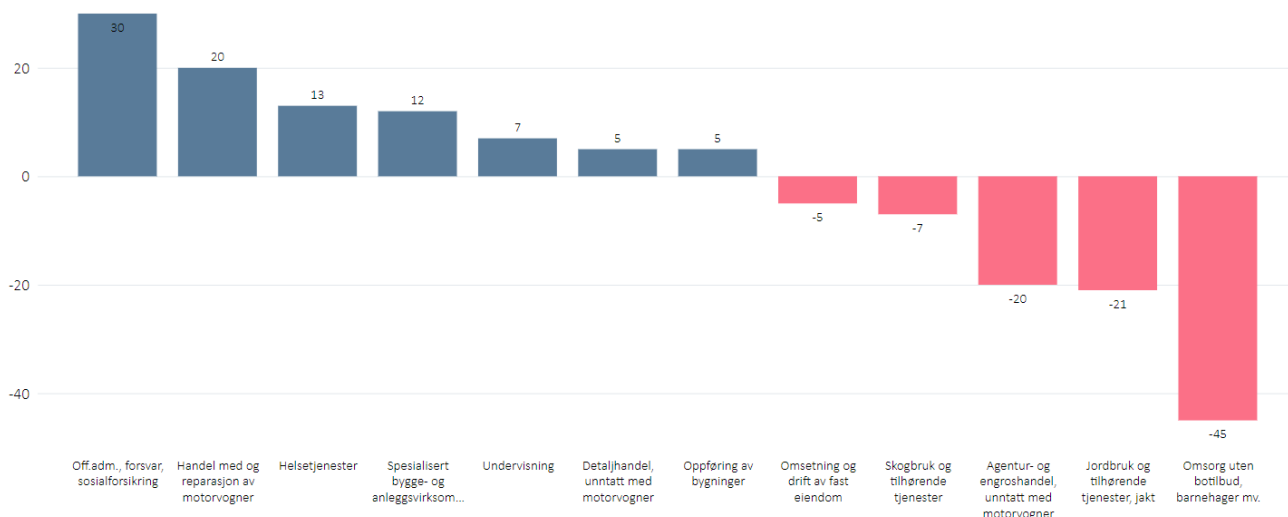
Høylandet er blant kommunene i Trøndelag med lavest andel sysselsatte i Industrien. Også innen forretningsmessig tjenesteyting er det spesielt få arbeidsplasser i Høylandet. Andelen i varehandel er litt over gjennomsnittet i Trøndelag, og det samme gjelder innen transport og lagring. Innen Bygge- og anleggsvirksomhet er det 39 sysselsatte i 2021 som utgjør 7,8 % av de sysselsatte med arbeidsted i kommunen. I Trøndelag utgjør bygge- og anleggsvirksomhet 9,1 % av de sysselsatte.

Det er 3 sysselsatte innen overnatting og servering i 2021. SSB anonymiserer lave tall i statistikken, så 3 kan bety 3, 2 eller 1 sysselsatt. Det er en del aktører i Høylandet som kombinerer reiseliv/overnatting med andre næringer. Sysselsatte blir da registrert på hovedvirksomhet for virksomheten, så det nok noen flere innen denne næringen enn det som framkommer av statistikken.

Når man ser på utvikling i antall sysselsatte fordelt på mer fininndelt næringsgruppering (88 næringer), så har det vært økning innen offentlig administrasjon og helsetjenester. Samtidig har det vært nedgang innen omsorg uten botilbud, så det kan hende at det er en del registerendringer og ikke bare faktiske endringer i sysselsettingen. Det har også vært en klar vekst i sysselsatte innen handel med og reparasjon av motorvogner, som i praksis betyr Høylandet Auto AS. Spesialisert bygg og anleggsvirksomhet har også økt sysselsettingen. I denne næringsgruppen legger både grunnarbeid, elektrisk installasjonsarbeid og rørleggerarbeid.

Endring i sysselsatte etter næring i Høylandet, 2015 - 2021 (Næringsgrupper med endring på mer enn +/- 4)

Figur 17: Endring i sysselsatte per næring (88 næringer) i Høylandet 2015-2021. Kilde: SSB tabell 13470.

Det er en del nedgang i jordbruk og tilhørende tjenester i Høylandet. 21 færre innen denne næringen utgjør -28 %. Utviklingen i sysselsetting i jordbruket har vært synkende over tid både i Trøndelag og landet for øvrig, men nedgangen har vært noe brattere i Høylandet i perioden etter 2015. Det har vært stor utvikling i produktiviteten i jordbruket, så nedgang i sysselsetting betyr ikke nedgang i årsverk eller produksjon. Landbruk er en viktig næring på Høylandet. Over tid har det blitt færre landbruksenheter, men produksjonen har stort sett blitt opprettholdt gjennom færre og større driftsenheter. Flere landbrukseiendommer har de siste årene satset betydelig mht. modernisering.

Når man ser på næringene med størst endring for regionen Høylandet, Grong og Overhalla så kommer det fram at nærings- og arbeidslivet er mye mer variert enn om man ser på kommunen isolert sett. Regionen har blant annet hatt vekst i undervisning (alle kommuner), oppføring av bygninger (Overhalla), farmasøytisk industri (Overhalla), mineralproduktindustri (Overhalla) og Tre- og trelastindustri (mest Overhalla). Grong har hatt vekst i sysselsetting innen jordbruk og tilhørende tjenester (+57 sysselsatte), mens det har vært klar nedgang i Overhalla og Høylandet (-89 og -21 sysselsatte).

Endring i sysselsatte etter næring i Overhalla, Høylandet, Grong, 2015 - 2021 (Næringsgrupper med endring på mer enn +/- 10)

Figur 18: Endring i sysselsatte per næring (88 næringer) i Overhalla, Høylandet og Grong 2015-2021. Kilde: SSB tabell 13470.

Totalt er det i overkant av 100 aktive bedrifter i Høylandet pr 1. januar 2020. Det er en relativt stor andel mindre bedrifter. Verdiskapningen er variert, men hovedtyngden av næringsaktiviteten er rettet inn mot varehandel og servicenæringer.

Kommunen har flere industriområder, inkludert et industriområde på Kongsmoen med kai (bygd ut tilknyttet kalkforekomster), Aune, Brøndbo og Skarland industriområder. Det blir viktig å sikre god infrastruktur og gode planer for disse områdene slik at de raskt kan tas i bruk når behov oppstår.

Reiseliv og opplevelsesnæringen er relativt liten. E6 mot Helgelandskysten går gjennom kommunen og er et potensiale som i større grad bør utnyttes. Kommune har mye å by på mht. naturopplevelser, jakt og fiske, kulturminner osv. Næringen er preget av flere mindre bedrifter som kombinerer reiseliv/overnatting med andre næringer.

Høylandet er også vertskommune for det interkommunale rehabiliteringssentret Namdal Rehabilitering IKS, som i dag eies av 10 kommuner i Namdalen samt Osen kommune på Fosen.

3.4 Lokaliseringskoeffisienter og spesialisering (FK)

Lokaliseringskoeffisienter er et mål på hvor sterk tilstedeværelse en næring har i kommunen. Lokaliseringskoeffisienten ser på hvor stor andel sysselsettingen i en næring er i kommunen sammenlignet med i landet. En lokaliseringskoeffisient på 1 tilsier at næringen har like stor tilstedeværelse i kommunen som i landet. Over 1 så har næringen sterkere tilstedeværelse og under 1 så har næringen lavere tilstedeværelse i kommunen enn i resten av landet. Tanken er at dette forteller oss noe om kommunen har et komparativt fortrinn i ulike næringer i form av f.eks. næringsklynger. Næringer med høy lokaliseringskoeffisient utpeker seg også som områder det er mulig å bygge videre på utfra en tankegang om smart spesialisering. Lokaliseringskoeffisientene kan også bidra til å identifisere hull i næringsstrukturen i kommunene i form av varer og tjenester som ikke er tilgjengelig i kommunen, men hvor bedrifter og konsumenter vil måtte kjøpe fra andre steder.

Slike hull kan være en brems for næringsutviklingene i kommunene ved at det reduserer det lokale konsumet eller ved at lokale bedrifter ikke har tilgang ulike former for underleveranser.

Lokaliseringskoeffisienter for hovedgrupper næring i Høylandet						
	Sysselsatte			LQ		
	Høylandet	Høylandet, Grong og Overhalla	Trøndelag	Høylandet	Høylandet, Grong og Overhalla	Trøndelag
00-99 Alle næringer	508	3210	240 985			
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	71	391	8 973	6,1	5,3	1,6
05-09 Bergverksdrift og utvinning	0	0	1 840			0,4
10-33 Industri	18	411	18 772	0,5	1,7	1,0
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	0	67	2 831		1,7	1,0
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	39	400	21 863	0,9	1,4	1,1
45-47 Varehandel, reparasjon av motorvogner	70	319	27 642	1,1	0,8	0,9
49-53 Transport og lagring	25	96	9 640	1,0	0,6	0,9
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	3	67	8 594		0,6	1,0
58-63 Informasjon og kommunikasjon	0	0	7 369			0,8
64-66 Finansiering og forsikring	0	39	3 756		0,7	0,9
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	19	83	16 240	0,6	0,4	1,0
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	3	55	11 584		0,4	1,0
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	63	148	13 582	2,0	0,7	0,9
85 Undervisning	44	361	25 863	1,0	1,4	1,3
86-88 Helse- og sosialtjenester	131	688	52 489	1,2	1,0	1,0
90-99 Personlig tjenesteyting	15	57	8 362	0,7	0,4	0,8
00 Uoppgitt	7	28	1 585	2,0	1,3	1,0

Tabell 4: Lokaliseringskoeffisienter for Høylandet, Høylandet, Grong og Overhalla samlet, og Trøndelag. Sysselsatte etter arbeidssted per 4. kv. 2021. Kilde: SSB tabell 13470.

Alle tall under 3 i tabellen er anonymisert i statistikken. = kan bety 0,1 eller 2 sysselsatte, og 3 kan bety 1, 2 eller 3 sysselsatte.

Når man ser på LQ for Høylandet separat så er det bare primærnæringene kommunen skiller seg ut på, med sysselsettingsandel som er over 6 ganger høyere enn landet. Ellers er det ingen hovedgruppe av næringer hvor Høylandet skiller seg ut. Det er imidlertid en del næringer som er mindre representert enn det man kunne forvente, og det er overnatting og servering og de fleste næringsgruppene innen privat tjenesteyting.

For befolkningen i Høylandet så er arbeidsmarkedet i Grong og Overhalla spesielt interessant i tillegg til egen kommune. Når vi ser disse tre kommunene samlet, så er fortsatt primærnæringene den hovedgruppen med høyest sysselsettingsandel relativt til landet. Industri har relativt høy sysselsettingsandel i nabokommunene, og det samme gjelder elektrisitet, vann og renovasjon. Bygge- og anleggsvirksomhet er også sterkere i nabokommunene.

Lokaliseringskoeffisienter på 2- siffer næringsinndeling i Høylandet						
	Sysselsatte			LQ		
	Høylandet	Overhalla	Trøndelag	Høylandet	Overhalla	Trøndelag
01 Jordbruk og tilhørende tjenester, jakt	54	138	5 658	7,9	7,6	1,7
02 Skogbruk og tilhørende tjenester	7	31	636	6,2	7,8	1,2
16 Trelast- og trevareindustri	15	67	1 526	6,1	5,8	1,3
45 Handel med og reparasjon av motorvogner	38	11	4 672	4,0	1,9	1,0
03 Fiske, fangst og akvakultur	10	0	2 679	2,7	0,4	1,5
49 Landtransport og rørtransport	25	52	5 774	2,2	1,1	1,1
00 Uoppgitt	7	8	1 585	2,0	1,3	1,0
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	63	29	13 582	2,0	0,7	0,9
69 Juridisk og regnskapsmessig tjenesteyting	9	15	2 540	1,4	0,7	0,8
87 Pleie og omsorg i institusjon	37	72	13 477	1,3	1,2	1,0
86 Helsetjenester	58	96	22 140	1,3	0,9	1,1
41 Oppføring av bygninger	15	163	6 952	1,1	2,2	1,1
88 Omsorg uten botilbud, barnehager mv.	36	96	16 872	1,1	1,1	1,1
85 Undervisning	44	125	25 863	1,0	1,4	1,3
43 Spesialisert bygge- og anleggsvirksomhet	24	87	13 015	0,9	1,0	1,1
68 Omsetning og drift av fast eiendom	4	7	2 446	0,8	0,6	1,0
47 Detaljhandel, unntatt med motorvogner	26	67	17 006	0,7	0,8	1,0
21 Farmasøytisk industri	0	84	88		26,8	0,4
23 Mineralproduktindustri	0	165	1 195		14,7	1,4
29 Motorkjøretøyindustri	0	24	192		7,6	0,8
75 Veterinærtjenester	3	12	322		2,8	1,0
95 Reparasjon av varer til personlig bruk	3	6	158		2,4	0,8
38 Avfallshåndtering	0	31	945		2,4	1,0
35 Kraftforsyning	0	29	1 641		1,5	1,1
42 Anleggsvirksomhet	0	43	1 896		1,4	0,8
37 Håndtering av avløpsvann	0	4	126		1,3	0,5
64 Finansieringsvirksomhet	0	39	2 858		1,2	1,2
55 Overnattingsvirksomhet	0	30	2 604		1,0	1,2

Tabell 5: Lokaliseringskoeffisienter på næringsinndeling 2. siffernivå for Høylandet, Høylandet, Grong og Overhalla samlet, og Trøndelag. Sysselsatte etter arbeidssted per 4. kv. 2021. Kilde: SSB tabell 13470.

Primærleddet i skogbruket utgjør relativt få personer, så Høylandet med 7 sysselsatte er blant kommunene med relativt høy sysselsetting i næringer (dvs. høy LQ). Også i nabokommunene er skogbruk en næring med sterk spesialisering.

Sysselsatte innen trelast og trevareindustri i Høylandet er fordelt på de to foretakene Treecon AS og Aavatsmark sag AS. Også nabokommunene har relativt sett høy sysselsetting i denne næringen, med til sammen 65 sysselsatte i 2021.

Høylandet Auto AS har et marked som går langt utover kommunen, og med hovedkontor i Høylandet gir det sysselsetting innen Handel med og reparasjon av motorvogner som er langt høyere enn det befolkningsgrunnlaget skulle tilsi.

Høylandet er en kystkommune og har 10 sysselsatte knyttet til Mowi settefisk, avdeling Kongsmoen.

For Høylandet med nabokommuner så er det farmasøytisk industri, med Pharmaq i Overhalla som det er høyest spesialisering på. Overhalla Betongbygg AS avd Overhalla har 165 sysselsatte og har dermed sterk spesialisering innen mineralproduktindustri.

Innen næringen oppføring av bygninger er det 163 sysselsatte i Høylandet, Overhalla og Grong, som betyr at man har relativt høy sysselsetting og en spesialisering det kan gå an å bygge videre på.

3.5 Virksomheter i Høylandet

Firmanavn	Selskaps- form	Antall ansatte	Bransje-kode	Bransje
Høylandet Kommune	KOMM	282	84110	Generell offentlig administrasjon
Høylandet Kommune Helse og Omsorg	ORGL	154	84120	Offentlig administrasjon tilknyttet helsestell, sosial virksomhet, undervisning, kirke, kultur og mi
Høylandet Kommune Oppvekst og Kultur	ORGL	91	84120	Offentlig administrasjon tilknyttet helsestell, sosial virksomhet, undervisning, kirke, kultur og mi
Høylandet Auto AS	AS	61	45200	Vedlikehold og reparasjon av motorvogner, unntatt motorsykler
Namdal Rehabilitering Iks	IKS	56	86107	Rehabilitering- og opptreningsinstitusjoner
Høylandet Sykeheim	AVD	52	87102	Somatiske sykehjem
Høylandet Barne- og Ungdomsskole	AVD	49	85201	Ordinær grunnskoleundervisning
Høylandet Kommune Miljøarbeidertjenesten	AVD	41	88101	Hjemmehjelp
Namas Vekst AS	AS	38	88994	Varig tilrettelagt arbeid
Høylandet Kommune Hjemmebasert Omsorg	AVD	30	88101	Hjemmehjelp
Høylandet Auto AS avd Høylandet	AVD	22	45200	Vedlikehold og reparasjon av motorvogner, unntatt motorsykler
Høylandet Barnehage	AVD	22	88911	Barnehager
Treecon AS	AS	20	16232	Produksjon av bygningsartikler
Ghanam	ENK	19	45112	Detaljhandel med biler og lette motorvogner, unntatt motorsykler
Høylandet Kommune Utvikling og Næring	ORGL	19	84130	Offentlig administrasjon tilknyttet næringsvirksomhet og arbeidsmarked
Høylandet Kommune Administrasjon	ORGL	18	84120	Offentlig administrasjon tilknyttet helsestell, sosial virksomhet, undervisning, kirke, kultur og mi
Coop Midt Norge Sa avd 51 Coop Prix Høylandet	AVD	17	47111	Butikkhandel med bredt vareutvalg med hovedvekt på nærings- og nytelsesmidler
Høylandet Kommune Kommunalteknisk Drift	AVD	16	84130	Offentlig administrasjon tilknyttet næringsvirksomhet og arbeidsmarked
Høylandet Kommune Rådmannens Stab	AVD	16	84110	Generell offentlig administrasjon
Bakkan Regnskap AS	AS	14	69201	Regnskap og bokføring
Treecon AS avd Høylandet	AVD	14	16232	Produksjon av bygningsartikler
Rsp Maskin AS	AS	12	43120	Grunnarbeid
Sørsia Service AS	AS	12	47300	Detaljhandel med drivstoff til motorvogner
g Moen Maskin & Transport AS	AS	11	49410	Godstransport på vei
Lonmo Transport AS	AS	11	49410	Godstransport på vei
Mowi avd Settefisk Kongsmoen	AVD	11	3222	Produksjon av yngel og settefisk i ferskvannsbasert akvakultur
Kommunelegen i Høylandet	AVD	10	86211	Allmenn legetjeneste
Byggmester Kjølstad AS	AS	9	41200	Oppføring av bygninger
Høylandet Kommune Kjøkken	AVD	9	87102	Somatiske sykehjem
Lunde Transport AS	AS	9	49410	Godstransport på vei
A Steen Transport AS	AS	8	49410	Godstransport på vei
Midnoco Tele og Alarmer AS	AS	8	43210	Elektrisk installasjonsarbeid
Per Ivar Aavatsmark	ENK	8	2200	Avvirkning
Sfo Høylandet	AVD	8	88913	Skolefritidsordninger
Bjørliia Veterinær- og Avlsstasjon AS	AS	7	75000	Veterinærtjenester
Høylandet Auto Holding AS	AS	7	45200	Vedlikehold og reparasjon av motorvogner, unntatt motorsykler
Høylandet Kommune Helsesøstertjenesten	AVD	7	86903	Skole- og helsestasjonstjeneste
Høylandet Musikk- og Kulturskole	AVD	7	85521	Kommunal kulturskoleundervisning
Høylandet Sokn	KIRK	7	94910	Religiøse organisasjoner
Petit Agentur AS	AS	7	46499	Engroshandel med husholdningsvarer og varer til personlig bruk ikke nevnt annet sted
Tyldum Samdrift ANS	ANS	7	1190	Dyrking av ettårige vekster ellers
Namas Vekst AS avd Høylandet	AVD	6	88994	Varig tilrettelagt arbeid
Aavatsmark Sag AS	AS	5	16100	Saging, høvling og impregnering av tre
Stiftelsen Norsk Revyfaglig Senter	STI	5	90020	Tjenester tilknyttet underholdningsvirksomhet

Figur 19: Bedrifter med 5 eller flere ansatt i Høylandet. Offentlig og privat. Kilde: Purehelp og Brreg

I denne oversikten så er konsern representert med både mor- og datterselskap. Foretak med underliggende virksomheter er også med hver for seg. Ansatte vil derfor i en del tilfeller telles to ganger.

Ansatte fra foretaksregisteret samsvarer ikke med ansatte fra SSB hvor AA-registeret er kilden. Tallene fra foretaksregisteret er høyere ettersom alle ansatte gjennom året telles med, mens man i SSB teller de som er i arbeid i en telleuke i november hvert år.

Det er et relativt veletablert næringsliv i Høylandet. I 5-årsperioden 2016-2020 er det registrert en konkurs og to nyetableringer. Tabellen med nyetableringer i SSB går tilbake til 2001, og det er ikke etablert noen bedrifter i Høylandet med flere enn 4 ansatte i denne perioden. Det er etablert til sammen 19 foretak med 1-4 ansatte i samme periode.

3.6 Lønnsomhet og robusthet i næringslivet

De største bedriftene i Høylandet etter driftsinntekter								
Firmanavn	Bransje	Drifts- inntekter (1000 kr)	Vareforbru- k (1000 kr)	Lønn (1000 kr)	Driftresulta- t (1000 kr)	Egenkapital (1000 kr)	Antall ansatte	Regnskaps- år
Høylandet Auto AS	Vedlikehold og reparasjon av motorvogner, unntatt	197 055	145 317	21 786	2 482	54 721	61	2020
Sørsia Service AS	Detaljhandel med drivstoff til motorvogner	30 907	26 902	1 802	958	694	12	2020
Ulf Mediaas AS	Engroshandel med drivstoff og brensel	17 992	13 436	1 404	1 295	2 592	4	2021
Treecon AS	Produksjon av bygningsartikler	16 973	9 551	4 569	-1 519	4 865	20	2020
Namas Vekst AS	Varig tilrettelagt arbeid	16 915	942	10 856	239	5 370	38	2020
Lønmo Transport AS	Godstransport på vei	12 456	590	3 640	-212	1 940	11	2020
Byggmester Kjølstad AS	Oppføring av bygninger	11 108	3 163	5 455	50	499	9	2020
g Moen Maskin & Transport	Godstransport på vei	10 158	781	2 364	1 294	6 369	11	2020
Rsp Maskin AS	Grunnarbeid	10 049	137	3 049	-461	600	12	2020
Petit Agentur AS	Engroshandel med husholdningsvarer og ...	9 320	5 556	1 488	605	1 554	7	2020
Kjølstad Saur Bygg AS	Oppføring av bygninger	7 722	4 619	1 484	1 192	1 453	2	2020
Midnoco Tele og Alarmer AS	Elektrisk installasjonsarbeid	7 544	1 295	4 208	321	2 187	8	2020
A Steen Transport AS	Godstransport på vei	6 623	370	1 816	11	2 687	8	2020
Bakkan Regnskap AS	Regnskap og bokføring	5 428	0	3 853	664	3 639	14	2021
Lunde Transport AS	Godstransport på vei	4 961	6	1 697	505	1 486	9	2020
Bjørli Veterinær- og Avlsstasjon AS	Veterinærtjenester	3 259	917	1 489	-410	3 977	7	2020
Grannes Maskin AS	Annen spesialisert bygge- og anleggsvirksomhet	2 429	565	620	168	1 453	2	2021
Axl Sport og Fritid AS	Butikkhandel med sportsutstyr	2 299	2 471	28	659	544	2	2020
Aavatsmark Sag AS	Saging, høvling og impregnering av tre	2 062	477	658	191	1 081	5	2020
Skarland AS	Snekkerarbeid	1 784	419	672	383	1 174	4	2021
Høylandet Rør AS	Rørleggerarbeid	1 703	821	528	33	30	4	2021
Høylandet Elektro AS	Elektrisk installasjonsarbeid	1 611	576	624	18	1 086	2	2020

Figur 20: Største bedrifter i Høylandet etter omsetning. Privat næringsliv. Kilde: Purehelp og Brreg

Høylandet Auto AS er bilforhandler, verksted, forhandler av nyttekjøretøy med mer, og har base i Høylandet med avdelinger i Høylandet, Namsos, Rørvik og Brønnøysund. Høylandet Auto ble etablert i 1958 og forhandler bilmerkene NISSAN, SUZUKI, MITSUBISHI, PEUGEOT & BYD. Det er 61 ansatte ifølge regnskapet fra 2020. 22 av de ansatte er tilknyttet avdelingen i Høylandet. Driftsinntekter var i 2020 på 197 mill. Driftsresultatet var 2,5 mill. og det ble et årsresultat på 2,1 millioner.

Driftsmarginen (driftsresultat / driftsinntekter) er 1,3 % i 2020 og i området 1,0%-4,1% i årene 2016-2020. Det er relativt lav driftsmargin for bransjen samlet (45200 Vedlikehold og reparasjon av

motorvogner, unntatt motorsykler), men Høylandet Auto ligger noe lavere enn gjennomsnittet for landet. Høylandet Auto fremstår imidlertid som relativt robust med egenkapitalandel på 64,1 %, mot 43,6 % i gjennomsnitt for bransjen i landet.

Sørsia service AS driver bensinstasjon med 30 mill. i driftsinntekter og 12 ansatte ifølge regnskapet for 2020. Driftsresultat på 958 000 gi en driftsmargin på 3,1 %, som er litt lavere enn gjennomsnitt for bransjen (47300 Detaljhandel med drivstoff til motorvogner) med 4,3 %. Egenkapitalandelen er 32,7 % mot gjennomsnitt i bransjen på 51,6 %.

Ulf Mediaas AS, UMAS, leverer industriemballasje, ved og utstyr til vedproduksjon. I tillegg fører UMAS bålpanner og annet bålutstyr. UMAS er både grossist og produsent av egne produkter til industri og entreprenører. Bedriften har 4 ansatte. UMAS hadde i 2021 en omsetning på 18 mill. og et driftsresultat på 1,3 mill. Årsresultatet var 924 000. 2021 var det beste regnskapsåret siden starten i 2012 og driftsmarginen var på 7,2 %. Egenkapitalandelen var på 46,5 %, så foretaket fremstår som relativt robust.

Treecon AS het tidligere PH takstoler og er Høylandets største industribedrift med 21 ansatte og 17 millioner i driftsinntekter i 2020. Treecon AS leverer takstoler og annet ferdigkappet bygningsmateriell. Bedriften har investert i ny produksjonskapasitet i Vemundvik i Namsos kommune, og starter produksjon der i 2022. I Brønnøysundregistrene har avdelingen i Høylandet 16 ansatte, og den i Namsos 6 ansatte. Treecon AS skal etter det kommunen erfarer opprettholde arbeidsplasser også på Høylandet, men med noen færre ansatte enn før utbyggingen i Vemundvik. Treecon AS har hatt svake resultat de siste årene. I 2020 var driftsresultatet -1 519 000,- og årsresultatet -1 261 000,-. Omsetningsutviklingen har også vært negativ de siste årene fra 22,3 mill. i 2017 til 16,9 mill. i 2020. Egenkapitalen er redusert i perioden, men man har fortsatt en egenkapitalandel på 53,1 % i 2020. Bransjen (16232 Produksjon av bygningsartikler) hadde i snitt driftsmargin på 3,8 % i 2020, og egenkapitalandelen ligger i snitt på 47,3 %.

Det er 2 relativt store godstransportselskap i Høylandet. Lonmo Transport AS har 11 ansatte og 12,5 mill. i årlig omsetning i 2020. Ifølge årsregnskapet for 2020 var det 5 årsverk i Lonmo Transport AS. Selskapet har levert årsresultat med positive tall de fleste av de siste regnskapsårene. I regnskapsåret 2020 var årsresultatet negativt med -190 000,-.

G Moen Maskin og Transport AS har også 11 ansatte og 10,2 mill i årlig omsetning i 2020. Ifølge årsregnskapet var det i 2020 4 årsverk i G Moen Maskin og Transport AS. G Moen Transport har hatt positive årsresultat over tid, med årsresultat på 875 000,- i 2020.

Resultatregnskap - samlet alle selskaper i Høylandet ex konserntall (1000 kr)									
	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Driftsinntekter	469 460	471 000	484 481	434 146	452 739	428 764	394 887	378 650	377 404
– Vareforbruk	244 274	247 000	261 634	214 058	231 023	215 042	204 840	190 784	192 988
– Lønn	106 429	108 000	105 983	100 235	100 068	96 807	90 440	89 003	87 793
– Avskrivning	15 146	14 949	14 317	12 437	10 770	10 958	10 423	9 635	9 079
– Drifts kostnader andre	88 163	90 590	87 707	88 984	84 608	86 605	76 929	77 294	76 290
Driftsresultat	16 510	10 652	14 749	18 551	26 285	19 199	12 318	11 939	11 735
Resultat før skatt	26 327	11 156	25 509	30 529	27 767	24 930	17 442	19 348	23 804
Årsresultat	23 579	8 016	22 130	25 471	21 244	19 950	13 343	15 366	19 456
Balanseregnskap - samlet alle selskaper i Høylandet ex konserntall (1000 kr)									
	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Anleggsmidler	294 850	279 000	264 917	248 500	215 168	176 941	179 694	163 843	155 629
– Immaterielle midler	3 287	2 856	3 172	3 947	2 928	2 280	2 171	2 062	2 154
– Varige driftsmidler	207 177	202 000	197 047	185 025	141 935	125 452	132 162	127 655	123 136
Omløpsmidler	209 384	186 000	200 505	197 381	189 591	160 010	143 450	150 628	144 358
– Varelager	44 426	48 192	48 394	47 653	40 946	42 401	36 724	36 246	39 638
– Fordringer	39 266	41 205	47 406	45 666	45 237	43 486	45 749	49 789	45 995
– Investeringer	8 889	18 883	19 915	25 347	8 734	4 606	5 735	4 541	3 415
– Kassebeholdning	116 807	78 106	84 790	78 720	94 679	69 514	55 235	60 052	55 308
Eiendeler	504 234	466 000	465 421	445 885	404 762	336 950	323 144	314 471	299 985
Langsiktig gjeld	145 518	142 000	141 714	132 120	98 261	93 534	98 798	96 296	98 077
– Pensjonsforpliktelser	5 943	4 406	3 661	4 740	4 664	3 775	3 420	2 688	2 362
– Utsatt skatt	10	10	17	10	10	10	10	10	10
– Gjeld til kredittinstitusjoner langsiktig	116 410	116 000	116 203	110 724	76 355	74 236	78 932	78 229	81 028
– Konserngjeld langsiktig	8 333	6 315	6 159	3 352	3 245	3 258	3 208	3 117	3 030
– Ansvarlig lånekapital	0	0	0	0	0	0	0	0	1 665
– Øvrig langsiktig gjeld	14 822	15 560	15 674	13 294	13 987	12 163	13 073	12 009	9 514
Kortsiktig gjeld	100 037	80 660	84 332	89 851	92 272	90 462	80 029	76 988	78 918
– Gjeld til kredittinstitusjoner kortsiktig	26 865	15 814	17 097	23 534	17 409	21 701	17 783	18 535	16 304
– Leverandørgjeld	25 831	26 106	27 743	24 155	25 149	23 311	17 426	19 873	19 222
– Betalbar skatt	1 996	1 823	4 164	5 307	5 848	4 687	3 713	3 718	4 526
– Skyldige offentlige avgifter	13 215	9 613	10 980	9 323	12 838	9 332	9 464	9 167	10 035
– Konsern gjeld kortsiktig	479	226	469	460	1 499	1 511	1 147	480	0
– Annen kortsiktig gjeld	30 679	26 083	22 316	24 867	27 182	27 240	29 641	24 108	26 901
Gjeld	245 555	223 000	226 046	221 971	190 533	183 996	178 827	173 284	176 995
Egenkapital	258 668	243 000	239 372	223 909	214 228	152 955	144 313	141 191	122 989

Tabell 6: Resultat- og balanseregnskap samlet for selskaper i Høylandet. Kilde: Purehelp

Når man slår sammen regnskapstallene fra alle bedriftene som er registrert i Høylandet og korrigerer for konserneffekter så finner man at de totale driftsinntektene i det private næringslivet i kommunen var på 469 millioner kr i 2020, ned fra 471 millioner kr i 2019 og 484 millioner i 2018.

Totalt hadde bedriftene i Høylandet et negativt driftsresultat på 16,5 millioner i 2020, som er opp fra et positivt driftsresultat på 10,6 millioner kr i 2019. Det totale årsresultatet etter skatt i 2020 var på 23,6 millioner kr, opp fra 8,0 millioner 2019.

Den samlede driftsmarginen for bedriftene i Høylandet er lav, med 3,5 % i 2020, som er opp fra 2,3 % i 2019. Det er betydelig lavere enn Trøndelag samlet som hadde gjennomsnittlig driftsmargin på 9,9 % i 2020 og 10,8 % i 2019. Bedriftene i Overhalla hadde til sammenligning 19,9 % i driftsmargin i 2020, Grong hadde 13,1 % og Namsos hadde 7,5 %.

Selskapene i Høylandet hadde en egenkapital på 258,7 millioner kr i 2020, ned fra 243,0 millioner kr i 2019. Totalt hadde de bokførte eiendeler for 504,2 millioner kr i 2020. Egenkapitalandelen er relativt høy med 51,3 % i de samlede regnskapene for Høylandet i 2020. Gjennomsnittet for fylket er på 25

%. Det er banker og andre finansforetak trekker denne andelen ned for fylket og en del kommuner med lokale sparebanker. Grong hadde i 2020 en egenkapitalandel på 13,0 %, Overhalla hadde 62,1 % og Namsos hadde 55,7 %.

Dette er en relativt overfladisk analyse av det private næringslivet i Høylandet basert på siste tilgjengelige regnskapstall. Det har ikke vært dialog med det lokale næringslivet, så det må tas forbehold om lokale forhold og hendelser av nyere dato som ikke er fanget opp.

Oppsummert viser regnskapsanalysen at det private næringslivet består av relativt små aktører med lav lønnsomhet. Det er få bedrifter som har hatt sterk vekst eller viser tegn til sterk vekst. Investeringsene i den største industribedriften Treecon AS skjer i Namsos kommune, og videre drift i Høylandet fremstår som noe usikker med tanke på lønnsomheten i bedriften de seneste årene.

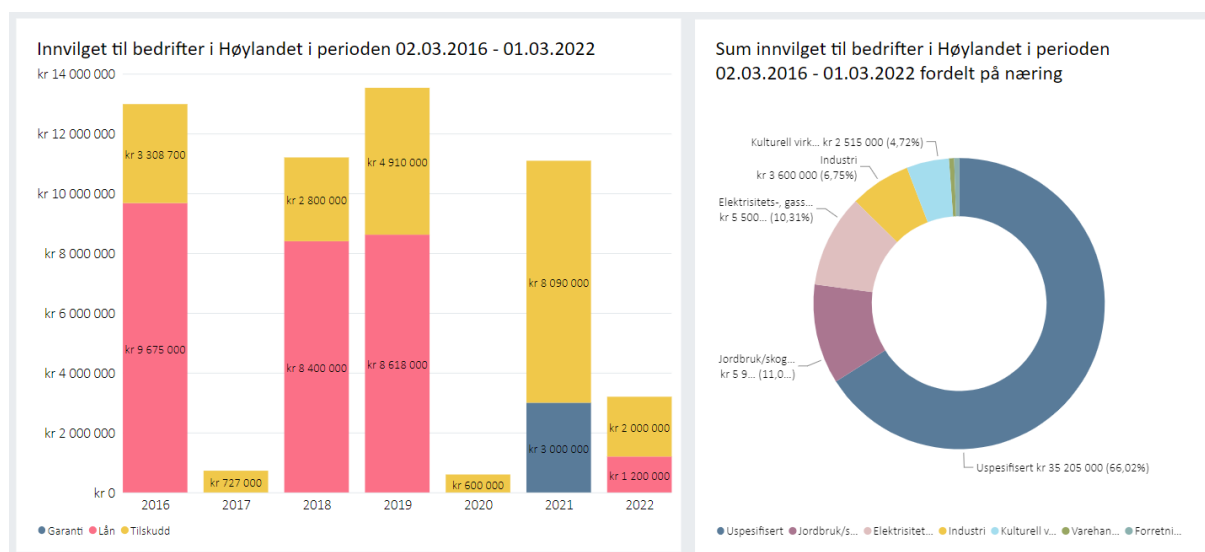
3.7 Søknader knyttet til FOU, innovasjon og kompetanseheving (Per)

Forskning

Vi finner ingen prosjekter i prosjektdatabasen til Norges forskningsråd knyttet til Forskningsrådets programmer, Skattefunn eller EU-programmer.

I Regionalt forskningsfond er det i 2013 innvilget støtte til et forprosjekt med tittelen Effekter av rehabilitering til Namdal rehabilitering IKS.

Innovasjon Norge

Støtte fra Innovasjon Norge gis som garantier, lån og tilskudd. Beløp av garanti og lån vises som henholdsvis beløp det garanteres for og lånebeløp til Innovasjon Norge.

I perioden 2.3.2016-1.3.2022 ble det til Høylandet gitt 22,4 mill i tilskudd fra Innovasjon Norge. Det er landbrukstilskudd som dominerer lista.

Største enkelttildeling på 5,5 mill ble gitt i 2021 til Høylandet Bioenergi AS. Selskapet skal levere vannbåren varme fra flisfyringsanlegg til i Høylandet sentrum.

Stiftelsen Norsk revyfestival fikk 2 millioner i koronatiltak i 2021, knyttet til bortfall inntekter med at festivalen måtte avlyses.

I samme periode ble det gitt til sammen 30,9 millioner i lån og garantier til Høylandet. Alle lån er knyttet til landbruk, og garanti på 3 mill ble gitt til Treecon AS i 2021 og det er knyttet til ny produksjon i Vemundvik i Namsos.

I statistikken fra Innovasjon Norge vises den næringskoden som bedriften er registrert med i Brønnøysundregistrene. For støtte til enkeltpersoner (spesielt innen landbruk) ikke næringskategori oppgitt og det står uspesifisert i tabellen. Oversikten viser at det har vært investert ganske betydelig i jordbruket i Høylandet i perioden fra 2016 og fram til i dag.

Bedriftsnavn	År	Innvilget beløp	Type finansiering	Virkemiddelkategori	Underkategori	Næringshovedområde
HØYLANDET BIOENERGI AS	2021	kr 5 500 000	Tilskudd	Landbrukstilskudd	Andre landbrukstilskudd	Elektrisitet-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning
STIFTELSEN NORSK REVYFESTIVAL	2021	kr 2 090 000	Tilskudd	Ekstraordinære tiltak	Koronatiltak	Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter
BRØNDBO OLE JO	2022	kr 2 000 000	Tilskudd	Landbrukstilskudd	Tilskudd til omstilling fra pelsdyrhold	Jordbruk/skogbruk
TORE OKSTAD	2019	kr 1 500 000	Tilskudd	Landbrukstilskudd	Fylkesvise investerings- og bedriftsutviklingsmidler	Uspesifisert
PER IVAR AAVATSMARK	2019	kr 1 450 000	Tilskudd	Landbrukstilskudd	Andre landbrukstilskudd	Jordbruk/skogbruk
ODA KRISTIN FISKUM KJØLSTAD	2018	kr 1 250 000	Tilskudd	Landbrukstilskudd	Fylkesvise investerings- og bedriftsutviklingsmidler	Uspesifisert
SOLBJØRG KJØLSTAD	2018	kr 1 200 000	Tilskudd	Landbrukstilskudd	Fylkesvise investerings- og bedriftsutviklingsmidler	Uspesifisert
PER ARNE FLASNES	2019	kr 1 100 000	Tilskudd	Landbrukstilskudd	Fylkesvise investerings- og bedriftsutviklingsmidler	Uspesifisert
EIVIND RÅUM FISKUM	2016	kr 750 000	Tilskudd	Landbrukstilskudd	Fylkesvise investerings- og bedriftsutviklingsmidler	Uspesifisert
LARS HENRIK KJØLSTAD	2016	kr 750 000	Tilskudd	Landbrukstilskudd	Fylkesvise investerings- og bedriftsutviklingsmidler	Uspesifisert
AAVATSMARK SAG AS	2016	kr 600 000	Tilskudd	Distriktsutviklingstilskudd	Investeringstilskudd	Industri
ALEKSANDER FLAKK ALMÅS	2020	kr 600 000	Tilskudd	Landbrukstilskudd	Fylkesvise investerings- og bedriftsutviklingsmidler	Uspesifisert
ARNSTEIN RØLI	2021	kr 500 000	Tilskudd	Landbrukstilskudd	Andre landbrukstilskudd	Jordbruk/skogbruk
ARVE ROSENDAL	2016	kr 475 000	Tilskudd	Landbrukstilskudd	Fylkesvise investerings- og bedriftsutviklingsmidler	Uspesifisert
STIFTELSEN NORSK REVYFESTIVAL	2016	kr 425 000	Tilskudd	Distriktsutviklingstilskudd	Bedriftsutviklingstilskudd	Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter
RUNE FLATAAS	2017	kr 400 000	Tilskudd	Landbrukstilskudd	Fylkesvise investerings- og bedriftsutviklingsmidler	Jordbruk/skogbruk
RITA ANNIE ROSENDAL	2017	kr 327 000	Tilskudd	Landbrukstilskudd	Fylkesvise investerings- og bedriftsutviklingsmidler	Uspesifisert
IVER TYLDUM	2019	kr 300 000	Tilskudd	Landbrukstilskudd	Andre landbrukstilskudd	Jordbruk/skogbruk
ULF MEDIAAS AS	2019	kr 300 000	Tilskudd	Distriktsutviklingstilskudd	Bedriftsutviklingstilskudd	Varehandel- reparasjon av motorvogner
ÅGE ODDVAR HAMMER	2018	kr 300 000	Tilskudd	Landbrukstilskudd	Andre landbrukstilskudd	Uspesifisert
EYSTEIN FISKUM	2016	kr 293 700	Tilskudd	Landbrukstilskudd	Andre landbrukstilskudd	Forretningsmessig tjenesteyting
SVERRE TYLDUM	2019	kr 260 000	Tilskudd	Landbrukstilskudd	Fylkesvise investerings- og bedriftsutviklingsmidler	Uspesifisert
PER IVAR AAVATSMARK	2018	kr 50 000	Tilskudd	Landbrukstilskudd	Andre landbrukstilskudd	Jordbruk/skogbruk
ÅGE HAMMER	2016	kr 15 000	Tilskudd	Landbrukstilskudd	Fylkesvise investerings- og bedriftsutviklingsmidler	Jordbruk/skogbruk
Totalt		kr 22 435 700				

Tabell 7: Tilskudd til Høylandet fra Innovasjon Norge. For perioden 2.3.2016-1.3.2022. Kilde: Innovasjon Norge/ Trøndelag i tall

Skjønnsmidler Høylandet (Statsforvalteren)

Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) fastsetter årlig en fylkesvis fordeling av skjønnsstilskudd. Statsforvalteren, med sin kjennskap til forholdene i den enkelte kommune, fordeler deretter videre fylkesrammene mellom kommunene. Formålet med skjønnsmidlene er å fange opp lokale forhold som ikke blir godt nok ivarettatt i inntektssystemet og gjennom andre tilskuddsordninger.

Statsforvalteren fordeler en del av skjønnsrammen til fornyings- og innovasjonsprosjekter i kommunene. Formålet med prosjektmidlene er å gi kommunene støtte til å prøve ut nye løsninger i sin virksomhet og stimulere kommunene til å kunne jobbe med fornying og innovasjon. Tabellen under viser prosjekter der Høylandet kommune er innvilget prosjektskjønn i perioden 2018-2022:

Prosjekt	Samarbeid	År	Beløp
Velferdsteknologi i Namdalen (VINA)	Kommunene i Namdalen	2018	1 000 000
Velferdsteknologi i Namdalen (VINA)	Kommunene i Namdalen	2019	1 000 000
Velferdsteknologi i Namdalen (VINA)	Kommunene i Namdalen	2020	1 000 000

Omstilling og innovasjon i helse- og omsorgstjenesten Høylandet kommune		2021	600 000
---	--	------	---------

Bedriftsintern opplæring (BIO-midler)

I forbindelse med koronapandemien og i ettertid har det blitt søkt om midler til bedriftsintern opplæring for 1,2 millioner fra aktører i Høylandet. 976 700 ,- av dette er innvilget. Tabellen viser at jordbruket er godt representert sammen med animasjonsbedriften Hållingwood AS.

Søker	Tittel	Kommune	Søkt	Innvilget
Kjølstad, Lars Henrik	Teknologi og volumfordeler for effektiv og bærekraftig gjødselhåndtering	Høylandet	240 060	240 060
Mevassvik, Lene	Ku og kalv i melkeproduksjon	Høylandet	212 430	212 430
Hållingwood AS	Digitalt kompetanseløft i Hållingwood AS	Høylandet	180 000	100 000
Jo Arne Kjølglum	Bruk av ny teknologi i kombinasjon med tverrfaglig team i bedriftsledelse på gårdsbruk	Høylandet	98 310	98 310
ODA KJØLSTAD	Kompetanseprosjekt i utvikling av dynamiske kapasiteter og kapabiliteter, Kjølstad	Høylandet	98 310	98 310
Iver Tyldum	Kompetanseheving i forbindelse med vurdering av høstelinjer grovfôrproduksjon	Høylandet	67 500	67 500
Ulf Mediaas AS	BEDRIFTSINTERN OPPLÆRING	Høylandet	211 000	56 628
Maria Haldorsen	Eliassetera	Høylandet	72 200	38 250
Hållingwood AS	Økt verdiskapning i firmaet Hållingwood AS	Høylandet	34 000	34 000
Hållingwood AS	Styrking av spill og animasjonskompetanse v/Hållingwood	Høylandet	31 212	31 212
Totalt			1 245 022	976 700

Tabell 8: BIO Trøndelag. Søknader fra Høylandet 2020-2021. Kilde: Trøndelag fylkeskommune.

3.8 Næringsutvikling aktørbylde

Høylandet har en egen næringsforening - Høylandet Næringsforening - som er en interesseorganisasjon for næringslivet på Høylandet og har som mål å skape aktivitet og engasjement for næringsarbeid i kommunen. Høylandet næringsforening drives på frivillig basis. Ellers i regionen så er det Namdal Næringsforening som er en profesjonell interesseorganisasjon for næringslivet i og rundt Namsos. Foreningen har et datterselskap, Namsos Næringsforening Arrangement AS. I ytre Namdal er det Namdalkysten Næringsforening. Både Namdal Næringsforening og Namdalkystens Næringsforening har ansatte som koordinerer foreningens arbeid.

INAM (Innovasjon Namdal) er en næringshage med hovedkontor i Namsos og tilbyr rådgivning innen bedriftsutvikling prosjektgjennomføring for Namdalsregionen. Høylandet er deleier og både kommunen og flere bedrifter/private næringsaktører i kommunen benytter seg av kompetansen til INAM.

Namdal Regionråd (interkommunalt politisk råd) består av alle kommunene i Namdalen og har fokus på å bidra til en god utvikling i Namdalen. Det siste året har en jobbet med en ny Namdalsstrategi der verdiskapning og næringsutvikling er en viktig satsing. Det har blitt gjennomført en forprosjekt som

Næringsvennlig region, men en vil ikke gå videre med et felles hovedprosjekt. Det vil jobbes med å få etablert et næringsnettverk bestående av næringsaktører i kommunene.

Kommunene i Namdalen samt en god del reiselivsbedrifter i regionen har etablert Visit Namdal. Det ha spesielt blitt jobbet med å markedsføre Namdalen som en reiselivsdestinasjon. Videre har kommunene i Namdalen inngått en felles avtale med Ungt Entreprenørskap.

3.8 Næringsundersøkelser

Kartleggingsundersøkelse 2020 (INAM)

I 2020 ble det gjennomført en kartleggingsundersøkelse i ca. 30 bedrifter på Høylandet. Formålet med denne undersøkelsen var å kartlegge bedriftenes tanker om og ambisjoner om vekst. Videre ønsket man gjennom undersøkelsen å kunne si noe om potensialet for vekst og hva bedriftene selv oppfatter som muligheter og begrensninger. Høylandet kommune tok initiativ til undersøkelsen mens INAM AS fikk i oppdrag å gjennomføre forstudien.

Et dybdeintervju ble gjennomgått med et bredt utvalg av bedrifter. Hovedfunn er som følger:

- Hovedvekt av små bedrifter. Analysen omfatter 260 ansatte. Mer enn halvparten av virksomhetene har 3 eller færre fast ansatte. Deltidsarbeid er utbredt.
- 18 av selskapene er AS, 6 enkeltmannsforetak, 2 andre selskap. Det er stor overvekt av “selveide” bedrifter og bedrifter som er eierens egen arbeidsplass. Flere bedriftseiere er “godt voksen”.
- De aller fleste bedriftsetableringene har tatt utgangspunkt i markedsbehov på Høylandet eller i nær geografisk tilknytning. Det er ofte en familiær tilknytning til bransje og videreføring av virksomhet eller næring. Formål med bedriftsetableringen er ofte å skape sin egen arbeidsplass på Høylandet.
- Relativt få av bedriftene har hatt tydelige og ambisiøse vekstmål utover å dekke behov i nærmarkedet (Høylandet og omegn). Veldig mange er fornøyd med situasjonen.
- Produkter og tjenester er i stor grad tilpasset behovet på Høylandet. Mindre enn ¼ av bedriftene har tydelige utvidede markeder. Gårdsbrukene er tilknyttet “de store” eks. Tine, Nortura, Bama, i tillegg til økt satsing på tilleggsnæringer.
- Nær alle bedriftene viser til “jungeltelegrafen” og gode referanser som den viktigste kanalen for markedsføring og salg. Relasjoner og facebook markedsfører produkter og tjenester på Høylandet. De større bedriftene (og enkelte nisjebedrifter med større marked) har i ulike grad bevisst holdning til betalt annonsering og hvordan man når sine ønskede målgrupper og med ønsket budskap osv. Så å si alle bedriftene opplever at kundene er godt fornøyd med virksomhetene.
- Majoriteten av bedriftene som operer lokalt opplever relativt liten konkurranse utenfra. Det er godt konkurranseklima. Virksomheter som operer i utvidede markeder opplever derimot tøff konkurranse, både lokalt og nasjonalt. Innenfor offentlige innkjøp er det knallhard konkurranse knyttet til anbud.
- Nær halvparten av bedriftene nevner i samtaler at de ser muligheter for vekst i egen bransje. Halvparten av disse igjen har ambisjoner om å utvikle selskapet videre i mer eller mindre grad. Kun 6 bedrifter sier at de har konkrete vekstplaner med budsjetter og planer.
- Halvparten av de intervjuede sier at de ikke har ambisjoner om vekst, De ønsker å være på samme nivå eller redusere virksomheten. Det er videre mange bedrifter som ikke har noe bevisst forhold til plan eller ønske om vekst.

- På spørsmål om hva bedriftene opplever som den mest kritiske ressursen, så svarer nær samtlige bedrifter at det er "folk" eller ansatte. Å utvide virksomheten handler i stor grad om å ha rette kompetanse for utvidelsen.
- Bedrifter nevner også kompetanse innen digitalisering, sertifisering og annet som kritisk for videre vekst. Et par av bedriftene uttrykker at kapital er en kritisk ressurs for å videreføre vekstplaner.
- Partnerskap og utvidet samarbeid har stor potensiale. Majoriteten av bedriftene uttrykker interesse for å samarbeide tettere med andre aktører, både innenfor egen bransje, med andre selskaper.
- 4/5 av bedriftene svarer av den økonomiske situasjonen er god eller meget god. Lønninger utgjør majoriteten av kostnadene.
- Mange mener det har et godt renommé.
- Svakheter omfatter:
 - Noen bedrifter nevner utenforliggende årsaker når de beskriver bedriftens svakhet, ink. markedssvikt, krav og regler fra det offentlige, byråkrati, manglende støtte osv.
 - Noen nevner interne faktorer som: i) manglende rutiner, digitalisering, ordresystem ii) mangler på merkantil kompetanse iii) nødvendighet for arbeid med sertifiseringer og dokumentasjon iv) digital kommunikasjon og markedsføring på nett og annet v) mangler tid til å ta tak i ting "fanget av hverdagen", nettverk til å jobbe med utfordringer vi) kapital til å videreføre ideer.

Kort oppsummert, anbefalinger omfatter å etablere nettverk blant likesinnede bedrifter, kompetansestyrking innen markedsføring, bruk av digitale muligheter/plattformer, kompetansestyrking mht. Anbudsprosesser og sertifiseringer osv.

Framtidsbonden på Høylandet

Det ble gjennomført en spørreundersøkelse blant bønder på Høylandet 2021, og her gjengis de viktigste funnene fra denne.

Av 62 brukere svarte 45 på undersøkelsen. Høylandet har fulgt den nasjonale utviklingen med færre og større bruk, og utfordringene er de samme her som i resten av landet. Det er mange ting som tyder på at nedgangen i antall bruk vil fortsette. Dette fikk en svar på med undersøkelsen:

- Bøndene er bekymret for om de får nok fritid, avløser og for økonomien.
- De jobber mye alene, føler seg ikke verdsatt av samfunnet, men det er få som er ensomme.
- Vi har seks økobruk som ønsker å fortsette, og to som ønsker å legge om til økologisk.
- Økonomi trekkes frem som den største utfordringa, men rekruttering, investeringslyst og produsentmiljø er også viktige utfordringer.
- Nær halvparten har opplevd en forverring av økonomien de siste årene, og halvparten er helt avhengig av ekstern finansiering.
- Mange leier mye jord og dette gir store utgifter ut av næringa.
- 15 av de som svarte vil gjøre større investeringer i husdyrrom de neste årene, og av disse har 8 investert i husdyrrom relativt nylig. Vi kan forvente 7 nye fjøs fremover, av disse en med kjøttfe og en med sau.
- Utmarksbeite er utfordrende for sauene.
- 22 av brukene ser for seg å drive med tilleggsnæring i framtida, mens 11 driver med det i dag.
- 8 bruk vil legge ned innen 5 år og 13 stk legger ned når de selv ikke kan drive.

- 20 av de spurte mener det drives aktivt jordbruk på deres gård om 10 år.

Svarene gjør at man kan anta at man har 15 melkeprodusenter, 4-5 med kjøttfe og kanskje bare 1 saueprodusent i framtida. I tillegg til de med kornproduksjon har man kanskje bare 30 aktive gårdsbruk om 10-15 år. Dette er dramatisk.

3.9 Utviklingsmuligheter

Analysen viser at næringslivet i Høylandet er preget av små foretak med jevnt over lave marginer.

Jordbruket er en viktig næring med en del aktører som har investert betydelig de siste årene. Samtidig er det mange aktører som er mer avventende og vurderer å avvike driften. Større lokal videreføring av matvarer og tilleggsnæring innen opplevelse og reiseliv kan utgjøre mulige utviklingsmuligheter framover.

Høylandet er kjent for sin revyfestival, og det er noe overraskende at det ikke gir mer utslag i sysselsatte innen kultur og eventuelt overnatting og servering. Kanskje er det et potensiale for mer verdiskaping knyttet til Høylandet som revykommune?

Det er en spesialisering innen verdikjeder knyttet til trevirke i Høylandet og i nabokommunene. Med flytting av virksomhet fra Høylandet til Vemundvik bør det ses på muligheter for nyskaping innen trevareproduksjon på Høylandet. Trevirke som byggemateriale ser ut til å få økt verdi og nye anvendelser i klimaomstillingen og det grønne skiftet.

Avstandene fra Høylandet til de nærmeste kommunene er ikke så lange, og man bør søke samarbeid for å utvikle nye arbeidsplasser i regionen.

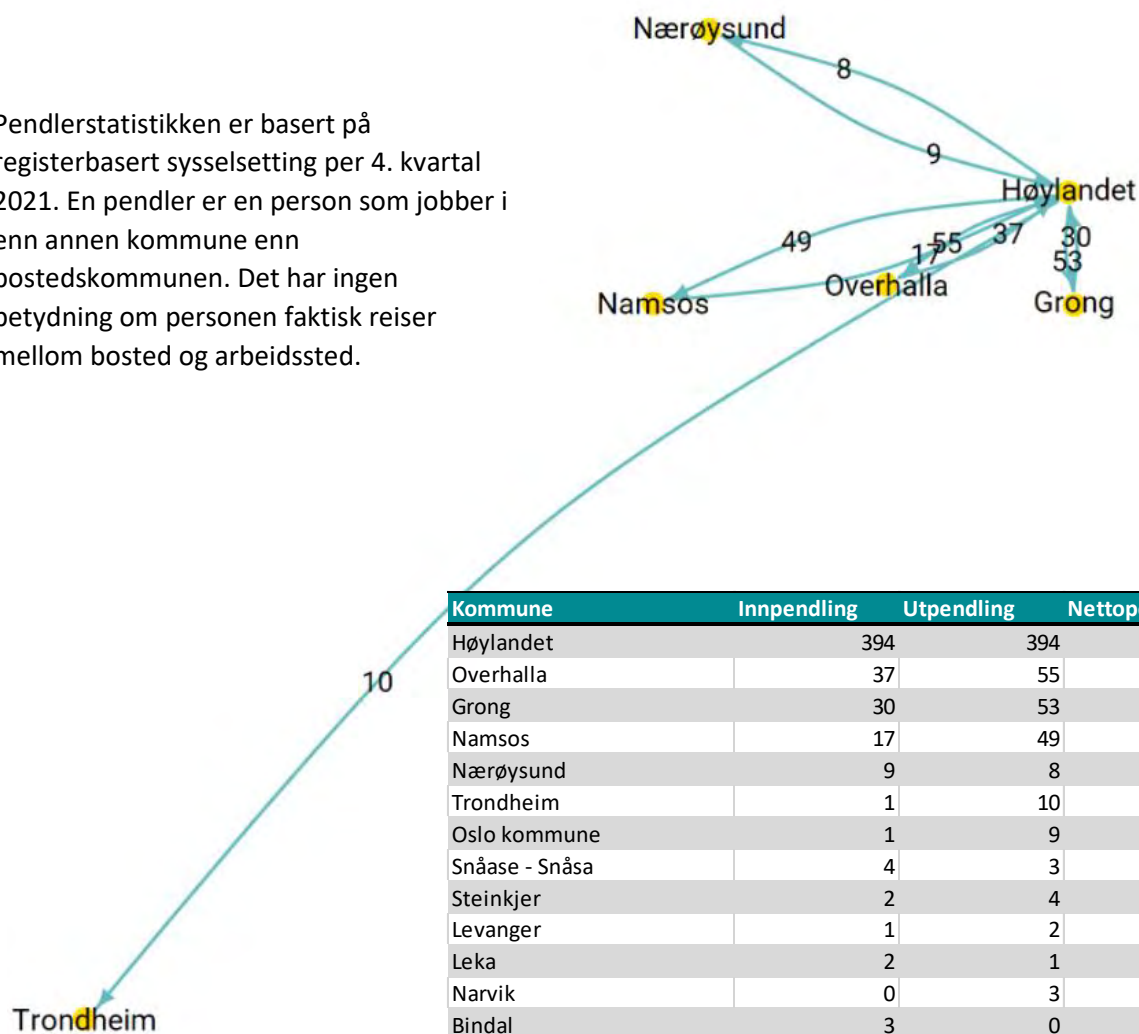
I kartleggingsundersøkelsen (INAM) var det blant annet spørsmål om hva bedriftene opplever som den mest kritiske ressursen. Nær samtlige bedrifter svarer at det er "folk" eller ansatte. Å utvide virksomheten handler i stor grad om å ha rette kompetanse for utvidelsen.

4. Pendling og arbeidsmarkedsinteraksjon

4.1 Pendlerelasjoner

Det er 349 personer som både har arbeidssted og bosted i kommunen. Høylandet har mye pendling i begge retninger med Overhalla, Grong og Namsos, men det er overvekt utpendling til disse kommunene som er hakket større og mer sentrale. Pendlingen til og fra Nærøysund er mer balansert. Det er 10 personer som bor i Høylandet og har arbeidssted i Trondheim, og 9 personer med arbeidssted Oslo.

Pendlerstatistikken er basert på registerbasert sysselsetting per 4. kvartal 2021. En pendler er en person som jobber i enn annen kommune enn bostedskommunen. Det har ingen betydning om personen faktisk reiser mellom bosted og arbeidssted.

Når vi ser på pendlingen over perioden 2000-2021 så ser vi at innpendlingen ligger på et høyere nivå i dag enn i første del av perioden. Siden 2008 har antallet innpendlere ligget relativt stabilt, med 2021 som det høyeste enkeltåret med 110 innpendlere. Utpendlingen har vært høyere i hele perioden, og har vært relativt stabil med mellom 198 og 225 ut siden 2008.

Figur 21: Innpendling, utpendling og nettoppendling 2000-2021. Kilde: SSB tabell 11616

4.2 Arbeidsplassdekning i ulike næringer

Det som i tabellen omtales som sysselsatte personer etter arbeidssted er i praksis arbeidsplasser med oppmøtested Høylandet. Tabellen viser at det er 508 arbeidsplasser i Høylandet og 604 sysselsatte som bor i kommunen. Differansen mellom disse viser netto pendling. For å ivareta personvern så behandler SSB dataceller med få personer slik at 0 kan bety 0,1 eller 2, mens 3 kan bety 1,2 eller 3.

	Sysselsatte personer etter bosted	Sysselsatte personer etter arbeidssted	Nettoppendling
Alle næringer	604	508	
Jordbruk, skogbruk og fiske	84	71	-13
Bergverksdrift og utvinning	0	0	
Industri	38	18	-20
Elektrisitet, vann og renovasjon	9	0	-9
Bygge- og anleggsvirksomhet	63	39	-24
Varehandel, reparasjon av motorvogner	84	70	-14
Transport og lagring	31	25	-6
Overnattings- og serveringsvirksomhet	0	3	
Informasjon og kommunikasjon	0	0	
Finansiering og forsikring	5	0	-5
Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	24	19	-5
Forretningsmessig tjenesteyting	3	3	
Off.adm., forsvar, sosialforsikring	53	63	10
Undervisning	51	44	-7
Helse- og sosialtjenester	138	131	-7
Personlig tjenesteyting	14	15	1
Uoppgitt	7	7	0

Figur 22: Sysselsatte etter bosted og arbeidssted og nettoppendling per næring. Næring hovedgrupper. 4. kv. 2021. Kilde: SSB tabell 13470.

Kode	Næring (NACE 2-sifternivå)	Sysselsatte personer etter bosted	Sysselsatte personer etter arbeidssted	Nettopending
01	Jordbruk og tilhørende tjenester, jakt	64	54	-10
84	Off.adm., forsvar, sosialforsikring	53	63	10
86	Helsetjenester	47	58	11
85	Undervisning	51	44	-7
87	Pleie og omsorg i institusjon	47	37	-10
88	Omsorg uten botilbud, barnehager mv.	44	36	-8
45	Handel med og reparasjon av motorvogner	32	38	6
47	Detaljhandel, unntatt med motorvogner	37	26	-11
43	Spesialisert bygge- og anleggsvirksomhet	32	24	-8
49	Landtransport og rørtransport	28	25	-3
41	Oppføring av bygninger	19	15	-4
16	Trelast- og trevareindustri	14	15	1
46	Agentur- og engroshandel, unntatt med motorvogner	15	6	-9
03	Fiske, fangst og akvakultur	9	10	1
69	Juridisk og regnskapsmessig tjenesteyting	10	9	-1
02	Skogbruk og tilhørende tjenester	11	7	-4
23	Mineralproduktindustri	17	0	-17
00	Uoppgitt	7	7	0
42	Anleggsvirksomhet	12	0	:
94	Aktiviteter i medlemsorgansiasjoner	7	3	:
71	Arkitekter og tekniske konsulenter	6	3	:
68	Omsetning og drift av fast eiendom	4	4	0
75	Veterinærtjenester	4	3	:
96	Annen personlig tjenesteyting	4	3	:
35	Kraftforsyning	6	0	:
90	Kunstnerisk virksomhet og underholdning	3	3	:
64	Finansieringsvirksomhet	5	0	:
21	Farmasøytisk industri	4	0	:

Figur 23: Sysselsatte etter bosted og arbeidssted og nettopending per næring. Næring 2-sifternivå.. 4. kv. 2021. Kilde: SSB tabell 13470.

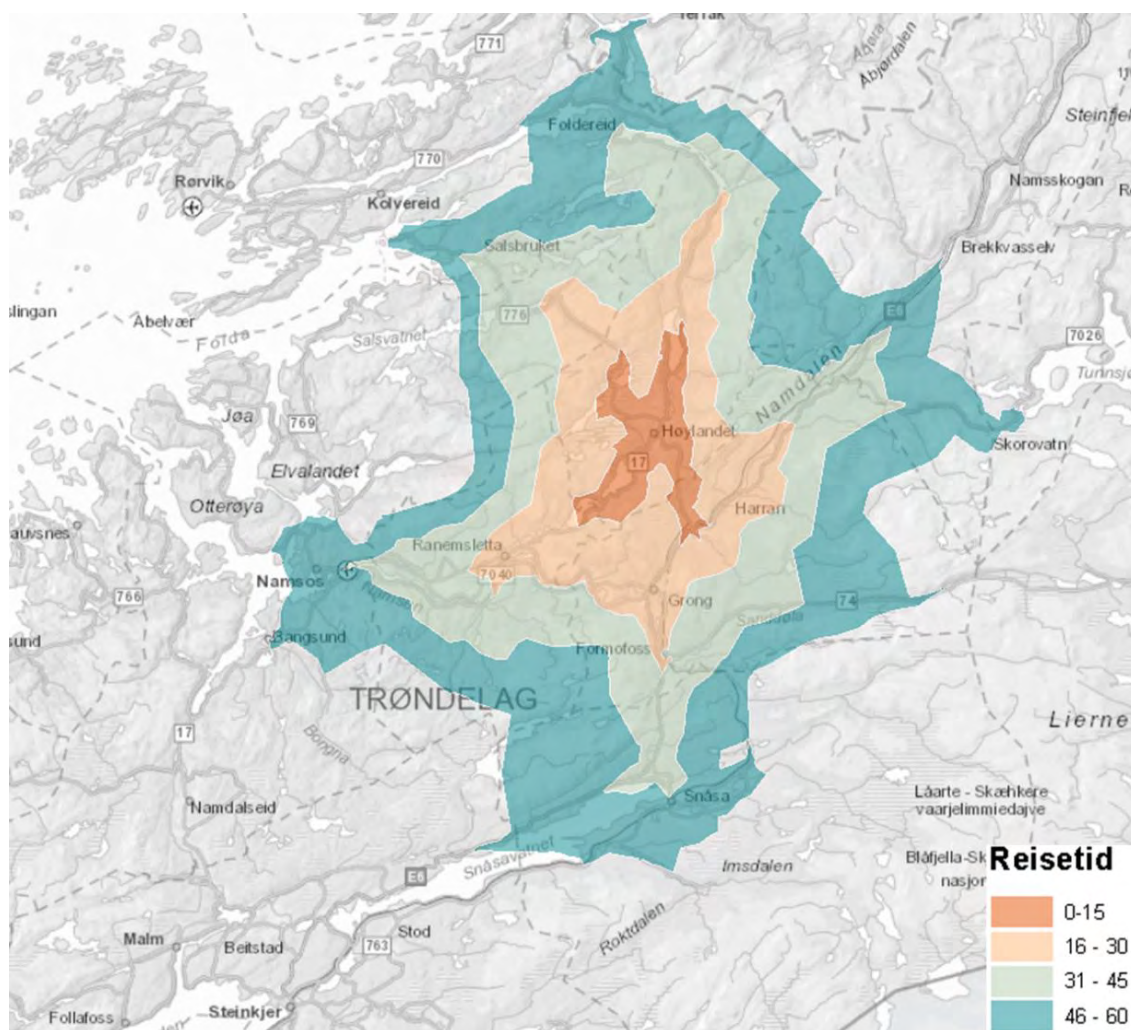
Lave tall er anonymisert av personvern hensyn, slik at tallet null kan bety 0,1 eller 2 og tallet 3 kan bety 1,2 eller 3. Kolon viser datafelt hvor nettopending ikke kan beregnes på grunn av at sysselsatte etter bosted eller arbeidssted er anonymisert.

5. Kommunikasjon og infrastruktur

God infrastruktur som muliggjør reise og kommunikasjon er en forutsetning for positiv utvikling for næringslivet i en kommune. Dette gjelder både i forhold til transport av varer og tjenester, men også i forhold til tilgjengeligheten av arbeidskraft. Gode kommunikasjonsmuligheter åpner også opp et større arbeidsmarked for kommunens innbyggere, som gjør at innbyggerne har flere jobbmuligheter og ikke trenger å bety flytting hvis man ikke finner i jobb i kommunen.

5.1 Reisetidsanalyse

Reiseavstander sier noe om mulighetene for kommunens innbyggere å reise til andre kommuner for jobb, handel eller kulturaktiviteter. Det sier også noe befolkningsmengden som er tilgjengelig som potensiell arbeidskraft for bedrifter i kommunen og om det potensielle kundegrunnlaget som det vil være mulig for bedrifter i kommunen å tilby varer og tjenester til.

Reisetidsanalysen har tatt utgangspunkt at man kjører i skiltet hastighet med bil under optimale kjøreforhold, uten noen annen trafikk på veien og grønt lys i alle lyskryss. Det er lagt til en liten forsinkelse i forhold til skiltet hastighet. Datasettet ELVEG-2022 er brukt i beregningene. Analysen er

kjørt på kjøretid opp til 60 minutters kjøretid fra sentrum i Høylandet. Det er deretter benyttet rutenetts data for å gjøre en opptelling av antall bosatte personer og sysselsatte innen de ulike reiseavstandene

Reisetidsanalyse Høylandet				
	15 minutter	30 minutter	45 minutter	60 minutter
Befolkning	1 156	5 301	7 948	21 566
Sysselsatte	598	2 541	3 830	9 926
Arbeidsplasser	511	2 558	3 553	11 150
Nettoppendling	-87	17	-277	1 224
Areal næringsbygg (m2)	28 200	130 678	175 424	645 722
Antall næringsbygg	44	244	353	797
Antall hytter	140	615	1 222	2 228
Antall husstander	612	2 736	3 977	10 613
Antatt årlig dagligvareforbruk (kr)	42 985 000	197 211 000	295 655 000	802 269 000

Reisetidsanalysen viser at det er ikke er noen stor konsentrasjon av bosatte eller arbeidsplasser innenfor kort reisetid fra Høylandet. I nasjonal sammenheng foregår de aller fleste daglige pendlerreiser innenfor 45 minutter. Når man ser på befolkning og sysselsatte innenfor ulike reiseavstander fra Høylandet så finner man at innenfor 45 minutter er ca. 7 950 bosatte og 3 550 arbeidsplasser. Øker man reisetiden til 60 minutter så når man Namsos og det er ca. 21 550 bosatte og 11 150 arbeidsplasser innenfor det arealet som kan nås fra Høylandet innenfor denne reisetiden.

5.2 Veier og fysisk infrastruktur (kommunen)

De viktigste vegstrekningene på Høylandet er fylkesveger, med FV17 og FV775 som de klart viktigste transportårene, både for lokaltrafikk og gjennomgangstrafikk. Videre har kommunen i overkant av 30 km kommunal veg som binder grendene sammen og inn mot hovedvegene, og som er en viktig infrastruktur for at det skal være mulig å bo spredtbygd i kommunen. Det er derfor viktig å ta vare på kvaliteten på det kommunale vegnettet.

Høylandet kommune har 32 km veg i kommunal eie. Herav er 1,1 km gangveg hvorav 150 meter med asfalt, 4,77 km er kjøreveg som har fast dekke og 25,93 km er kjøreveg med grusdekke.

Kommunen har tre kommunale vannanlegg, Midtre Høylandet, Vassbotna og Kongsmoen.

- Kongsmoen er et vannverk forsynt fra overflatevann i Aunvatnet. Dette er et renseanlegg utstyrt med ultrafiolett rensetrinn.
- Vannverket i Vassbotna er tilknyttet Overhalla kommunes vassanlegg, som forsynes fra Himovatnet.
- Vannverket i sentrum er forsynt fra to grunnvannsbrønner på Grongstad.

Det er to renseanlegg i kommunalt eie, et minirensanlegg i Vadamoen og ett biologisk renseanlegg tilknyttet avløpsnettet i sentrum. Renseanlegg i Høylandet sentrum er fra 1980-tallet og det er prekært behov for bygging av nytt renseanlegg. Dette er planlagt bygd i 2022-2023.

Kollektivtransport - avstand til nærmeste togstasjon i Grong er 25 km, Namsos lufthavn ligger 47 km fra Høylandet sentrum, nærmeste hurtigrutekai er på Rørvik. Det er få bussavganger pr. dag. Det er imidlertid etablert en tilbringertjeneste som delvis kompenserer for kollektivtilbudet.

Trafikktallene langs hovedvegene er ikke av de høyeste, men vi har en ÅDT på ca. 1500 på Fv. 17 forbi Okstadvorsen (Fv17xFv776), der andelen tunge er på ca. 300, dvs. en tungbilandel på 20%, noe som er relativt høy.

Veksten i Ytre Namdal merkes i dag, men vil merkes enda mer de neste ti år. Det er beregnet at godsvolumet fra ytre Namdal vil fordobles på ti år (tall fra RIPYN-prosjektet⁴). Totalt transportvolum antas å øke fra 465.000 til 870.000 tonn pr år, og antall vogntog antas å øke fra 19000 til 37000 vogntog årlig. Det betyr igjen at antallet vogntog bare fra Rørvik venter å økes med 50 vogntog om dagen i løpet av ti år.

Trafikksikkerhet er og blir derfor et viktig satsingsområde. Det blir viktig å etablere gang- og sykkelveier på trafikkfarlige strekninger. I 2022 er det igangsatt arbeid med gang- og sykkelvei på strekningen Skarland bru-Litj Tyldum, som vil ferdigstilles i 2023. Det jobbes også med utbedring av veinettet som går gjennom kommunen bla. med aktiv deltakelse i prosjektet Lakseveien Nord.

5.3 Næringsarealer (Kommunen)

Høylandet har fire områder som er regulert til næringsareal med følgende infrastruktur

- Kongsmoen industriområde
- Aune Industriområde:
- Skarland industriområde: VAR, strøm, fiber
- Brøndbo industriområde: VAR, strøm, fiber

Det er imidlertid svært begrenset areal tilgjengelig dersom eksisterende bedrifter skulle ha behov for utvidet areal eller areal nyetablerte bedrifter. Det er behov for mer næringsareal i kommunen, som er ferdigregulert og med ferdig utbygd infrastruktur.

Kongsmoen industriområde

Det ble gitt et tilskudd til oppgradering av industriområde og dypvannskai fra Nord-Trøndelag Fylkeskommune I 2011. Industriområde og kai ble ferdigstilt i 2018. Tunnel fra industriområdet til forekomsten (Løkrååsen) er under arbeid, men ikke slutført.

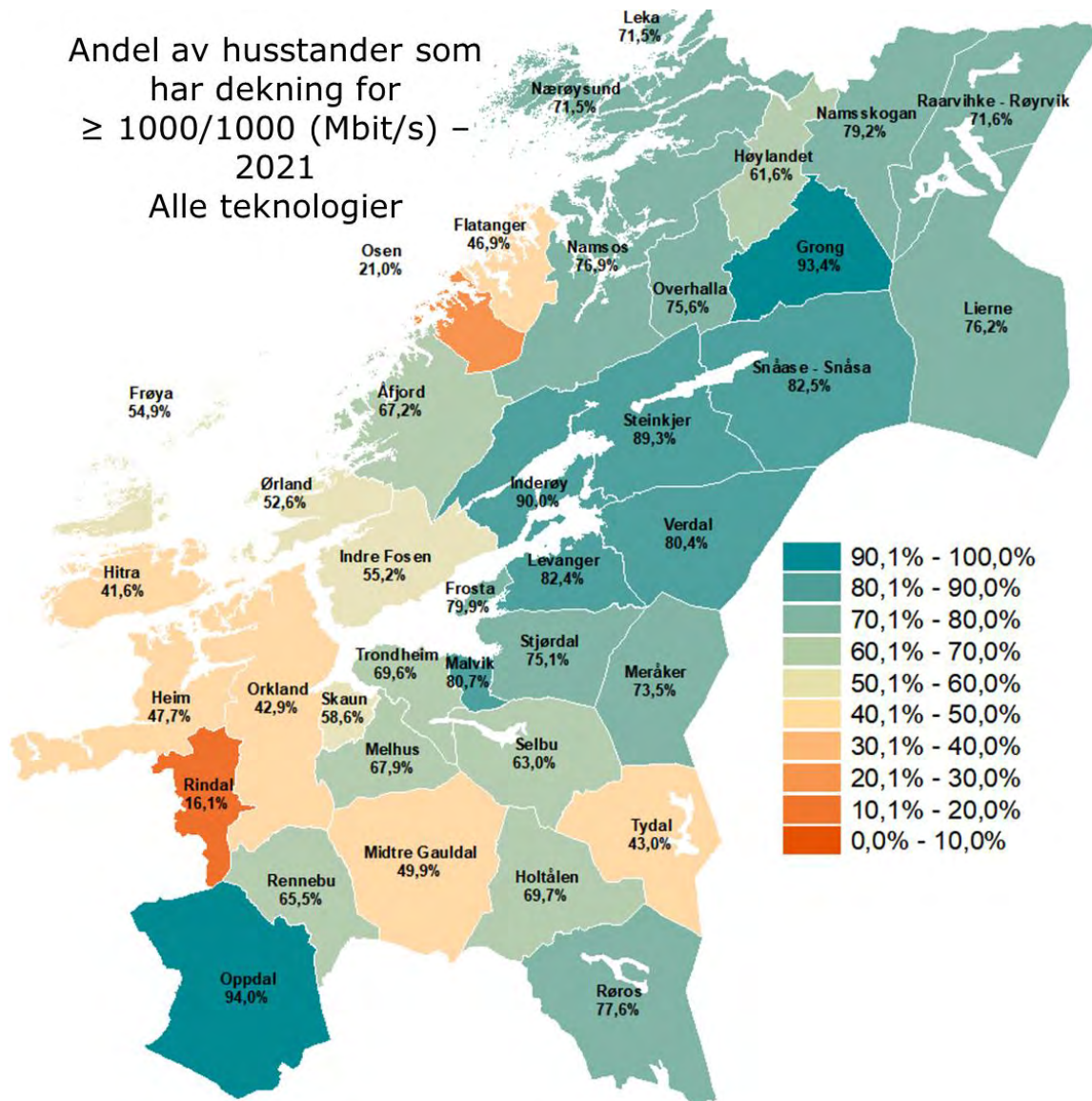
Eier av forekomsten er på jakt etter en industripartner. Det er nok mulige bruksområder som vil være førende for den partneren de søker. Forekomsten er boret opp og kvaliteten varierer gjennom forekomsten. Potensialet for verdiskaping og sysselsetting er fortsatt ikke avklart, men virker å være relativt begrenset.

⁴ RIPYN prosjektet ...

5.4 Digital infrastruktur (FK-statistikk, tekst fra kommune)

Andel av husstander som
har dekning for
 $\geq 1000/1000$ (Mbit/s) –
2021
Alle teknologier

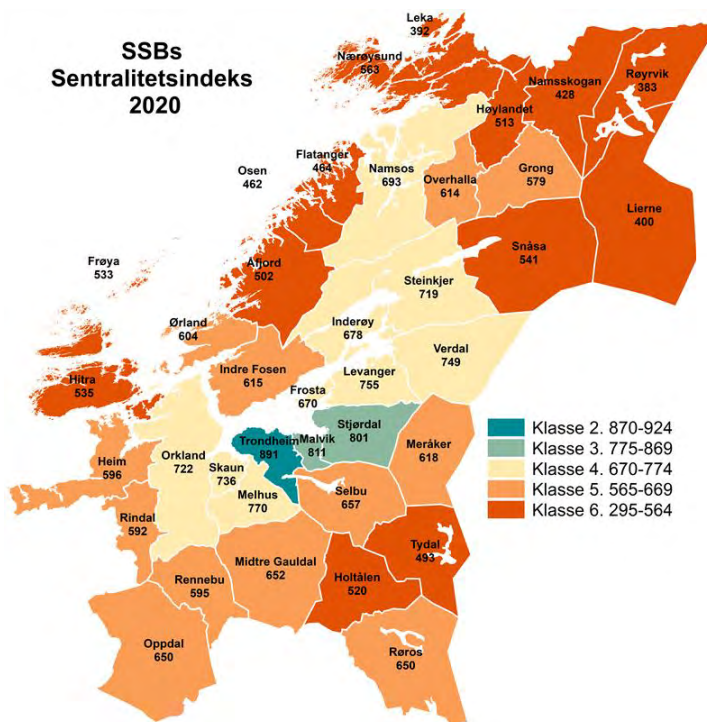
Kommunene har gjennom mange år vært tilknyttet internett via radiolink. Siden 2016 har kommunen satset systematisk på å få grunnleggende god bredbånddekning til alle husstandene. Pr 01.01.22 er det bygd ut fiber i store deler av kommunen (fra Rosendal i nord til Grongstad/Aavatsmarka i sør). I 2022 bygges det ut fiber i Vassbotna og Lilleenget. Høylandet har blitt godkjent som pilotkommune for full utbygging av fiberbredbånd til alle fast bosteder (Høylandet, Meråker, Holtålen) og det er godkjent midler til dette. Områder som gjenstår for utbygging er Kongsmoen og noen grender i sentrum (Brembu, deler av Tyldum og Hammer).

Bredbånd/fiberutbyggingen er viktig mht. næringsutvikling, landbruket, trygghet og nyttegjørelse av velferdsteknologi samt viktig for bolysten.

5.5 Sentralitet (FK)

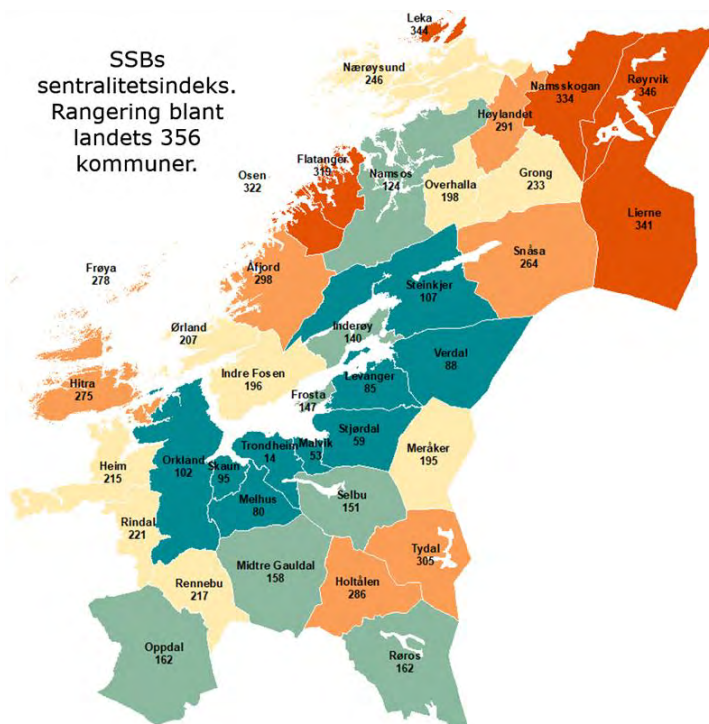
Begrepet «sentralitet» beskriver avstand og hvor lett eller vanskelig tilgang tjenester man behøver i hverdagen er. Dette kan være arbeidsplasser, skole, helsetjenester, butikker, kulturtilbud, naboer mv. Sentralitetsindeksen til SSB er et forsøk på å måle sentralitet. Indeksen gir hver kommune en indeksverdi, som gir et mål for kommunens sentralitet.

Indeksen bygges «nedenfra», med de ca. 13.500 grunnkretsene som byggesteiner. Indeksen blir satt sammen av hvor mange arbeidsplasser de som bor i hver enkelt grunnkrets kan nå med bil i løpet av 90 minutter og hvor mange servicefunksjoner de som bor i hver enkelt grunnkrets kan nå med bil i løpet av 90 minutter. Antallet blir vektet, slik at en arbeidsplass eller servicefunksjon som ligger nært bostedet teller mer enn en de som ligger lenger unna. Deretter blir gjennomsnittet kalkulert for hver kommune ut fra folketallet i kommunens grunnkretser.

Figur 24: SSBs sentralitetsindeks 2020

Høylandet har en indeksverdi på 513 og ligger dermed i sentralitetsklasse 6. Det er seks sentralitetsklasser der 1 er den mest sentral og 6 er den minst sentrale. Trondheim som er den mest sentrale kommunen i Trøndelag, ligger i klasse 2. Med en indeksverdi på 513 så er Høylandet blant de mer sentrale kommunene i sentralitetsklasse 6 som går fra 295 til 564. Hvis man i stedet ser på rangeringen av kommunene etter sentralitetsindeksen så finner man at Høylandet er rangert som nr. 291 av landets 356 kommuner. Grong og Overhalla er i sentralitetsklasse 5, Nærøysund er i sentralitetsklasse 5 og Namsos er i sentralitetsklasse 3. Det er åtte kommuner i Trøndelag som er mindre sentrale enn Høylandet. Kommunen er relativt langstrakt, og de nordlige deler av kommunen er mindre sentrale, mens de sørlige delene med kortere avstand til Overhalla og Namsos er noe mer sentrale.

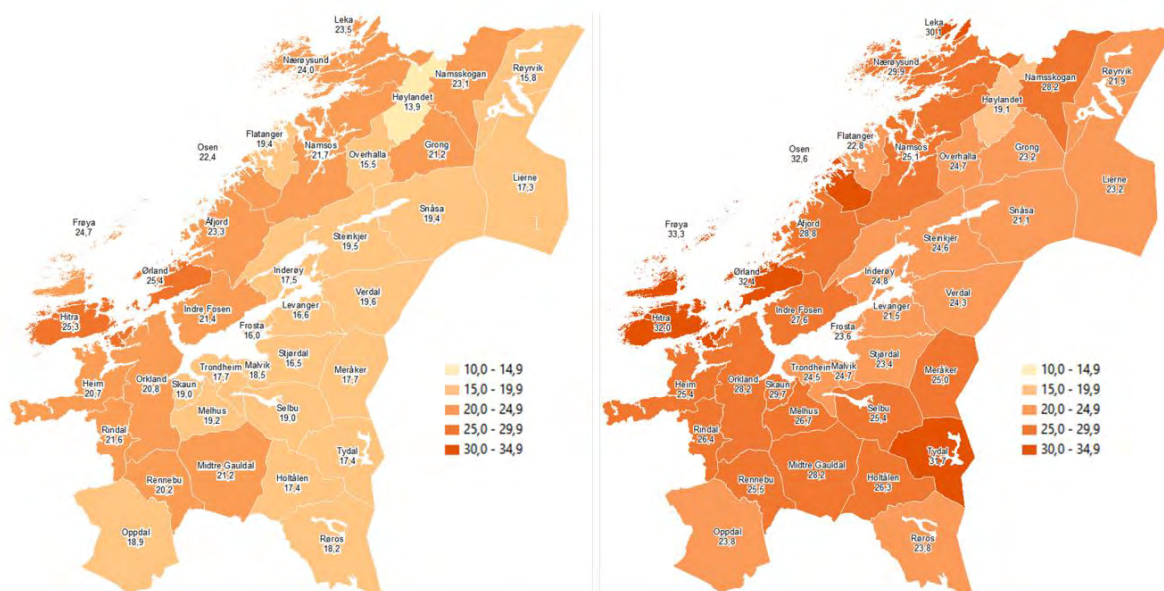

Figur 25: Rangering i SSBs sentralitetsindeks.

6. Folkehelse

Kommunen skal ha en skriftlig oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne. Oversiktsdokumentet skal identifisere folkehelseutfordringene i kommunen. Kommunen skal særlig være oppmerksom på trekk ved utviklingen som kan skape eller opprettholde sosiale, helsemessige problemer eller sosiale forskjeller. Oversiktsdokumentet for Høylandet er under arbeid, og er planlagt ferdigstilt i løpet av året.

Selvopplevd helse er et mye brukt mål på helse og sykkelighet i befolkningsundersøkelser. Det er et betydningsfullt mål på helse som også forutsier senere utvikling av sykkelighet og dødelighet. Kartene viser andelen kvinner og menn som rapporterte dårlig selvopplevd helse i kommunene i Trøndelag. Totalt oppga 26 % av kvinnene og 20 % av mennene dårlig selvopplevd helse. Høylandet kommer svært godt ut blant kommunene i fylket med 19,1 % blant kvinnene og 13,9 % av mennene som rapporterte dårlig selvopplevd helse.

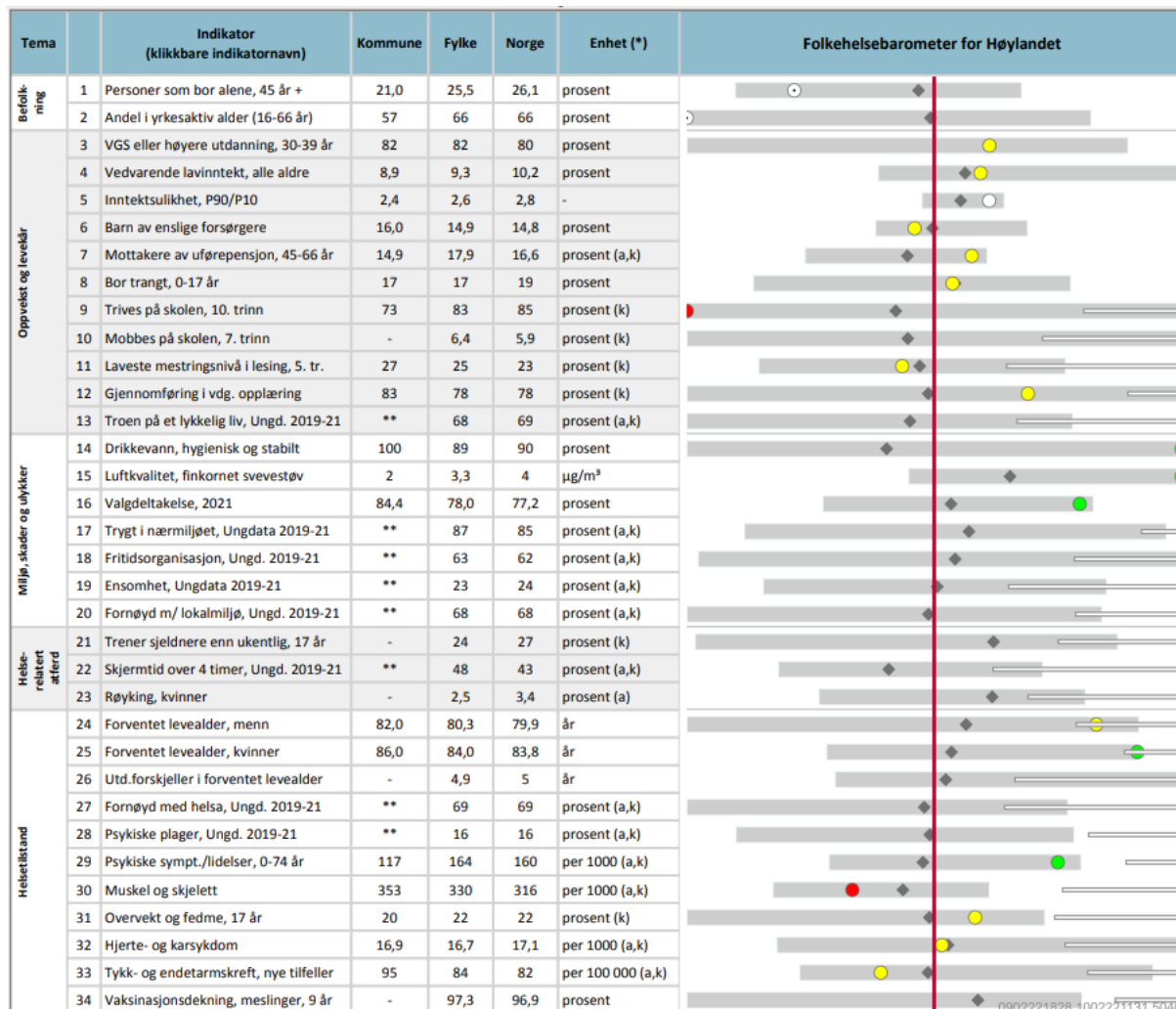

Figur 26: Andel som oppgir dårlig selvopplevd helse (%) i kommuner i Trøndelag. Menn (til venstre) og kvinner (til høyre) i alderen 18-104 år. Kilde: HUNT4⁵

⁵ [Fra HUNT4-rapport 2-2020.](#)

6.1 Folkehelseprofil

Forklaring (tall viser til linjenummer i tabellen ovenfor):

* = standardiserte verdier, a = aldersstandardisert, k = kjønnsstandardisert og ** = tall fra Ungdataundersøkelsen mangler, les mer om [mulige årsaker](#)

Figur 27: Folkehelseprofil for Høylandet 2022. Kilde: FHI⁶

I oversikten nedenfor sammenliknes noen nøkkeltall for kommunen og fylket med landstall. I figuren og tallkolonnene tas det hensyn til at kommuner og fylker kan ha ulik alders- og kjønns sammensetning sammenliknet med landet. I Kommunehelse statistikkbank, finnes flere indikatorer samt utfyllende informasjon om hver enkelt indikator.

- Kommunen ligger signifikant bedre an enn landet som helhet
- Kommunen ligger signifikant dårligere an enn landet som helhet
- Kommunen er ikke signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Kommunen er signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Ikke testet for statistisk signifikans
- ◆ Verdien for fylket (ikke testet for statistisk signifikans)
- Verdien for landet som helhet
- Variasjonen mellom kommunene i fylket
- De ti beste kommunene i landet

Mindre kommuner kan få en del ekstreme utfall på enkeltår fordi det er snakk om små utvalg. Det bør man ta høyde for i tolkningen av resultatene. Folkehelseprofilen for Høylandet for 2022 viser blant annet at:

- Høylandet har en relativt lavere andel av befolkningen 45 år og eldre som bor alene enn fylket og landet.
- Andelen av befolkningen i yrkesaktiv alder (16-66 år) er 57 %. Det er betydelig lavere enn gjennomsnittet i Trøndelag og landet som er 66 %.

⁶ <https://www.fhi.no/hn/folkehelse/folkehelseprofil/>

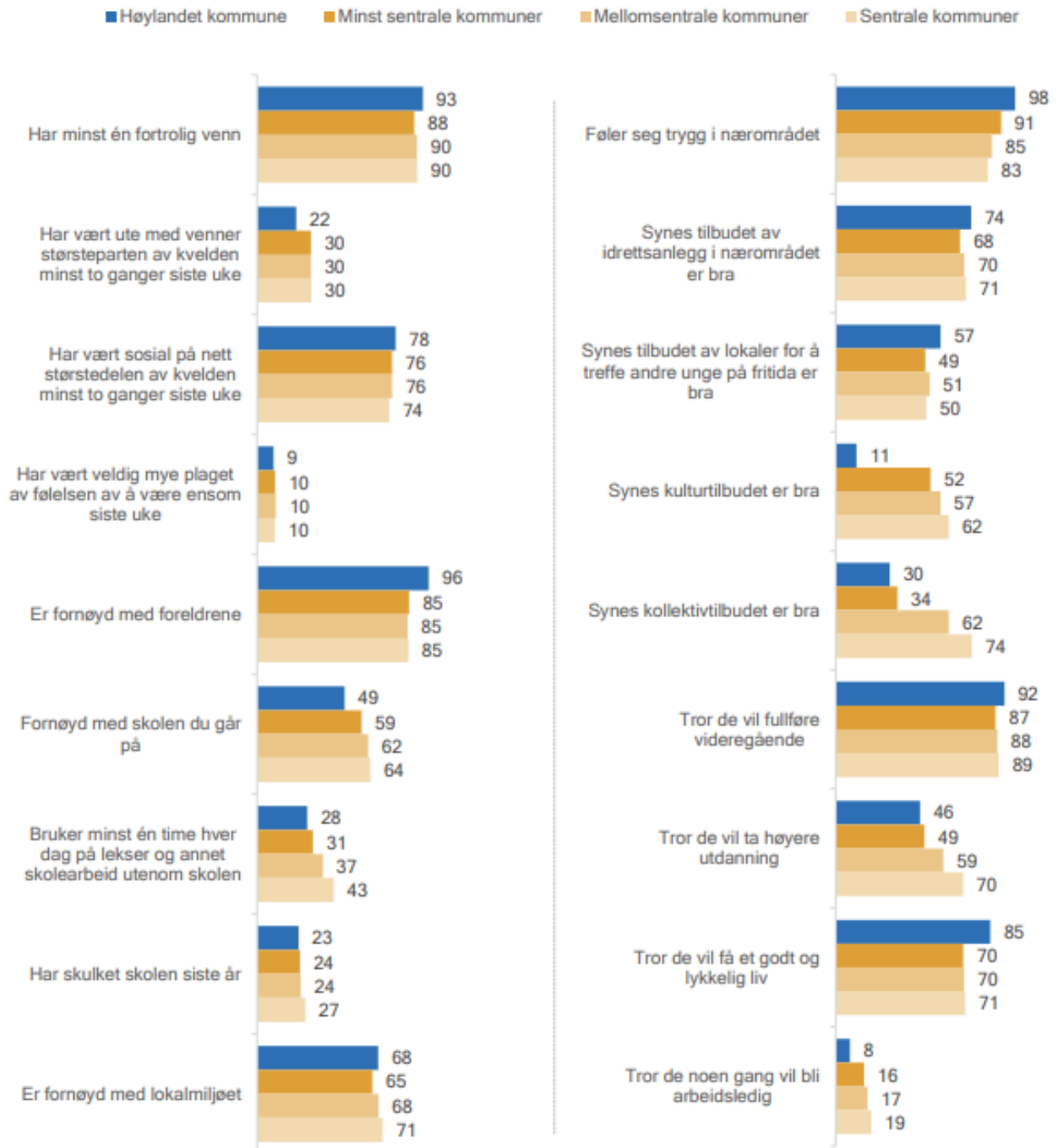
- Andelen som trives på skolen på 10.trinn er signifikant lavere enn landet. Kilden for disse tallene er elevundersøkelsen, og det er et 3 års glidende gjennomsnitt (dvs. gjennomsnitt for overlappende 3-årsperioder).
- Drikkevann har full score på kvalitet og leveringsstabilitet.
- Valgdeltakelsen ved valget i 2021 var høy med 84,4 % mot 78,0 % for fylket og 77,2 % for landet.
- Forventet levealder blant kvinner er signifikant høyere enn landet.
- Relativt få konsultasjoner til helsetjenestene angående psykiske symptomer og lidelser.
- Relativt mange konsultasjoner til helsetjenestene angående muskel- og skjelettplager og -diagnoser.

6.2 Ungdata

Ungdata er et spørreskjemabasert verktøy, som gir et bredt bilde av hvordan ungdom har det og hva de driver med i fritiden. Undersøkelsen gjennomføres på skoler over hele landet og baserer seg på et standardisert og kvalitetssikret spørreskjema som gjør det mulig å sammenlikne ungdoms situasjon på tvers av sted og over tid.

Etter sentralitet

Figur 28: Nøkkeltall fra Ungdata etter sentralitet. Høylandet 2021. Ungdomsskole.

Resultatene fra Ungdata i 2021 som er oppsummert i nøkkeltallene i figuren over viser at Høylandet har resultater som både er positive og bekymringsfulle. Utvalget er relativt lite (N=58) så det er ikke så uventet at noen utfall er langt fra snittet for landet. Likevel kan det gi indikasjoner det er verdt å se nærmere på, og følge over tid.

6.3 Befolkningens utdanningsnivå og kompetanse

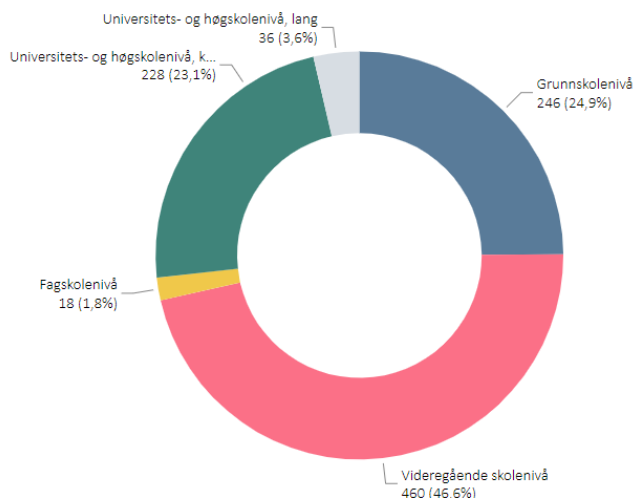
Et høyt kompetansenivå i befolkningen vil gjøre en kommune bedre i stand til å omstille seg og skape nye næringer. Kompetanse er vanskelig å måle og vi har ikke noe godt registerbasert datagrunnlag på befolkningenes kompetansenivå – det nærmeste vi har er data på høyeste gjennomførte utdanningsnivå til befolkningen over 16 år. Høy andel av arbeidsstyrken med formell utdanning kan være et tegn på en arbeidsstyrke som er enklere å omstille til nye næringer, men forteller oss ikke noe om faktisk kompetanse i forhold til behovet lokalt.

I Høylandet har 24,9 % av befolkningen over 16 år grunnskole som høyeste utdanning. Det er på nivå med Trøndelag ellers, som har 23,4 % på dette nivået. Andelen med videregående skole som høyeste utdanning er med 46,6% høyere enn for Trøndelag samlet, men på nivå med fylket utenfor Trondheimsområdet. Personer med fagskoleutdanning ser det ut til å være relativt lite av i Høylandet, som med 1,8 % er blant kommunene med lavest andel fagskoleutdannede.

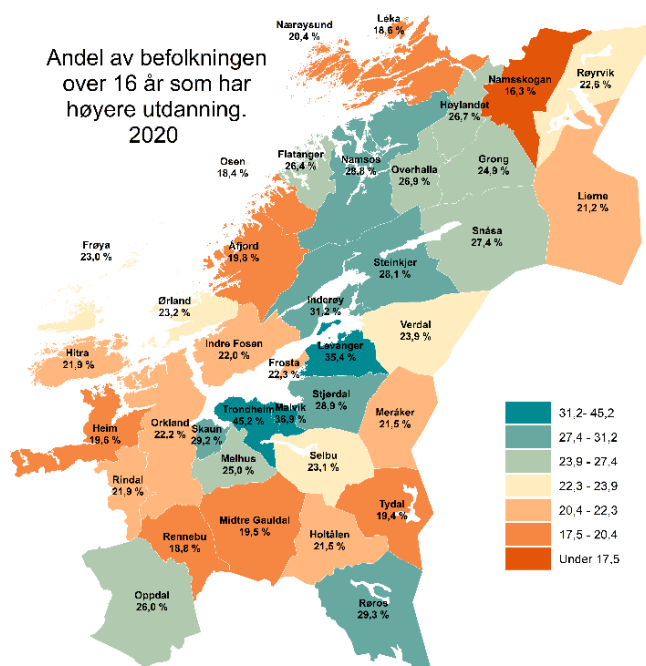
Kort universitets- og høyskoleutdanning (bachelor eller tilsvarende) er det relativt mange som har i Høylandet. Med 23,1 % er det kun 5 kommuner i Trøndelag som har høyere andel, og Høylandet er omtrent på nivå med Namsos som har høyest andel i Namdalen. Det er en del yrker innen kommunale tjenester innen helse og utdanning samt administrasjon hvor mange ansatte har utdanning på dette nivået. Det er 158 kvinner med kort UH-utdanning som er bosatt i Høylandet, og bare 70 menn.

Det er 3,6 % av befolkningen over 16 år i Høylandet som har lang universitets- og høyskoleutdanning (master eller tilsvarende, samt høyere grader), og det er nok omtrent som forventet ut fra kommunens sentralitet og størrelse.

Utdanningsnivå for befolkningen i Høylandet i 2020

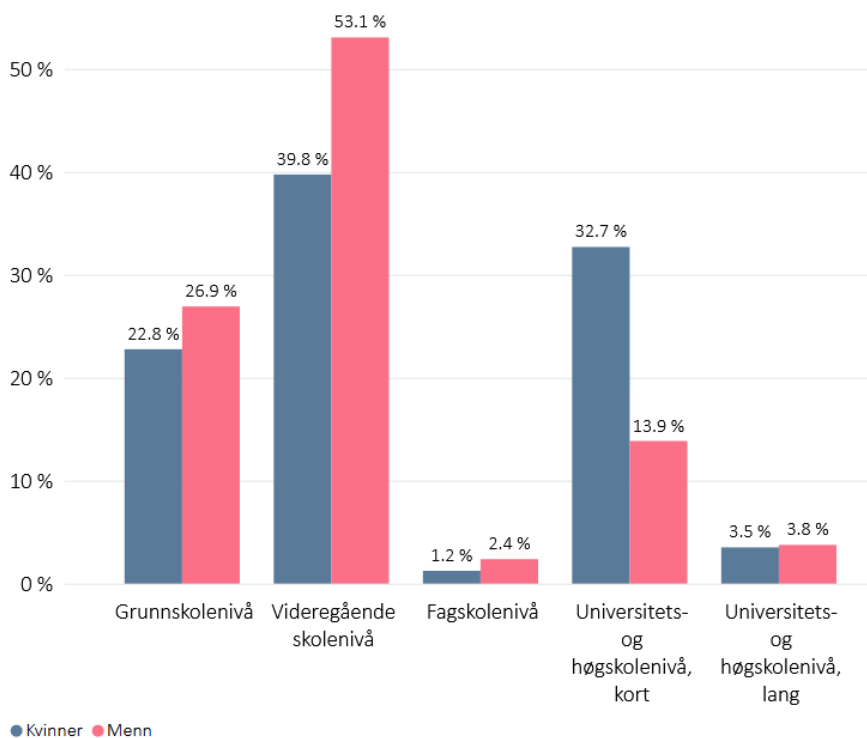

Figur 29: Utdanningsnivå for befolkningen over 16 år i Høylandet i 2020. Kilde SSB tabell 09426

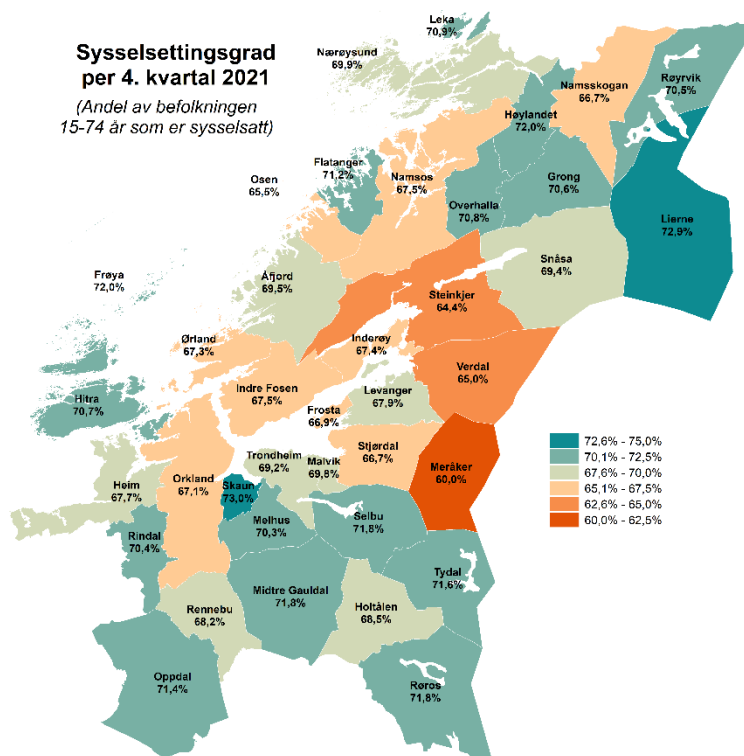

Kart 5: Andel av befolkningen over 16 år som har høyere utdanning i 2020. Kilde SSB tabell 09426

Utdanningsnivå etter kjønn i Høylandet i 2020

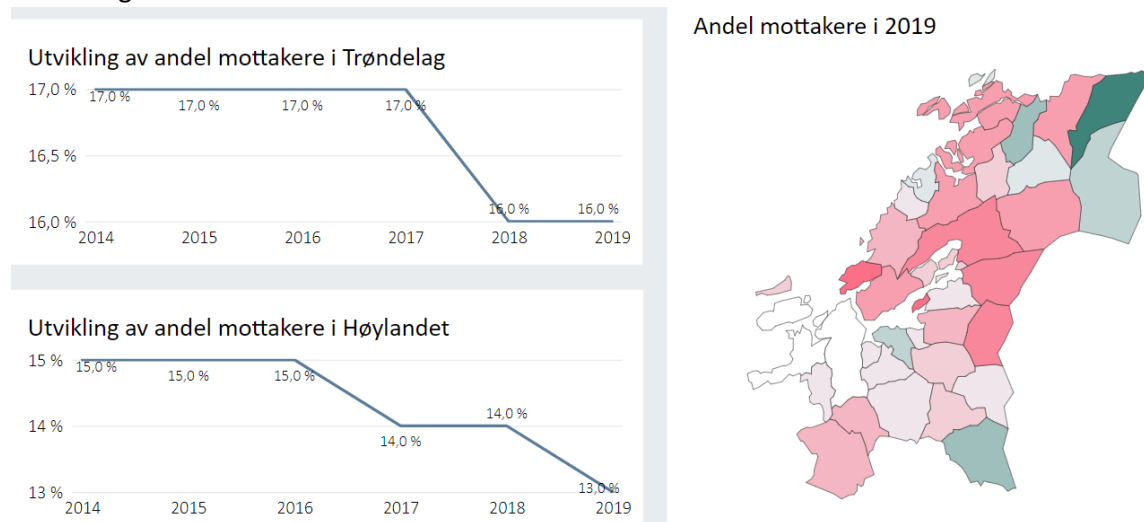
6.4 Sysselsetningsgrad, mottakere av stønad til livsopphold og deltid

Kart 6: Sysselsetningsgrad i 2021. Andel av befolkningen 15-74 år som er sysselsatt i Trøndelag. Kilde: SSB

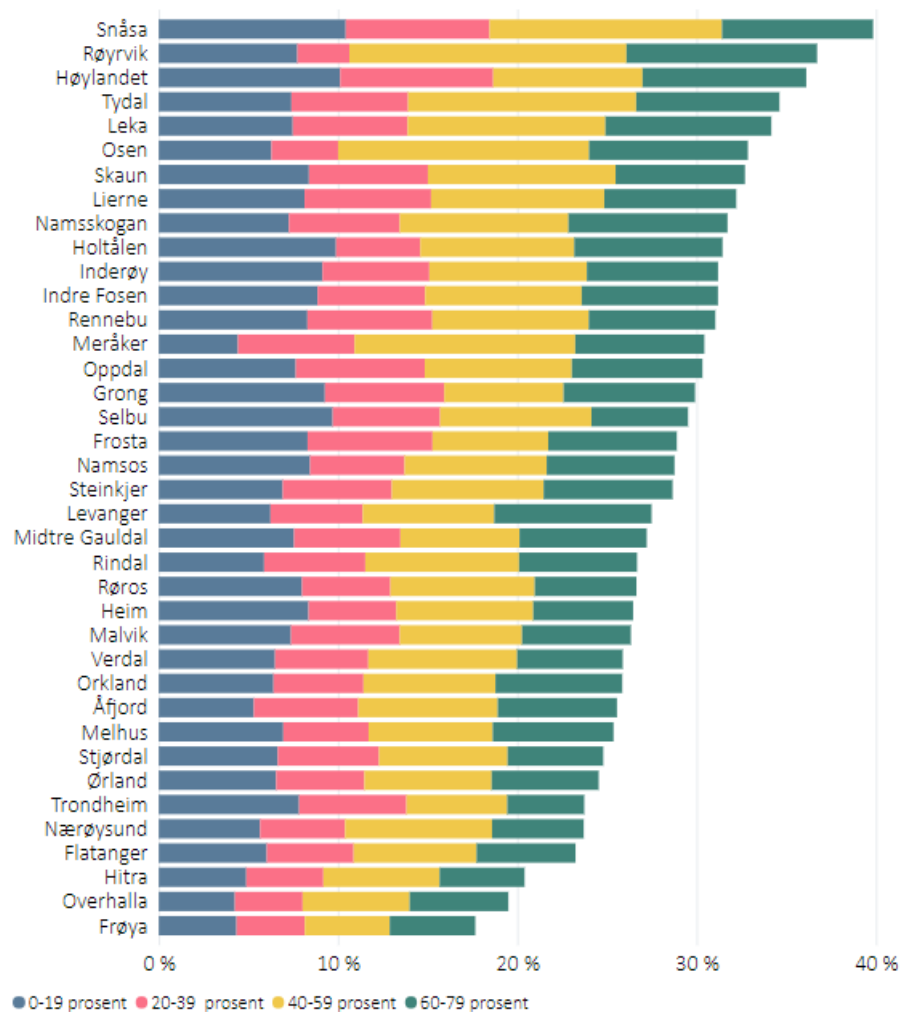

Andelen mottakere av stønad til livsopphold omfatter mottakere av uføretrygd, arbeidsavklaringspenger, arbeidsledighetstrygd, overgangsstønad for enslige forsørgere og tiltaksmottakere. Høylandet lå i 2019 godt under snittet for Trøndelag med 13 % mot 16 % i Trøndelag.

Figur 30: Mottakere av stønad til livsopphold. 2014-2019. Kilde: FHI og Trøndelag i tall.

Sysselsatte etter stillingsprosent i Trøndelag i 2021 i Alle næringer

7.0 Kommuneøkonomi

Under følger vurderinger fra Statsforvalteren. Mer detaljerte beskrivelser vil komme i kommunebildet for Høylandet som vil bli oversendt kommunen i forbindelse med Statsforvalterens kommunebesøk 6. september 22.

Både kommuneloven og plan- og bygningsloven har bestemmelser som skal sikre at økonomiplanlegging og samfunnsplanlegging blir koblet sammen. Hensikten med å koble er å sikre at kommuneplanleggingen skjer innenfor de økonomiske rammene kommunene har tilgjengelig, og at kommunen fordeler sine ressurser best mulig mellom drift og utvikling. Det må skaffes tilstrekkelig handlingsrom til samfunnsutvikling, men samfunnsutviklingen må også tilpasses tilgjengelige økonomiske ressurser.

Inntektssystemet

Gjennom inntektssystemet fordeles kommunenes frie inntekter. For at kommunene og fylkeskommunene skal kunne gi et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne, inneholder inntektssystemet to store utjevningsmekanismer: ufrivillige kostnadsforskjeller utjevnes fullt ut (utgiftsutjevning), og skatteinntekter utjevnes delvis (inntektsutjevning).

Norske kommuner har ulik geografi, alderssammensetning, og ulike levekår. Noen kommuner har mange barn i skolealder, andre kommuner har mange lange reiseavstander, spredt bosetting, og/eller mange eldre som trenger omsorgstjenester. Dette gjør at kommunale tjenester, som grunnskole, barnehage, og omsorgstjenester, ikke koster det samme å tilby i alle kommuner.

I inntektssystemet for 2022 er kommunens utgiftsbehov beregnet til å være 46 % høyere enn gjennomsnittskommunen, en nedgang fra 51 % i 2021. Ut fra dette utgiftsbehovet så mottar Høylandet 32,9 mill kroner gjennom utgiftsutjevningen i 2022

Mer informasjon om inntektssystemet og konkrete tall for Høylandet for 2022 finner du ved å benytte denne linken: <https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommunedata/frie-inntekter/frie-inntekter-2022/id2876390/#/trondelag/hoylandet>

7.1 Status

Kommunekassens årsregnskap for 2020 ble avlagt med et netto driftsresultat på 3,0 mill. kr. Foreløpige KOSTRA-tall for 2021 (per 15.03.22) viser et netto driftsresultat på 1,2 mill. kr (kommunekassen). Uavhengig revisor tar ingen forbehold med hensyn til konklusjon og har ingen merknader i sin beretning til årsregnskapet for 2020.

Det er innført eiendomsskatt i hele kommunen med generell eiendomsskattesats på 7,0 promille og differensiert sats for bolig- og fritidseiendommer på 4,0 promille.

På grunn av svak inntektsutvikling gjennom rammetilskuddet, kompenseres kommunen med omlag 2,7 mill. kr gjennom inntektsgarantiordningen (INGAR) i 2022.

Kommunen har ikke vært registrert i ROBEK.

Høylandet kommune har vedtatt finansielle måltall (des 2019) på 4 områder og innarbeidet det i budsjett og økonomiplan. Måltallene er knyttet til netto driftsresultat, netto lånegjeld, disposisjonsfond, og arbeidskapital. Dette følger av krav i ny kommunelov hvor det er innført en ny og generell plikt til å forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid. Kommunestyret skal ta i bruk finansielle måltall for å sikre bevissthet og åpenhet om kommunens reelle økonomiske situasjon, se § 14-2.

7.2 Svakheter, utfordringer og sårbarhet

Kommunens økonomiske balanse, i form av netto driftsresultat over tid, vurderes som middels.

Kommunen har de siste 5 årene hatt en vesentlig økning i sin netto lånegjeld og tilhørende renteeksponering, selv med en nedgang i disse indikatorene fra 2020 til 2021. Ved utgangen av 2021 vurderes kommunen som middels følsom for renteendringer.

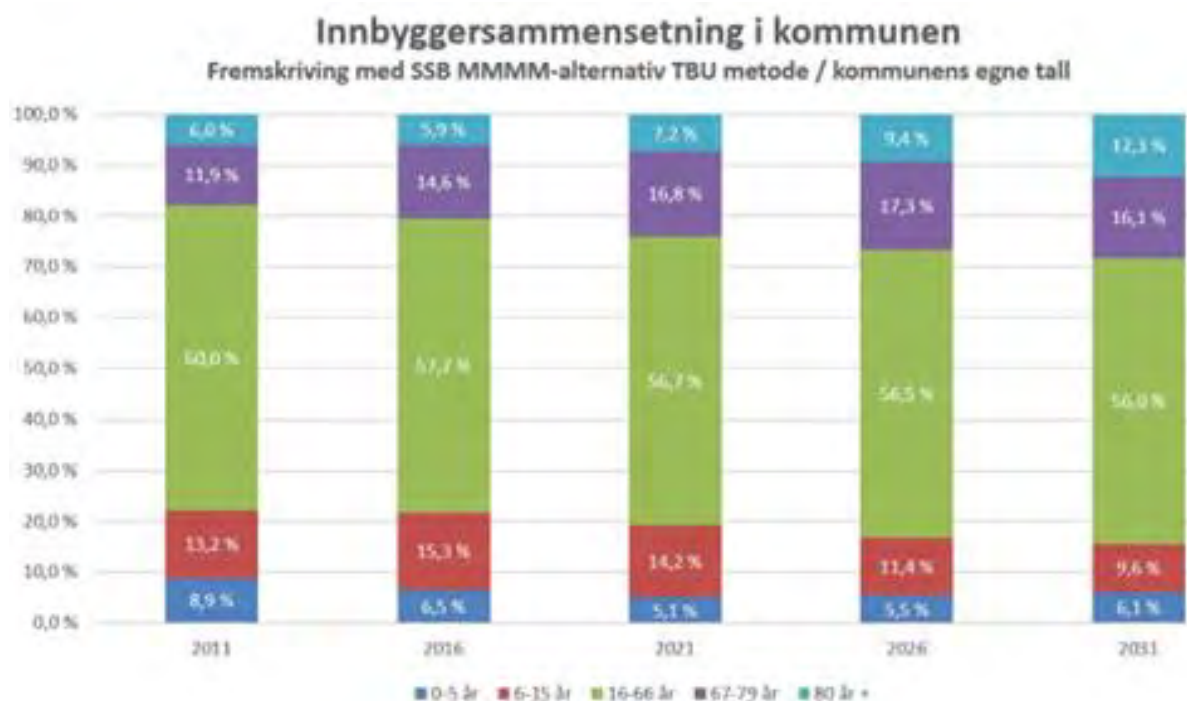
Kommunens likviditet, i form av arbeidskapital, er noe svekket de siste årene, men vurderes fortsatt som tilfredsstillende.

Kommunen har et lite fagmiljø på økonomiområdet og er derfor sårbar med hensyn til kapasitet og kompetanse på området.

Framtidsperspektivet

Kommunens rammetilskudd påvirkes negativt av befolkningsutviklingen i kommunen, noe som også vil fortsette i årene som kommer om nedgangen vedvarer slik prognosene tilsier.

Det kan bli utfordrende å tilpasse kommunens organisasjon og tjenestetilbud til inntektssiden som følge av endring i både befolkning og demografi, herunder kapasitet og kompetanse.

7.3 Nøkkeltall

Kilde SSB. Under her vises de sentrale nøkkeltall knyttet til kommuneøkonomien for de siste 3 år.

	2019	2020	2021	landet
Økonomisk balanse: Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	0,6	2,3	1,3	4,3
Økonomisk sårbarhet: Netto renteeksponering i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	42,1	66,5	62,7	45,5
Økonomisk buffer: Fri egenkapital drift i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	12	12,7	12,4	13,3
Likviditet: Arbeidskapital ex. premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	18,3	17,3	16,2	19,1

Skatt i prosent av landsgj.snitt	2019	2020	2021	2022	landet
	73,5	67,4	68,7	70,9	100 %

Kommuneloven inneholder bestemmelser for oppstilling av kommunens budsjett, økonomiplan og regnskap. Under vises oversikt over de sentrale drifts og balansepostene for kommunen fremover.

Økonomisk oversikt drift, kommunekassen - beløp i 1 000 kr

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Rammetilskudd	86 160	89 792	86 939	86 939	86 939	86 939
Innteks- og formueskatt	27 461	29 339	29 124	29 124	29 124	29 124
Eiendomsskatt totalt	2 857	2 840	2 839	2 839	2 839	2 839
Andre overføringer og tilskudd fra staten	2 428	1 351	713	713	713	713
Overføringer og tilskudd fra andre	22 568	25 932	12 225	12 076	12 065	12 065
Brukerbetalinger	5 485	5 527	5 967	5 967	5 967	5 967
Salgs- og leieinntekter	14 427	15 175	15 998	15 998	15 998	15 998
Sum driftsinntekter	161 385	169 957	153 837	153 658	153 647	153 647
Lønnsutgifter og oppgavepliktige godtgjørelser	92 229	91 351	84 336	82 295	81 490	81 062
Sosiale utgifter	14 743	15 286	15 735	15 314	15 187	15 115
Kjøp av varer og tjenester	37 432	43 035	40 253	40 492	40 253	40 253
Overføringer og tilskudd til andre	8 562	12 006	7 285	7 295	7 100	7 100
Avskrivninger	5 359	8 219	8 218	8 218	8 218	8 218

Sum driftsutgifter	158 325	169 897	155 830	153 617	152 251	151 751
Brutto driftsresultat	3 060	60	-1 992	40	1 395	1 895
Renteinntekter	602	463	410	410	410	410
Utbytter	760	677	700	700	700	700
Renteutgifter	2 219	2 541	3 184	3 984	4 384	4 384
Avdrag på lån	4 556	5 853	6 000	6 000	6 500	6 500
Netto finansutgifter	5 414	7 254	8 074	8 874	9 774	9 774
Motpost avskrivninger	5 359	8 219	8 218	8 218	8 218	8 218
Netto driftsresultat	3 005	1 025	-1 848	-614	-159	340
Sum avsetninger	3 005	1 025				340
Bruk av fond			1 848	614	159	
Fremføring til inndekking senere år	0	0	0	0	0	0

Økonomisk oversikt balanse, kommunekonsern - beløp i 1 000

	2020	2021
A. Anleggsmidler	516 971	519 036
A.1.1 Faste eiendommer og anlegg	260 372	257 182
A.1.2 Utstyr, maskiner og transportmidler	12 713	12 846
A.2 Finansielle anleggsmidler	18 589	18 674
A.4 Pensjonsmidler	225 276	230 309
B. Omløpsmidler	62 598	66 580
B.1 Bankinnskudd	42 530	41 577
B.3 Kortsiktige fordringer	19 638	24 680
Sum eiendeler (A+B)	579 569	585 616
C. Egenkapital	142 861	154 315
C.1.1 Disposisjonsfond	21 376	21 978
C.1.2 Bundne driftsfond	10 216	11 257
C.3 Annen egenkapital	109 804	118 757
D. Langsiktig gjeld	413 631	406 720
D.1 Lån		
D.1.1 Gjeld til kredittinstitusjoner	179 256	175 281
D.3 Pensjonsforpliktelse	233 981	231 034
E. Kortsiktig gjeld	23 077	24 585
Sum Egenkapital og gjeld (C+D+E)	579 569	585 620

Kommentarer ift. enkeltposter i budsjett og økonomiplanen

Eiendomsskatt.

I kommunes økonomiplan følger følgende beskrivelser av inntekter fra eiendomsskatt;

«Kommunestyret vedtok i møte 02.02.2017 å innføre generell eiendomsskatt i kommunen fra og med 01.01.2018, og denne merinntekten skulle brukes til finansiering av nye investeringer.

Endringer i regelverket for eiendomsskatt som gjelder beskatning av produksjonsutstyr- og installasjoner for verker og bruk som kom i 2019 (hvor skattetakstene reduseres med 1/7-del hvert år), samt en obligatorisk reduksjonsfaktor på 30 % i eiendomsskattegrunnlaget på bolig- og fritidseiendommer etter en endring av eiendomsskattelovens § 8 A-2 som kom i 2020, og at maksimal eiendomsskattesats for bolig og fritidsbolig f.o.m. 2021 kun kan være på 4 promille, gjør at forventede eiendomsskatteinntekter i 2022 og åra framover vil være ca. kr. 1,1 mill. mindre enn det ville ha vært uten disse regelendringene.

Endringene i eiendomsskatteloven har medført en reduksjon i eiendomsskatt i forhold til det inntektsgrunnlaget kommunen la til grunn når en fant rom for å igangsette tilbygg barnehage, ny flerbrukshall, kjøp av brannbil, og at en i gjeldende økonomiplan har planer om oppføring av bl.a. ny brannstasjon, renseanlegg og ombygging av helse- og omsorgsbygget. Dette medfører at en må finne andre driftsinntekter, eller redusere utgiftene slik at renter og avdrag tilsvarende kr. 1,1 mill. årlig kan betjenes i årene fremover».

Planlagte investeringer fremover:

I vedtatt investeringsbudsjett for 2022 – 2025 er det ført opp 2 store investeringsprosjekter (eks. selvkost). Det dreier seg om:

- Ny brannstasjon, kr 13,4 mill. med låneopptak i 2022 og 2023.
- Nytt kloakkrenseanlegg i sentrum, kr 23,5 mill med låneopptak i 2022 og 2023. Utbyggingen av renseanlegget er vedtatt å ikke bli tatt over selvkost. Kommunen har høye kommunale avgifter fra før og at det aller meste av utgiftene vedr. dette ikke kan tas på selvkostområdet. Kommunen oppgir at *uten økning av kloakkgebyret utover prisstigning, vil de måtte regne med å dekke ca. 0,9 mill i underdekning på selvkostregnskapet.*
- Nybygg og ombygging på sykeheimen hvor kostnadsestimatene ligger på ca 150 mill kr og miljøtunet på kr 50 mill. Kommunen beskriver at dette er et stort behov og viktig å få satt i gang så snart kommuneøkonomien tillater det. Første låneopptak er på kr 50 mill. er skissert i 2025. Det oppgis at for å få realisert prosjektet må netto driftsresultat forbedres med 2,5 – 3 mill.kr i 2025.

8.0 Kort omtale fra Statsforvalteren på utvalgte områder (oppvekst, kommunehelsetjenester, omsorgstjenester, folkehelse, landbruk, og samfunnssikkerhet og beredskap).

Statsforvalteren vil publisere et kommunebilde for Høylandet i september 2022. Dette kommunebildet vil gjengi statsforvalterens «bilde» og inntrykk av kommunen, både av kommunen som helhet og av enkelttjenester og forvaltningsområder. Under nevnes noen foreløpige betraktninger av noen områder som vil bli gjengitt i dette kommunebildet.

8.1 Barnehage:

Barnehagen i Høylandet kommune oppfyller pedagog- og bemanningsnormen. Et høyt antall ansatte er barne- og ungdomsarbeidere. Kommunen er en del av Indre Namdal kompetansenettverk i regional ordning for kompetanseutvikling i barnehagene (REKOM). Gjennom deltakelse i den regionale ordningen for kompetanseutvikling i barnehagene gis det mulighet for at barnehagen i kommunen utvikler sin pedagogiske praksis gjennom barnehagebasert kompetanseutvikling. Mer informasjon vil komme i kommunebildet for kommunen i september.

8.2 Grunnskole:

Kommunen har gode resultater i nasjonale prøver på 8. trinn. Elevundersøkelsen for siste skoleåret viser bedre skolemiljøresultater på 7. trinn, men samtidig ser vi at kommunen har svake resultater på 10. trinn. 75 % av lærerne som underviser i engelsk på 1.- 7. trinn, oppfyller ikke kompetansekrav. Kommunen jobber godt innenfor DEKOM og kompetansenettverk Indre Namdal.

Høylandet kommune har én skole med 162 elever. Antall elever på 8.-10. trinn, holdt opp mot antall elever på 1.-3. trinn, viser en negativ utvikling i elevtall. Det er langt flere elever på 8.-10. trinn i forhold til 1.-3. trinn. Mer informasjon vil komme i kommunebildet for kommunen i september.

8.3 Kommunehelsetjenester, omsorgstjenester og folkehelse.

Kommunehelsetjenesten:

Kommunen har 2 fastleger – ingen ledige listeplasser og venteliste hos begge legene. Legevakt i samarbeid med Namsos kommune og LiNA samarbeidet på natt.

Kommunehelsetjenesten er i kommuner med få innbyggere sårbar basert på at det finnes 1, eller få personer med spesialisert kompetanse innenfor sentrale områder. Legetjeneste, rus og psykisk helsetjeneste, psykolog, fysio og ergoterapi og helsestasjons og skolehelsetjeneste er eksempler på slike tjenester. Ved fravær over tid, eller behov for nyrekruttering i disse funksjonene vil kommunens tilbud til innbyggerne være sårbare. Planverk på områdene vurderes å være utdatert, og planlegges

inkludert i samlet helse og omsorgsplan. Arbeidet med brukerinvolvering bør styrkes i tjenesteutviklingen. Kommunen ligger høyt på foreskriving av antibiotika.

Mer informasjon vil komme i kommunebildet for kommunen i september.

Omsorgstjenestene:

Demografiutviklingen med befolkningsnedgang og økt aldring vil gi store utfordringer for fremtidig bærekraftig tjenesteproduksjon. I 2021 mottok 15,1% av innbyggerne helse og omsorgstjenester. Prosjektet «Omstilling og innovasjon – helse og omsorg 2019» som nylig er avsluttet la grunnlaget for å utarbeide en samlet plan for helse og omsorgstjenesten. Kommunen har som målsetting å inkludere en rekke fag- og tjenesteplaner i denne planen, noe som støttes av statsforvalteren. Arbeidet med planen er i gang, og skal legge grunnlaget for faglig omstilling og nye arbeidsmetoder innenfor helse og omsorg. Kommunen er i tillegg i gang med modernisering og renovering av bygningsmassen innenfor helse og omsorg.

Høylandet har vært vertskommune og hatt prosjektledelse for felles satsningen VINA - velferdsteknologi i Namdalen. Kommunen har tatt i bruk ulike typer velferdsteknologi og arbeider systematisk innenfor området. På tross av godt arbeid på flere områder vil muligheten til å tilby god kvalitet på omsorgstjenester fremover være utfordrende. Andelen med demens i Høylandet var i 2020 beregnet til 2,68%, mens det er beregnet til å øke til 5,65% i 2050. Spredt bosetting og lange reiseavstander for hjemmetjenestene gjør at kommunen bør satse på aldersvennlig sentrumsutvikling, med varierte botilbud og generasjonsovergripende aktivitetstilbud for å legge til rette for at eldre om ønsker det kan flytte inn til sentrum i kommunen.

Mer informasjon vil komme i kommunebildet for kommunen i september.

Folkehelse:

Kommunen mangler oversiktsdokument, og kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet er utdatert. Kommunen har forholdsvis mange unge uføre, og bare 73% av 10. klassingene trives på skolen. Kommunen bør sikre at innbyggerne, spesielt ungdom involveres systematisk i folkehelsearbeidet for å tilrettelegge for sosial deltakelse på tvers av generasjoner, sikre trygge og attraktive bomiljø, gode levekår med like muligheter for alle til å delta i samfunnet.

Systematisk innsats på folkehelseområdet vil være avgjørende for å redusere behovet for helse og omsorgstjenester, og sikre bærekraft fremover.

8.4 Landbruk:

Når det gjelder Høylandet har landbruket stor betydning for kommunen. Generelt kan det sies at landbruksnæringa er i en utfordrende situasjon med kraftig prisøkning på de fleste innsatsfaktorer. Dette gjelder for alle kommuner, og for alle produksjoner.

En stor utfordring for Høylandet er at av 28 jordbruksforetak som produserer melk, er andelen som driver i båsfjøs stor (nesten 80%). Fra 2034 skal all melkeproduksjon foregå i løsdriftsfjøs.

Kommunen v/ landbrukskontoret, har nylig gjennomført en undersøkelse blant gårdbrukerne i kommunen om framtidsplaner og framtidstro. Denne undersøkelsen vil kunne være med å gi grunnlag for kommuneplanens samfunnsdel på området. Mer informasjon vil komme i kommunebildet for kommunen i september.

8.5 Samfunnssikkerhet og beredskap

Høylandet kommune er en forholdsvis liten kommune som god oversikt over risikoer og sårbarheter i kommunen. Kommunen har en gammel og til dels utdatert risiko- og sårbarhetsanalyse. Kommunen hadde planer om å revidere/utarbeide en ny helhetlig ros-analyse, men dette arbeidet er blitt utsatt pga. pandemien.

Kommunen reviderte sin beredskapsplan sist i 2021 og tilfredsstiller dermed lovkravet, men kommunen mener selv at det er behov for en revisjon av denne. Statsforvalteren anbefaler at kommunen reviderer helhetlig ros først og deretter reviderer kommunens overordnede beredskapsplan med bakgrunn i ros-analysen.

Kommunen er sårbar på ressurser innenfor flere fagfelt. Innenfor samfunnssikkerhet og beredskap er det kommunedirektøren som er kommunens beredskapskontakt.

Kommunen har ikke fastsatt mål for arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap. Kommunen gjør lurt i å utarbeide dette sammen med plan for samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet, helhetlig ros og beredskapsplan og få dette forankret i kommunestyret.

Kommunen bør også øve sin beredskapsorganisasjon oftere. Høylandet kommune øvde sin beredskapsorganisasjon sist i 2018. Ihht. lov om kommunal beredskapsplikt skal kommunen øve sin beredskapsorganisasjon minimum hvert annet år.

Kommunen har et kommunalt beredskapsråd og det anbefales at beredskapsrådet involveres i arbeidet helhetlig ros, beredskapsplan og planlegging av øvelser

9.0 Oppsummering - vi jobbes videre med

10. Kilder

11. Appendiks